

Torsdagen den 28 januari

Kl. 12.00–17.43

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 7 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Isabella Lövin* (MP) av sagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 februari.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2020/21:27 för tisdagen den 26 januari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:358

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:358 Åtgärder mot matchfixning
av Angelika Bengtsson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 februari 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 26 januari 2021

Finansdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2020/21:FPM66 Förordning om konkurrensdrivna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn COM(2020) 842 till näringsutskottet 2020/21:FPM75 Förordning om reserv med anledning av Storbritanniens utträde ur EU COM(2020) 854 till finansutskottet

§ 6 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2021) 28 till skatteutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 mars*.

Svar på interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:294 om folkbokföringens tillförlitlighet

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):
Herr talman! Borian Åberg har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att återupprätta den svenska folkbokföringens tillförlitlighet.

Sedan den här regeringen tillträdde har vi genomfört en kursändring för att skapa ordning och reda i folkbokföringen. Det kräver ett enrättat arbete och att ansvariga myndigheter ges rätt förutsättningar. En del i att skapa rätt förutsättningar handlar om tydliga signaler till befolkningen om att var och en ska vara folkbokförd där den bor. Därför har det varit särskilt viktigt att återinföra det folkbokföringsbrott som den moderatledda regeringen avskaffade.

Regeringen har dessutom genomfört ett flertal andra åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Skatteverket har fått ökat anslag och fler verktyg för att kunna upptäcka, utreda och åtgärda fel i folkbokföringen. Myndigheten har nu möjlighet att avregistrera falska identiteter från folkbokföringen och göra besök för att kontrollera en persons bosättning.

Regeringen har även stärkt Skatteverkets möjligheter att bekämpa brott som har en koppling till användandet av falska eller manipulerade handlingar. Detta har vi bland annat gjort genom att Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet har utökats till att även omfatta utredningar av olovlig identitetsanvändning, urkunds förfälskning och osant intygande i de fall gärningen avser uppgift eller handling i ärende hos Skatteverket. Vidare har Skatteverket fått bättre förutsättningar för ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte mellan bland annat folkbokföringsverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten.

Under föregående år beslutade regeringen om två uppdrag för att motarbeta felaktig folkbokföring. Finansdepartementet remitterade dessutom en promemoria i vilken bland annat föreslås en skyldighet för samtliga

myndigheter att underrätta Skatteverket om det kan antas att en uppgift i folkbokföringen är oriktig eller ofullständig. Därutöver har regeringen sedan tidigare tillsatt en statlig utredning som senast den 1 april 2021 ska redovisa åtgärder för att minska fel i folkbokföringen.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 2 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Ministern säger att sedan den här regeringen tillträdde har den genomfört en kursändring för att få ordning och reda i folkbokföringen. Kursändring och ordning och reda är starka ord som gör sig bra när man håller tal här i kammaren eller första maj. Men det finns också en verklighet, och den måste regeringen förhålla sig till.

Sverige plågas av allvarlig brottslighet, ett enormt utanförskap och utstuderade attacker mot våra välfärdssystem. Dessa attacker leder till att skattebetalarnas medel inte går till de mest behövande utan hamnar i fickorna på kriminella och bedragare. Bristen på en tillförlitlig folkbokföring är en av orsakerna.

Folkbokföringen är en av de mest strategiska verksamheterna i välfärdssystemen genom att övriga hämtar uppgifter därifrån och tar dessa för givna. Om uppgifter i folkbokföringen är felaktiga öppnas dörren för bedrägerier på vid gavel.

Några av de mest kända bedrägerierna överträffar de mest bisarra fantasierna. Ett exempel är den som gäller Iraks försvarsminister, som under tiden han var minister i hemlandet kunde kvittera ut barnbidrag, bostadsbidrag och sjukpenning från Sverige. Han kunde därtill varken åtalas eller fällas för dessa bedrägerier. Se också på alla de IS-terrorister som finansierade sina vidriga brott i Syrien med svenska skattebetalares pengar i form av barnbidrag, försörjningsstöd, bostadsbidrag och så vidare.

Vi har också alla mindre kända fall där folkbokförda i Sverige uppbär garantipensioner och bostadstillägg men i verkligheten har flyttat till sina hemländer. Det finns också fall där mottagaren av garantipensionen har avlidit, men pensionen fortsätter att kvitteras ut av släktingar. Dessa pengar hade kunnat gå till svenska pensionärer som har jobbat och slitit hela livet.

Bedrägerier med barnbidrag, flerbarnstillägg, underhållsstöd och föräldrapenning är också mycket omfattande. Personer flyttar utomlands utan att skriva ut sig och fortsätter att kvittera ut bidrag på flera hundratusentals kronor. Det här är pengar som i princip är omöjliga att återkräva. Dessa pengar är stulna från skattebetalarna.

I Malmö har det socialdemokratiska styret betalat ut bidrag till ett barnomsorgsbolag för att det ska ta hand om barn som har bott utomlands men har varit skenskrivna i verksamheten.

För att summera det hela vill jag citera Försäkringskassans generaldirektör som skrev att ”bidragsbrottslighet och missbruk av välfärdssystemen blivit så omfattande att det nu får anses vara systemhotande”.

Herr talman! Detta är bokslutet av regeringens sex år av kursändring. Moderaterna tycker att fler och mer kraftfulla åtgärder behövs, till exempel en nationell folkräkning.

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag delar helt Borianas Åbergs problembeskrivning. Det är ett problem att människor felaktigt kvitterar ut bidrag. En förutsättning för att man ska kunna göra det är att man är folkbokförd på ett felaktigt sätt.

Jag tror dock att Borianas Åberg underskattar problemet. Alla exempel som Borianas Åberg tar upp handlar om personer som bor i Sverige men som har utländsk bakgrund. Jag tror att Borianas Åberg därigenom förminskar problemet. Det är uppenbart att personer som är födda i Sverige och vars familj har bott i Sverige i många generationer också är en del av denna problematik.

Jag är rädd att det synsätt som Borianas Åberg har – jag vet inte om det även gäller resten av Moderaterna – gör att man missar en stor del av problematiken när man så tydligt fokuserar på de problem som finns med människor som kanske är födda i ett annat land och sedan flyttar tillbaka dit efter sin pension.

Regeringen har vidtagit en lång rad åtgärder för att komma till rätta med problemen. Det var olyckligt att Moderaterna under sin tid i regeringsställning avskaffade folkbokföringsbrottet. Det är bra att vi nu har återinfört det. Det är också viktigt att vi har gett Skatteverket ytterligare verktyg för att jobba med det här och att vi har tillfört ytterligare resurser till Skatteverket.

Moderaterna kräver att vi ska göra en folkräkning. Jag skulle inte ha något emot det om jag trodde att det var ett effektivt sätt att använda våra resurser för att komma till rätta med den här problematiken. Men min bedömning är att det inte är det effektivaste sättet att göra det. Det skulle kosta väldigt mycket pengar, men jag tror inte att det skulle ha lika stor effekt som de andra saker som vi har genomfört och de ytterligare åtgärder som vi avser att genomföra på området. Bedömningen från Skatteverket är att ungefär 2 procent av de folkbokförda i Sverige är felaktigt folkbokförda. Min och myndighetens bedömning är att det är bättre att försöka fokusera på de 2 procent som är felaktigt folkbokförda snarare än att lägga väldigt mycket av skattebetalarnas pengar på att kontrollera och jaga de 98 procent som är korrekt folkbokförda.

Anf. 4 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag vill först instämma med ministern om att bedrägerier är avskyvärda, oavsett vem som begår dem och var den personen är född eller bosatt. Om ministern vill höra om andra fall och saknar dem kan jag säga att många par skenskiljer sig. Maken flyttar på papperet någon annanstans, och hustrun får underhållsstöd och bostadsbidrag som ensamstående. Det är ett brott som begås även av sådana som är födda i Sverige och vars släkt bott här i generationer. Jag säger detta för ordningens skull.

Jag håller inte med ministern om att en nationell folkräkning skulle vara en verkningslös åtgärd. Det som myndigheterna har gjort hittills är bra, men det behövs mer. Man behöver veta vilka människor som finns i Sverige och var de bor. En nationell folkräkning är en viktig början för att upprätta ett tryggare Sverige.

I höstas hade vi avsatt 500 miljoner i vår budget till främst Skatteverket men också kommunerna för att genomföra en sådan folkräkning. Våra tankar var följande – jag tror inte att jag lyckas övertyga finansministern, men

jag ska göra mitt bästa: De som inte verifieras av folkräkningen skulle gå miste om de bidrag som följer med folkbokföringen. Man ska inte gå och knacka dörr hos alla, utan det är riskprincipen som ska avgöra om myndigheterna och kommunerna ska göra fysiska besök. Det är känt vilka områden som utmärker sig. De allra flesta medborgare skulle kunna verifiera sin folkbokföring digitalt. En nationell folkräkning handlar också om att till exempel förhindra handel med adressuppgifter och svarta hyreskontrakt. En korrekt folkbokföring har även betydelse för att komma åt kriminella gäng. Karuseller där personer som har lämnat landet med bibehållna bidrag hyr ut sina lägenheter till personer som inte har rätt att vistas i Sverige måste stoppas.

Herr talman! Magdalena Anderssons partikamrat Boel Godner, kommunstyrelsens ordförande i Södertälje, tycker att det behövs en folk- och bostadsräkning. Så här säger hon: "Vi behöver för Sveriges och våra invånares trygghet veta var människor bor. Många får inte folkbokföra sig där de bor utan tvingas köpa en adress där de kan skriva sig. Möjligheten att tjäna pengar på människors längtan efter en bostad istället för anläggningsboende utnyttjas flitigt kombinerat med folkbokföringsfusk. Därmed stämmer inte befolkningsstatistik och kommunerna får svårt med planering av bland annat välfärdsverksamheter."

Herr talman! Södertälje har haft stora problem med kriminella nätverk, omfattande bedrägerier med assistansersättning med mera. Där borde man veta. Min fråga till finansministern är: Varför underkänner hon Södertäljes expertis och förkastar idén om en nationell folkräkning?

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Södertälje sitter på väldigt viktig erfarenhet och har naturligtvis många viktiga inspel att komma med. Men den senaste folkräkning vi hade i Sverige byggde på registeruppgifter. Är det så att registren är felaktiga till att börja med skulle en sådan folkräkning inte ha någon större effekt. Ska man ha en riktig folkräkning handlar det om att knacka på dörren. Det låter på Boriana Åberg som att hon tänker sig att man i så fall skulle göra det i områden där man tror att det är särskilt stor risk och där man tror att de 2 procenten befinner sig snarare än de 98.

Jag kan glädja Boriana Åberg med att berätta att regeringen den 17 december 2020 fattade beslut om att ge Skatteverket i uppdrag att i samarbete med frivilliga kommuner inrätta pilotprojekt för att utreda omfattningen av felaktig folkbokföring samt utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter. Det är väl inte osannolikt att Södertälje kan vara en av de kommuner som det här kommer att ske i. Detta görs just för att vi ska använda resurserna på ett bra sätt, så att vi verkligen är effektiva i vår verksamhet.

Projekten ska bedrivas i områden där Skatteverket och kommuner bedömer att det finns problematik vad gäller trångboddhet eller otillåten handel med hyreskontrakt eller där det kan antas vara särskilt förekommande med felaktig folkbokföring. Man ska göra bosättningsutredningar men också oannonserade fysiska kontrollbesök. I enlighet med ordinarie uppdrag ska Skatteverket också göra stickprovskontroller av folkbokförda och vidta övriga nödvändiga åtgärder för att fastställa korrekt bosättning.

Det som Boriana Åberg efterfrågar är alltså någonting som pågår just nu. Vi kommer att få en redovisning av det här i juni 2022. Det ska naturligtvis bli oerhört spännande att följa hur de här projekten utvecklar sig. Att vi ska koncentrera våra resurser där vi tror att de gör mest nytta tycker jag är viktigt. Det är just därför som jag är tveksam till dörrknackning hos de 98 procent som är korrekt folkbokförda.

Anf. 6 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag fortsätter att vidhålla att en nationell folkräkning är välbehövlig. Jag välkomnar Skatteverkets initiativ. Men den senaste folkräkningen i Sverige genomfördes för 30 år sedan, och det har hänt mycket i landet sedan den tiden. Självklart är alla åtgärder som myndigheterna vidtar för att få klarhet i vilka som bor i Sverige och var de är bosatta bra, men de är inte tillräckliga.

Våra välfärdssystem är under attack från allehanda brottslig verksamhet. Enligt delegationen med uppdrag att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen har 300 miljarder kronor betalats ut felaktigt sedan 2005. De kostnader ministern är rädd för är försumbara jämfört med detta enorma slöseri med skattepengar, som vi måste sätta stopp för. Det är bedrövt att våra skattepengar går till bedragare. Det undergräver tilltron till staten och eroderar samhällskontraktet.

Magdalena Andersson har nu möjlighet att återupprätta tilltron till staten och skydda medborgarnas intressen. Det som behövs är att rensa systemen från falska uppgifter och ersätta dessa med riktiga uppgifter om vem man är, var man bor och vilka skyldigheter och rättigheter man har.

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag hör fortfarande inte riktigt de starka argumenten för en folkräkning. Om det var så att en folkräkning skulle spara 300 miljarder skattekrönor direkt skulle jag omedelbart genomföra en sådan. Men jag har inte riktigt hört något argument för att så skulle vara fallet.

För att en folkräkning skulle vara riktigt effektiv skulle väl svenska folket behöva befinna sig i sina hem där de är folkbokförda under en längre tid. Sedan ska vi se till att Skatteverkets tjänstemän går runt och knackar på och kontrollerar att de personer som är folkbokförda befinner sig där men inga andra. Då måste man väl också gå och titta i garderoberna och kontrollera vindarna och källarna. För att uppnå det som Boriana Åberg menar att man skulle uppnå med en folkräkning är det den typen av metoder man då skulle ta till. Jag är inte säker på att de 98 procent som är korrekt folkbokförda skulle uppskatta det.

Jag är inte heller säker på att det är det mest effektiva sättet att använda våra gemensamma resurser. Min bedömning är att vi ska fokusera på att hitta de 2 procent som är folkbokförda på ett felaktigt sätt. Det jobbar vi stenhårt med att göra. Vi har återinfört folkbokföringsbrottet. Vi har säkerställt ytterligare resurser till Skatteverket och gett det nya möjligheter och metoder att använda för detta. Verket har dessutom fått ett särskilt uppdrag för att det ska samarbeta särskilt med kommuner där man bedömer att det finns ett problem med bland annat trångboddhet och försäljning av svartkontrakt.

Vi försöker att jobba på ett effektivt sätt och använda skattebetalarnas pengar på ett riktigt sätt. Målet har vi tillsammans. Det ska vara korrekt folkbokföring, och våra bidrag och försäkringar ska betalas ut på ett korrekt sätt. Det är bra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:296 om beskattning av personbilar

Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! David Josefsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i miljöstyrande riktning till följd av att skillnaden i förmånsvärde mellan konventionella bilar och vissa miljöbilar beräknas minska med anledning av kommande förändringar i regelverket för bilförmån.

Med nuvarande regelverk underskattas förmånsvärdet för de flesta bilar i förhållande till den faktiska kostnaden av ett bilinnehav. Regeringen har därför remitterat ett förslag på en justerad beräkning av bilförmån. Syftet med förslaget är att låta förmånsvärdet bättre spegla kostnaden för ett innehav av en privatägd bil och därigenom uppnå neutralitet mellan inkomst i form av kontant lön och bilförmån i enlighet med lagstiftningens intentioner. Förslaget går alltså ut på att komma till rätta med den felaktiga värderingen av bilförmån som bland annat innebär att skattesystemet gynnar fossildrivna bilar i förhållande till andra varor och tjänster.

I dag premieras miljöanpassade förmånsbilar genom den så kallade permanenta nedsättningen. Nedsättningen innebär att miljöbilens nybilspris vid beräkning av förmånsvärdet sätts ned till nybilspriset för närmast jämförbara konventionella bil. Det remitterade förslaget innebär inte någon förändring av denna miljöstyrning. Fram till årsskiftet fanns även en tidsbegränsad ytterligare nedsättning av förmånsvärdet om högst 10 000 kronor för vissa särskilt miljöanpassade bilar. Den nedsättningen var sedan den infördes tidsbegränsad och upphörde till följd av befintligt regelverk. För de allra flesta miljöbilar har den permanenta nedsättningen en större effekt på förmånsvärdet än vad den tidsbegränsade nedsättningen hade. För elbilar innebär exempelvis den permanenta nedsättningen att det förmånsgrundande priset i genomsnitt sätts ned med cirka 45 procent.

För att de av riksdagen antagna klimatpolitiska målen ska nås inom utsatt tid behöver omställningen till en fossiloberoende fordonsflotta påskyndas. Bonus–malus-systemet är ett styrmedel riktat till nybilsköpare och syftar till att göra det mer attraktivt att köpa en bil med låga utsläpp än en bil med höga utsläpp. Dessutom premieras även miljöanpassade förmånsbilar genom den permanenta nedsättningen av förmånsvärdet.

Anf. 9 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Man kan ha olika åsikter om politiken ska göra det enklare eller svårare för exempelvis en småbarnsförälder att ha bil för att få vardagspusslet att gå ihop. Bilen är i dag en tydlig politisk konflikt i Sverige.

I Göteborg, som jag kommer ifrån, beslutade det förra rödgröna styret med Magdalena Anderssons partikamrater i spetsen 2015 om en trafikstrategi för staden. Där var det uttalade målet att biltrafiken skulle minska med 25 procent. Medlet blev att göra det så svårt som möjligt för vanliga människor att välja bilen genom allt från höjda p-avgifter till färre parkeringsplatser och avstängda gator.

Här i riksdagen väljer den rödgröna regeringen, med samma parti i spetsen, att driva en skattepolitik som ska göra det dyrare för vanliga människor att ha råd med en ny bil. Konsekvensen blir att i slutändan kan endast den som har pengar köra bil. Tjänstemannen från Torslanda får avstå bilen, medan direktören från Östermalm kan fortsätta köra sin suv.

Jag har full respekt för att man kan ha olika åsikter och olika perspektiv i en demokrati, herr talman. Det är därför man som väljare kan rösta på mig eller på Magdalena Andersson i allmänna val. Men jag blir ändå förvånad när regeringens reformering av förmånsbilssystemet inte ger effekten att det blir billigare att köra en klimatvänlig bil och dyrare att köra en bil som går på fossila bränslen. Det är tvärtom.

Samtidigt som regeringen nu gör det dyrare att köra en laddhybrid från exempelvis Volkswagen eller Volvo gör man det billigare att köra bränsleslukande lyxbilar från BMW eller Porsche. Låt mig ta några räkneexempel.

Enligt beräkningar presenterade i SVT den 12 januari kommer förmånsvärdet per månad för en Volkswagen Passat laddhybrid att öka med 2 253 kronor. Samtidigt får en BMW X5 som går på diesel en minskning av förmånsvärdet på 468 kronor i månaden.

Det kanske märkligaste av allt är att regeringen vill chockhöja förmånsvärdet för små elbilar. Som ett exempel ökar förmånsvärdet för en Renault Zoe från 2 058 kronor till 3 810 kronor. Det är en ökning med 85 procent.

Tittar man på hela kostnaden för att köra en förmånsbil blir kostnaderna ännu högre för ett klimatvänligt fordon. Det är en konsekvens av att regeringen också ändrar i det så kallade bonus–malus-systemet.

Det är ändringar som för övrigt med närmast kirurgisk precision slår mot många av de laddhybrider som utvecklats och designats i min hemstad Göteborg. Enligt siffror från Volvo Cars ökar den totala kostnaden för en Volvo V60 laddhybrid med nästan 1 000 kronor i månaden i ett vanligt leasingupplägg.

Herr talman! Är det verkligen finansministerns avsikt att det ska bli dyrare att köra ett klimatvänligt fordon som en elbil eller en laddhybrid men billigare att köra en stadsjeep? Är finansministern nöjd med att det kommer att bli dyrare för tjänstemannen i Torslanda att köra en modern laddhybrid men billigare för direktören på Östermalm att plocka ut en ny diesel-suv?

Anf. 10 KJELL JANSSON (M):

Herr talman och finansministern! Sverige är ett avlångt och stort land. Bor man utanför Stockholms innerstad är man oerhört beroende av bilen för att ta sig till jobbet, skjutsa sina barn till träningar och idrottsaktiviteter etcetera.

Min fråga till finansministern är följande: Tycker finansministern det är rimligt att man höjer skatten för nya bilar medan det är billigt för gamla bilar? Är det bra för miljön? Om man verkligen vill åt bilarna och utsläppen från bilarna borde det vara tvärtom. Det borde vara låg skatt på nya fordon och hög skatt på gamla.

I går var jag och besökte en bilhandlare i min valkrets. Jag frågade: Hur går det? Jo, det gick hyggligt bra, trots pandemin. Dock säljer vi väldigt lite nya bilar, sa han. Det är väldigt få, och det är fortfarande mest företag som köper.

Det är nu stor ovisshet om förmånsbeskattningen. Det frågade de mig om. Jag kunde inte redogöra för detaljerna om den, men de var bekymrade. Men begagnatmarknaden gick som tåget. De säljer också gamla bilar till andra sidan Östersjön. De som inte stjäls säljer man dit.

Herr talman! Jag ställer ytterligare en gång frågan till finansministern. Tycker finansministern att det är korrekt att ha höga skatter på nya bilar som släpper ut mindre och lägre skatter på gamla bilar?

Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Den stora förändring som regeringen har gjort är att göra om förmånsbilssystemet. Det är mot bakgrund av vad utvärderingar har visat. Att ha en förmånsbil ska skattemässigt inte se annorlunda ut än att ta ut det som lön. Det ska finnas en balans. Vi vill inte ha ett incitament i skattesystemet att ta ut lön som bil snarare än som vanlig inkomst.

När man har tittat har det visat sig att om man ska ha en neutralitet är förmånsbilsvärdena som de var tidigare underskattade för bilparken som helhet. Det innebär att vanliga löntagare som inte alls har möjlighet att ha en förmånsbil är med och subventionerar dem som har en förmånsbil. Det gäller både tjänstemännen på Torslanda och direktörerna på Torslanda. De får alltså en subvention från butiksbiträdet som jobbar på Focus mitt emot Liseberg. Det är så det har fungerat de senaste åren.

Det här tycker jag är svårt att motivera, och det var inte heller tanken med lagstiftningen att man ska ha en inneboende subvention från dem som inte har möjlighet att ha en förmånsbil till dem som har en förmånsbil – och det är i huvudsak personer som har lite högre inkomster och som är boende i våra storstäder. Det var därför vi gjorde om systemet.

När vi tittade på systemet såg vi att i genomsnitt var många bilar undervärderade, och därför behövde vi justera det. Men det fanns faktiskt också några bilar som hade för högt förmånsvärde, och det var framför allt dyra bilar. Då sa vi: Vi kan inte bara justera dem som har haft ett för lågt förmånsvärde, utan vi måste också justera dem som har haft ett för högt förmånsvärde. Det är anledningen till att en del av de riktigt dyra bilarna nu får ett lägre förmånsvärde. Det beror på att de tidigare hade haft ett alltför högt förmånsvärde. Detta är den stora omläggningen.

I denna omläggning förändras inte alls balansen och relationen mellan miljöbilar och icke-miljöbilar. Det som däremot påverkar är den tillfälliga nedsättning som gick ut nu vid årsskiftet. Den har funnits under ett antal år för att man ska föra in fler miljöbilar på marknaden, men det har också varit tydligt hela vägen att den kommer att avvecklas.

Som vi läser Moderaternas förslag här i riksdagen vill inte heller Moderaterna förlänga denna nedsättning. Mot den bakgrunden är jag lite överraskad över interpellationen.

Anf. 12 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

I flera intervjuer och utspel har finansministern lyft klimatfrågan som en av våra största utmaningar och beskrivit hur finanspolitiken kan användas för att styra mot ett mer klimatvänligt samhälle.

Det är också, om man frågar regeringen, anledningen till att man införde bonus–malus-systemet. I ett pressmeddelande från finansministerns stab den 24 mars 2017 beskrevs syftet med bonus–malus som ”att öka andelen miljöanpassade fordon och bidra till att uppnå målet om en fossilfri fordonsflotta”.

Det finns bara ett stort men här, herr talman. Från bland annat Riksrevisionen har man konstaterat att systemet inte når detta syfte och att klimatnyttan av bonus–malus är försumbar. Det är också anledningen till att vi moderater är kritiska till det systemet.

Herr talman! Om man ska ta finansministern på orden och driva en finanspolitik som styr mot ett mer klimatvänligt samhälle ska man alltså inte driva hennes egen politik.

Ett mer effektivt sätt hade varit att underlätta för svenskar att köra mer klimatvänliga bilar, exempelvis genom att kraftfullt investera i laddinfrastruktur. Man skulle kunna titta på olika regelverk kring exempelvis trängselskatt och parkeringsavgifter men också på trafikregler, något som har tillämpats med framgång i vårt grannland Norge. Men regeringen väljer att inte tillämpa de här lösningarna.

Det är uppenbart för mig att den här regeringen väljer plakatpolitik framför verkkningsfull politik som fungerar. Annars blir min fråga igen, herr talman: Varför tar inte regeringen klimatfrågan på större allvar och lyssnar på kritiken mot bonus–malus-systemet om bristande klimatnytta? Och varför gör regeringen det dyrare för vanliga svenskar att köra en bil med minimalt klimatavtryck men billigare att köra en fossil-suv?

Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Då måste ändå frågan till David Josefsson bli: Menar David Josefsson att vi skulle göra om systemet med förmånsbilar och bara korrigera de förmånsvärden som var för låga och inte dem som var för höga? Eller menar David Josefsson att det är korrekt att de som är butiksbiträden ska vara med och subventionera förmånsbilarna för tjänstemännen och direktörerna i Torslanda?

Vad gäller bonus–malus ser jag stora möjligheter att utveckla systemet. Det kan säkert bli både mer effektivt och mer träffsäkert, och det är någonting som vi jobbar med.

Men den stora fördelen med bonus–malus-systemet är att det är ett så kallat slutet system. De som köper en bensinslukande bil får alltså betala till dem som köper en klimatsmart bil, till exempel en elbil. Det är en stor poäng.

De som inte har råd att köpa nya bilar behöver inte alls vara med och bidra till elbilarna, och det är en stor poäng jämfört med den miljöbilsbonus som fanns under alliansregeringens tid. Då fick vanliga löntagare

vara med och bidra till dem som hade råd att köpa nya bilar. Nu är det de som har råd att köpa bensinslukande bilar som får betala till dem som köper klimatsmarta nya bilar. Det tycker jag är en stor poäng med bonus–malus.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 14 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Finansministern frågar mig vad jag egentligen menar med frågeställningen. Min poäng är att ni måste ha ett system och en miljöstyrning som styr mot mer klimatvänliga fordon.

Jag är själv född i Torslanda, där Volvo Cars huvudkontor ligger. När jag växte upp stod det en Volvo på nästan varje garageuppfart i radhusområdet Trollrunan. Det fanns en stolthet i att man i Göteborg då byggde världens säkraste bilar. Den stoltheten finns kvar i Göteborg än i dag.

Men i dag handlar stoltheten också om att företaget bygger några av världens bästa elbilar och hybrider. Vi göteborgare är stolta över att vi har en fordonsindustri som ligger i framkant i omställningen till en mer klimatvänlig fordonspark, i Sverige och i världen.

Företagets mål är att hälften av alla sålda bilar ska vara elbilar och den andra hälften hybrider. Men, herr talman, som moderat tror jag inte att man ska ge företag vare sig positiv eller – för den delen – negativ särbehandling. Volvo behöver inga subventioner från staten för att vara världsledande i att ställa om fordonsflottan till fossilfritt. Men Volvo behöver inte heller regelverk som i det närmaste verkar designade för att slå extra hårt mot just deras bilmodeller. Det är det som nu sker i och med ändringarna i bonus–malus och i förmånsvärdena.

Finansministern inför nu ändringar som gör det dyrare för vanliga svenskar att köra en hybridbil från Volvo men billigare för direktören på Östermalm att köra en BMW-suv. Finansministern behåller ett skattesystem som bevisligen saknar klimatnytta trots att världen inte kan vänta på en omställning till förnybart. Finansministern inför skatteändringar som med kirurgisk precision slår mot Göteborgs fordonsindustri.

Jag bara undrar, herr talman: Varför då?

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När man lyssnar på David Josefsson kan man lätt få intrycket av att Moderaterna har förslag om att miljöstyrningen ska ökas. Men så är inte fallet. Moderaterna säger allmänt att de gärna vill ha ett effektivare bonus–malus-system. Men de har inget konkret förslag. Det är lätt att önska sig, men något konkret förslag från Moderaterna finns inte.

Moderaterna är emot den omläggning som vi gör av förmånsbilssystemet som innebär att vanliga löntagare inte längre ska subventionera de förmånsbilar där snittinkomsten bland dem som har dessa bilar är 50 000 kronor i månaden. Det ska vanliga löntagare subventionera; det tycker Moderaterna. Det är en omvänd Robin Hood-politik.

Jag är väldigt stolt över att vi gör denna omläggning, för jag tycker inte att vanliga löntagare runt om i hela Sverige ska subventionera de förmånsbilar som vi vet i huvudsak används i våra storstäder och av personer med en genomsnittsinkomst på 50 000 kronor – något som vanligt folk bara kan drömma om. Man känner igen de gamla moderaterna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:314 om pandemilagens konsekvenser för det svenska näringslivet

Anf. 16 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tobias Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att tillgodose ett tillkännagivande från riksdagen om att företag som drabbas av förlorade intäkter till följd av pandemilagen ska få ekonomisk ersättning.

Sedan utbrottet av det nya coronaviruset har regeringen för 2020 och 2021 presenterat historiskt stora åtgärder på över 250 miljarder i rena utgifter för att begränsa smittspridningen och för att lindra effekter för jobb och företag. Föreskrifter som meddelas med stöd av pandemilagen kan få betydande negativa ekonomiska konsekvenser för dem som drabbas. Regeringen informerade därför riksdagen i propositionen om pandemilagen att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen med förslag om ersättningar.

För en dryg vecka sedan, den 18 januari, presenterade regeringen ett förslag om ett särskilt stöd vid beslut om stängning av verksamheter, ett nedstängningsstöd. Nedstängningsstödet är utformat på liknande sätt som omställningsstödet men är mer generöst. Stödet innebär att företag som på grund av nedstängning har tappat all sin omsättning under en period ska kunna få 100 procent av sina fasta kostnader ersatta, upp till ett tak på 75 miljoner kronor per företag och månad. Stödet är relaterat till omsättningstappet – ju större omsättningstapp, desto större stöd, upp till 100 procent.

Regeringen har även lämnat förslag om ett förlängt och förstärkt omställningsstöd samt förslag om att förlänga och förstärka stödet till enskilda näringsidkare och om införande av ett nytt stöd riktat till handelsbolag. Därtill har regeringen föreslagit att det under perioden januari–mars 2021 ska finnas ett statligt stöd för hyreskostnader.

Nedstängningsstödet, liksom förlängningen och förstärkningen av omställningsstödet och hyresstödet, kräver godkännande av EU-kommissionen, vilket kan medföra justeringar i utformningen av stöden.

Redan tidigare har regeringen meddelat att reglerna för stöd vid korttidsarbete kommer att ändras så att arbetsgivare kan få stöd till och med den 30 juni 2021. Regeringen har nu även lämnat förslag om att förstärka stödet vid korttidspermittering med en ny nivå för arbetstidsminskning på 80 procent under perioden januari–mars 2021.

Till detta kan läggas att regeringen har lämnat förslag om att tidigare lägga den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar så att den gäller från och med den 1 januari i år. Regeringen har även lämnat förslag om att anståndstiden för inbetalning av skatt ska kunna förlängas liksom att kreditgarantiprogrammet för små och medelstora företag ska förlängas. Därutöver betalar staten även i fortsättningen företagens sjuklönekostnader utöver normal nivå.

Sverige befinner sig i en extraordinär situation med stor osäkerhet om pandemins fortsatta utveckling. Regeringen fortsätter arbetet med att löpande analysera behovet av åtgärder och ersättningar och återkommer till riksdagen så fort det krävs.

Anf. 17 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Jag och finansministern kommer primärt att uppehålla oss vid den tillfälliga covid-19-lagen och dess potentiella konsekvenser för svenska näringsidkare. Innan jag berör det tycker jag dock att det är viktigt att sätta pandemilagen i dess sammanhang.

Efter att ha stått handfallen under några månader i våras valde regeringen att stressa fram en lag innan sommaren, genom vilken den tillskansade sig utökade befogenheter. Då tycktes regeringen finna lagen absolut nödvändig för att krossa pandemin. Regeringen var i så stort behov av den att snabbhanteringen tycktes överrumpla remissinstanser och innebar att riksdagen på intet sätt gavs rimligt utrymme att hantera ärendet givet dess natur. Riksdagen hanterade dock ärendet, och lagen blev verklighet – inte minst som en konsekvens av att regeringen verkligen tycktes anse att lagen var direkt avgörande.

Vad hände därefter, herr talman? Jo, absolut ingenting. Den lag som var så viktig att praxis bröts för att implementera den kom aldrig att användas.

Därefter passerade tiden tills regeringen strax innan jul, över nio månader in i pandemin, fick för sig att det på nytt verkligen var tvunget att snabbhantera ett lagförslag som på nytt skulle ge utökade befogenheter till regeringen. Hur länge regeringen hade arbetat med lagförslaget vågar jag inte svara på, men att den haft över nio månader på sig står bortom tvivel. Att remissinstanserna och riksdagen däremot var tvungna att, till skillnad från regeringen, hantera ärendet snabbare än blixten var regeringens fasta uppfattning, och så blev det också.

Den tillfälliga covid-19-lag som riksdagen röstade igenom ger regeringen ökad makt att stänga ned verksamheter, och till skillnad från lagen innan sommaren har denna redan brukats.

Sverigedemokraterna anser att den tillfälliga covid-19-lagen är alltför långtgående. Alla borde se riskerna med att regeringen eller dess myndigheter på egen hand kan besluta om att begränsa mötesfriheten eller rikta åtgärder som påtagligt begränsar företags möjligheter att bedriva sin verksamhet. Tyvärr var vi dock ensamma om att vilja öka riksdagens kontrollmakt för att säkerställa att det finns en folklig förankring i besluten.

Däremot lyckades vi, tillsammans med den forna Alliansen, köra över regeringen i frågan om ekonomisk kompensation. Notera att regeringspartierna reserverade sig mot det beslutet, herr talman! I stället var regeringens hållning att frågan om ekonomisk ersättning med anledning av förordningar som meddelas med stöd av lagen skulle hanteras i samband med att sådana förordningar tas fram. Detta är långt ifrån tillräckligt, varför jag är glad över att riksdagen sa ifrån.

I sitt svar på denna interpellation är dock finansministern väldigt stolt över det nedstängningsstöd som regeringen varit tvungen att ta fram på beställning av riksdagen. Min fråga i detta första anförande är därför varför regeringen från början var emot ekonomisk kompensation till de näringsidkare som riskerar att drabbas eller som redan har drabbats av den tillfälliga covid-19-lagen.

Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Oj oj oj, nu har Tobias Andersson alldeles missuppfattat regeringens politik. Han kan inte alls ha lyssnat på det som jag har sagt.

Prot. 2020/21:72

28 januari

Svar på
interpellationer

Regeringen har hela tiden varit tydlig med att företag som drabbas av nedstängning självklart ska få ett stöd. Diskussionen har handlat om var och på vilket sätt man bäst ska få fram ett sådant stöd. Där är regeringens uppfattning att det inte skulle vara särskilt effektivt att skriva in ett sådant stöd i just pandemilagen. Det skulle riskera att leda till långa rättsprocesser och att frågan skulle avgöras i domstol på ett sätt som vi tror skulle bli krångligt och osäkert för näringslivet. Vi har tyckt att denna fråga bättre hanteras så som vi vanligen bereder budgetfrågor i riksdagen, nämligen via en extra ändringsbudget. Det är också så vi har förfarit.

Det var bra att jag kunde klara ut detta olyckliga missförstånd för Tobias Andersson.

Anf. 19 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Om jag hade varit regeringsföreträdare hade jag varit ganska försiktig med att beskylla andra för att komma med förslag med bristande effektivitet, inte minst mot bakgrund av att flertalet näringsidkare i dag har väntat på utbetalningar av stöd de har rätt till i snart sex månader.

Med det sagt, herr talman, välkomnar jag och Sverigedemokraterna nedstängningsstödet. Det vill jag vara tydlig med. När min interpellation inlämnades hade detta dock ännu inte annonserats. Det jag därför väljer att fokusera på i denna debatt är det faktum att de enskilda näringsidkare som redan har drabbats av regeringens bruk av den tillfälliga covid-19-lagen ännu inte har ersatts med någon kompensation.

Omgående efter att lagen hade klubbats i riksdagen vidtogs åtgärder av regeringen varför butiker, köpcentrum, gym etcetera i dag endast får ha ett begränsat antal besökare, närmare bestämt en per tio kvadratmeter. Jag avser inte att nu orda om huruvida det är rätt eller fel, men jag kan konstatera att trots att lagen redan trätt i kraft och trots att regeringen i dag har stora befogenheter att kraftigt begränsa våra rättigheter och friheter, både för enskilda individer och för näringsidkare, återfinns ingen möjlighet att tilldelas ekonomisk kompensation för den som drabbas.

Regeringen har som sagt förvisso presenterat ett förslag om ett särskilt stöd vid beslut om stängning av verksamheter, vilket i denna debatt refereras till som nedstängningsstödet. Det är naturligtvis bra. Men precis som finansministern redogjorde för i sitt svar på interpellationen kräver nedstängningsstödet godkännande av EU-kommissionen. Det innebär inte bara att det kan tillkomma ett behov av justeringar av stöden; det innebär också att stödet som allra tidigast kan börja gälla i april i år.

Jag hade gärna varit mer optimistisk än vad jag är, men mot bakgrund av att näringsidkare redan i dag tvingas ligga ute med pengar å regeringens vägnar i uppemot ett halvår för att stödåtgärderna inte betalas ut är jag inte vidare optimistisk till att nedstängningsstödet mirakulöst skulle vara på plats i april. Finansministern får gärna övertyga mig annorlunda.

Regeringen har redan begränsat näringsfriheten för vissa företag. De lider redan ekonomiskt som en konsekvens av detta, och den enda trösten är att regeringen kanske lyckas få på plats en form av ekonomisk kompensation för inskränkningen i näringsfriheten tre månader efter att den inleds.

Även om det mot all förmodan skulle vara på plats i april talar empirin för att de faktiska utbetalningarna av stödet sannolikt dröjer avsevärt längre än så, varför vi kanske återigen får en situation där näringsidkare tvingas ligga ute med pengar åt regeringen.

Nu kommer säkerligen finansministern att raljera om att jag väl måste förstå att stödet behöver ett statsstödsgodkännande av EU-kommissionen, varför jag förekommer den kritiken och konstaterar att jag förstår det. Det jag också förstår är att den processen hade gått avsevärt mycket snabbare ifall regeringen inte hade dröjt hela nio månader med lagförslaget för att sedan i betänkandet motsätta sig denna form av ekonomisk kompensation.

Hade regeringen hanterat ärendet annorlunda och från början önskat se ett nedstängningsstöd skulle det naturligtvis ha gått avsevärt mycket snabbare att också få det på plats.

Känner finansministern ett ansvar för den utsatta situation som företag hamnat i som en konsekvens av detta?

Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Min bedömning är inte att företagen skulle få ut pengar snabbare om man hade en skrivning om kompensation direkt i pandemilagen. Jag är rädd för att det skulle bli tvärtom.

Tobias Andersson säger att det inte finns något stöd för de företag som nu påverkas av till exempel regleringen av många personer som får vara i en butik. Men det finns ett stöd för de företag som påverkas av detta, och det är omställningsstödet. Där kan man få en kompensation för upp till 90 procent av de fasta kostnader som man har när man tappar omsättning antingen av att vi har den här regleringen eller av en annan anledning, till exempel att människor inte kommer till affärerna på grund av att de är rädda för smitta.

Det finns alltså ett sådant stöd. Det stödet kan inte vara mer än 90 procent i enlighet med de regler som finns i EU. Där skulle vi inte få igenom ett stöd på 100 procent.

Därutöver kan man korttidspermittera personalen. Det kan man göra upp till 80 procent, så där finns alltså ytterligare ett stöd.

Dessutom går vi nu fram med hyresstödet. Om man inte har haft tillräckligt stort omsättningstapp för att kunna ta del av omställningsstödet har man i stället möjlighet att kunna förhandla med fastighetsägaren och få en nedsättning av hyran, och då kan staten gå in och betala för 50 procent av nedsättningen.

Därutöver har vi också gjort särskilda satsningar på mindre företag. För den som driver en enskild firma har vi förstärkt omsättningsstödet, och det gäller också om man driver ett handelsbolag.

Eftersom vi vet att de här stöden håller på att statsstödsgodkännas i EU och att många företag har ett likviditetsproblem här och nu har vi därutöver gett nya möjligheter till anstånd på skatten. Om man har likviditetsproblem nu kan man få tre månaders skatteinbetalningar återbetalda på skattekontot. De pengarna kommer att kunna komma in på kontona redan nu i början av februari.

Detta kommer naturligtvis att vara en stor lättnad för många företag som har det oerhört tufft just nu. Det finns butiker som har det tufft då de påverkas av hur många man får vara där, men inte minst restaurangbranschen och kulturevenemangsbranschen har det väldigt tufft nu. Då är det

klart att den här återbetalningen på skatten kommer att komma väl till pass när den kommer. Det handlar om bara någon eller några veckor till dess.

Anf. 21 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Det dröjer någon eller några veckor tills dessa stöd kan sökas. Sedan är det en handläggningstid på det, och empirin när det gäller handläggningstiden för andra stöd tyder på att det därefter riskerar att dröja veckor och månader innan stöden betalas ut. Jag är därför inte lika optimistisk gällande detta som finansministern.

Jag skulle vilja lyfta in en ytterligare aspekt av den problematik jag tidigare framfört. I dag blöder näringsidkare pengar som en konsekvens av de åtgärder som har vidtagits utifrån den tillfälliga covid-19-lagen, och de är helt utan någon förhoppning om att i närtid kunna ta del av det utannonserade nedstängningsstödet som regeringen inte ens önskade från början.

Samtidigt presenterade regeringen i veckan ett förslag om att rikta nästan 175 miljoner till länsstyrelserna för ökat tillsynsarbete för att säkerställa att pandemilagen ska kunna få de effekter som eftersträvas, som regeringen uttrycker det. Dessutom föreslås att ytterligare 82 miljoner kronor tilldelas kommuner, regioner och länsstyrelser för bland annat trängseltillsyn på serveringsställen.

Jag utesluter inte att de resurserna behövs men skulle vilja fråga finansministern hur hon tror att det uppfattas av dem som har drabbats hårdast.

Herr talman! Tänk dig själv att som hårt arbetande företagare få din näringsfrihet inskränkt. Sedan får du höra att du om flera månader kanske kan få kompensation för det, och därefter får du höra att regeringen snabbt ska tilldela miljoner till dem som ska granska att din näringsfrihet de facto har begränsats.

Tror finansministern att berörda näringsidkare är nöjda med regeringens hantering av frågan?

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! I sitt första inlägg menade Tobias Andersson att regeringen inte önskade att vi skulle ha något nedstängningsstöd. Då förklarade jag för Tobias Andersson att det aldrig har varit någon som helst tvekan från regeringens sida om att man behöver och självklart ska ha ett nedstängningsstöd. Däremot har vi haft olika uppfattningar om huruvida ett sådant nedstängningsstöd ska skrivas in i pandemilagen eller om det ska komma som en extra ändringsbudget.

Jag är lite förvånad över att Tobias Andersson i sin slutreplik upprepar att regeringen inte önskade ett nedstängningsstöd. Har Tobias Andersson problem med att höra eller problem med att förstå vad jag säger – eller ljuger Tobias Andersson här i kammaren? Det blir lite meningslöst att ha interpellationsdebatter om man vägrar att ta in vad motståndaren säger.

Sedan kan jag också upplysa Tobias Andersson om att när det gäller att man kan få skatten återbetald kommer det inte att dröja flera veckor från att man söker, utan bedömningen är att pengarna kommer att kunna börja betalas ut på kontona under andra veckan i februari.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 23 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Lars Beckman har frågat mig om jag avser att ge Boverket ett uppdrag att vägleda i hur en vindkraftsutbyggnad kan ske utan negativ påverkan avseende buller, psykosocial livsmiljö eller andra faktorer som har en negativ påverkan på de närboende.

Lars Beckman har vidare frågat mig om jag anser att det inte krävs ett uppdrag till Boverket och om jag då avser att förändra fler delar i Boverkets uppdrag som har liknande frågeställningar. Slutligen har han frågat mig om jag och regeringen avser att vidta åtgärder för att förbättra den lokala demokratin så att kommunernas inflytande och påverkan stärks rörande vindkraftsutbyggnad i Sverige.

I mitt svar på en liknade fråga från Lars Beckman nyligen har jag informerat om att Naturvårdsverket i december 2020 har publicerat en vägledning om buller från vindkraftverk. I denna finns en genomgång av den allmänna kunskapen avseende buller från vindkraftverk och gällande riktvärden men också en vägledning för åtgärder med syfte att minska bullret från vindkraftverken. I nuläget gör jag bedömningen att ytterligare vägledningar inte krävs.

När det gäller frågan om jag avser att förändra fler delar i Boverkets uppdrag som har liknande frågeställningar ansvarar Boverket enligt sin instruktion för att vägleda kommuner och andra när det gäller hur hänsyn bör tas till buller och andra hälsofrågor vid planering för och byggande av bostäder enligt plan- och bygglagstiftningen.

Angående vad jag avser att göra för att stärka den lokala demokratin när det gäller vindkraftsutbyggnad i Sverige har regeringen tillsatt en utredning om ökad förutsägbarhet vid miljöprövning av vindkraft. Utredningen berör den kommunala tillstyrkan av vindkraft enligt miljöbalken. Jag vill inte föregå utredningens slutsatser.

Anf. 24 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Herr talman! Det sker en kraftig utbyggnad av vindkraften i Sverige, vilket påverkar väldigt många människor som bor i de berörda områdena. Det rör sig om såväl den psykosociala livsmiljön som buller. Den som har valt att bo vackert och kustnära har naturligtvis gjort det för att det är där man vill bo. Tänk att man har flyttat till Söderhamn och har köpt ett rött hus med vita knutar för att man vill njuta av ljudet från havet och av den vackra utsikten över havet. Helt plötsligt får man reda på att det ska byggas vindkraftverk efter hela den vackra kusten.

Herr talman! Livsmiljön påverkas väldigt negativt. Man kan tycka – det är därför jag har ställt den här interpellationen – att en bostadsminister som tillhör ett parti vars namn börjar på miljö- och slutar på -partiet skulle ta hänsyn till hur människor påverkas av en kraftig vindkraftsutbyggnad. Jag kan bara beklaga att bostadsministern inte delar min uppfattning; att man borde studera och ta mer hänsyn till hur människor påverkas.

I Hela Hälsingland kunde man förra veckan läsa om en man som bor i Hälsingland och som beskrev de mycket svåra konsekvenserna för hans livsmiljö det har inneburit att få en vindkraftspark bredvid sig. Det är väl-

digt stor bullerpåverkan. I tidningsartikeln beskriver han gripande hur hela livet har förändrats. Han bor i skogen, naturnära, och vill höra kvittret från fåglarna. Men helt plötsligt har hans livsmiljö totalt förändrats.

Vi kunde i går läsa i Gefle Dagblad om boende i Sandviken som har närmast panik över att deras livsmiljö ska påverkas. En av kvinnorna som intervjuas i tidningen säger att det kommer att bli som att bo bredvid ett tivoli. Vi har tidigare, också hemma i Gävleborg, sett att propellerblad från vindkraftverk har lossnat och flugit i väg hundratals meter.

Herr talman! Man hade önskat en ödmjukhet från bostadsministern. Vill man vara en bostadsminister för hela Sverige, för alla boende, även i de orter och regioner som berörs av vindkraftsutbyggnad, måste man ta hänsyn till hur människor påverkas.

Bostadsministern har också en expertmyndighet. Det är Boverket, som i många sammanhang är kommuner och marknaden behjälplig om olika saker som rör byggnation, faktiskt det mesta. Jag blir därför förvånad att bostadsministern anser att Boverket inte ska ha synpunkter eller vägleda kommunerna när det gäller hur den psykosociala livsmiljön påverkas för dem som berörs av vindkraften.

Det vore rimligt att den som berörs av vindkraftsutbyggnad har stöd av oss förtroendevalda, har stöd för att inte få sin livsmiljö förstörd. Personen som bor i den vackra, fina, röda stugan med vita knutar och som har valt att bo där för att kunna se den vackra havsutsikten vill inte se sin livsmiljö bli förstörd.

Varför vill inte bostadsministern ge ett uppdrag till Boverket?

Anf. 25 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, Lars Beckman, för att du har ställt en relevant interpellation!

Jag vill berätta om just en sådan situation i min hemstad Göteborg. Jag vill berätta om ett av Sveriges vackraste kulturlandskap: Göteborgs södra skärgård. Där finns en enastående natur och små skärgårdssamhällen som alla har sin unika karaktär. Där bor 5 000 permanentboende, och det finns ett dynamiskt näringsliv inom såväl rederi- som besöksnäring.

För några år sedan stod där en 15 år lång kamp mellan ett kommunalt energibolag och invånarna om att bygga en gigantisk vindkraftspark i Hakefjord. Den politiska ledningen för Göteborg Energi, för övrigt partikamrater till statsrådet, ville bygga 14–16 verk med en höjd på mellan 144 och 182 meter. Det är för jämförelsens skull nästan samma höjd som Sveriges högsta byggnad, Turning Torso.

Invånarna i södra skärgården gick ihop med en rad naturvänner för att försöka stoppa planerna med hänvisning till sin boendemiljö och de natur- och kulturvärden som riskerade att skadas. Trots att tusentals personer engagerade sig och frågan till slut gick till domstolsprövning vek sig inte det kommunala energibolaget. Först efter att mark- och miljödomstolen hade sagt nej och Mark- och miljööverdomstolen inte hade gett prövningstillstånd kunde befolkningen i södra skärgården pusta ut.

Vindkraften i Hakefjord stoppades dock aldrig med hänvisning till befolkningens åsikter eller av omsorg om deras boendemiljö. Den stoppades inte ens med hänvisning till att natur- och kulturvärden skulle skadas. Anledningen till att parken inte fick tillstånd var att man ville anlägga verken på förorenade muddermassor. Ett bygge där hade, som lök på laxen, kun-

nat innebära en miljökatastrof för fisk- och bottenliv i havet utanför Göteborg.

Herr talman! Jag har inget principiellt emot vindkraft, tvärtom. Att uppföra vindkraftverk där de ger minimal miljöpåverkan kan tillsammans med solkraft vara ett komplement till en energimix bestående av i huvudsak kärnkraft och vattenkraft. Men det förvånar mig att statsrådet visar så lite intresse för att införa skyddsmekanismer för natur, kultur, rekreationsvärden och boendemiljö, som de i Göteborgs södra skärgård. De 5 000 invånarnas boendemiljö kan inte viftas undan som ett särintresse. Det är för mig obegripligt att det inte finns nationella riktlinjer som vägleder kommuner i hur de ska förhålla sig till utbyggnad av vindkraftverk i känsliga områden.

Herr talman! Jag instämmer därför i Lars Beckmans frågeställning. Varför är statsrådet inte beredd att ge Boverket ett sådant uppdrag? Varför är statsrådet inte intresserad av att skydda boendemiljön i våra kustområden så att den inte förstörs när man bygger ut vindkraften?

Anf. 26 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Statsrådet Bolund! El är en förutsättning för att samhället i dag ska fungera. Det finns vad jag förstår en ambition om att 30 procent ska komma från kärnkraft tills vidare, 30 procent från vattenkraft och 30 procent i princip från vindkraft.

Det är en brutal utbyggnad som pågår. Precis som Lars Beckman har tagit upp i interpellationen delar det samhällen. Det blir stökigt. Många blir förbannade på det här och blir osams med sina grannar, beroende på om man är för eller emot. Det klyver samhällen.

Vindkraftverken förpestar också miljön. De är inte särskilt vackra. Apropos Miljöpartiet borde man vara lite mer rädd om naturvärdena. Jag som moderat är i alla fall rädd om naturvärdena och om äganderätten. Tycker statsrådet Bolund att det är förnuftigt att placera dessa verk i periferin, långt ifrån stamnäten?

Vindkraften är mycket ineffektiv jämfört med kärnkraften och vattenkraften. Nu slår kylan till i Sverige. Vad händer då? När det är kallt blåser det sällan; då står vindkraftverken still. Då köper man i stället brunkol från Polen. Är det miljövänligt? Tycker statsrådet Bolund att det är miljövänligt att köpa brunkol från Polen i stället för att ha kärnkraft? Tycker statsrådet att det är bra att stänga Ringhals och köpa brunkol?

Varför vill inte regeringen starta upp Ringhals och bygga ett nytt kärnkraftverk? Det behövs två kärnkraftverk till i Sverige för att vi ska ha ordentlig strömförsörjning. Jag kan bara referera till min valkrets. I Täby, Arninge, vill Ica bygga en ny Maxibutik. Då svarar Vattenfall: Vi kan inte garantera elförsörjningen till er. I Täby i Stockholms län år 2021 kan man inte garantera att det finns ström till en Icabutik! Då har energipolitiken fallerat, vill jag hävda. Det mest miljövänliga är kärnkraft, med totalt nollutsläpp.

Det finns också stora planer. Redan nu byggs mycket elbilar, det ska sättas upp laddstationer och man pratar om att elektrifiera vägar. Jag vill fråga statsrådet hur man ska få energi till allt det. Hur ska man klara av det, när det inte ens går att bygga en Icabutik i Arninge? Statsrådet är svaret skyldig här i kammaren.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Det känns som om Miljöpartiet driver plakatpolitik i stället för en rationell politik. Visst kan man ha lite vindkraft som komplement, men man kan inte bygga Sveriges elförsörjning på någonting som står still och inte ger någonting när det inte blåser.

Anf. 27 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det är intressant att se hur en interpellation utvecklas till att snarare bli en moderat kampanj mot vindkraften. Det verkar som om det finns något av en strategi från Moderaterna att motarbeta, ifrågasätta, kasta grus i maskineriet och stoppa en utveckling av ett energislag som är förnybart och som leder fram till att vi också kan nå riksdagens och regeringens mål om 100 procent förnybar elproduktion.

Det är förvånande. Man brukar höra från Moderaternas håll att man inte motsätter sig några energislag som inte ökar klimatpåverkan, men nu hör vi alla vad det är som ligger i korten. Skulle Moderaterna få leda nästa regering kommer vi att få en utveckling där man slänger in besvär, stoppar, hindrar och backar utvecklingen. Det är väldigt oroande, måste jag säga, och jag tror att alla som hörde de senaste tre talarna kunde höra att det nu pågår en kampanj med felaktiga argument och ifrågasättanden.

Vi vet alla, och statistiken visar väldigt tydligt, att vi har ett historiskt elöverskott, ett överskott som inte har setts på många, många år och som motsvarar inte bara en utan ett antal Ringhalsreaktorer. Att det skulle vara brist på el är därför en fullständigt felaktig beskrivning.

Vi ser tvärtom hur vindkraften nu ökar väldigt mycket i Sverige. Sverige ligger i framkant internationellt när det gäller att använda vår egen strömmande energikälla vinden och därmed också bli mer självförsörjande på el. Till skillnad från till exempel kärnkraften, som fortfarande är beroende av import av uran från bland annat Ryssland, får vi här ett energislag som faktiskt är beroende av och använder våra egna inhemska energikällor.

De senaste åren har det investerats 100 miljarder kronor i svensk vindkraft. Det är såklart en fantastisk investeringsutveckling som självklart också leder till många nya företag och arbetstillfällen runt om i hela landet när vi nu bygger ut en grön och hållbar energikälla.

Jag måste säga att jag oroas över Moderaternas inställning i den här frågan. Det är tydligt, vilket jag också sa i mitt interpellationssvar, att vi har myndigheter som har ett ansvar för boendemiljö och hälsa för svenska medborgare. När det gäller buller är det tydligt Naturvårdsverket som är den ansvariga myndigheten. De tar också hela tiden fram rekommendationer och underbygger dem med vetenskap, forskning och kunskap, vilket kanske inte är Moderaternas starka gren om man lyssnar på tidigare debattörer.

Här har Naturvårdsverket också så sent som i december tagit fram riktvärden och kommit med nya analyser, där man har riktvärden på 40 decibels ekvivalentnivå. Man har också gjort en genomgång av forskningsläget när det gäller störning från vindkraftsbuller, och det baseras också där på att Naturvårdsverket tycker att 40 decibel är ett väl avvägt riktvärde. Förtydliganden har också precis nyss gjorts om var riktvärdet ska tillämpas och under vilka driftsförhållanden det ska gälla.

Moderaterna brukar ju säga att man inte vill ha en onödig administration och för mycket regelkrångel. Då undrar man om Moderaterna på all-

var menar att vi ska ha två olika statliga myndigheter som ska göra samma sak. Ska två statliga myndigheter göra analyser av forskningsläget? Ska två statliga myndigheter analysera hur bullret från vindkraftverk påverkar människor och boende i omgivningen? Eller kan man kanske även från moderat håll förstå att myndigheter i Sverige faktiskt kommunicerar med varandra och att de resultat som tas fram av Naturvårdsverket också kommer bland annat Boverket till godo?

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 28 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Vi kan alla notera den totala brist på empati som bostadsministern visar med alla de tiotusentals, kanske hundratusentals människor som berörs av den kraftiga vindkraftsutbyggnaden i Sverige och som uteslutande sker bland annat med kinesiska företag. Det är klart att jag delar Kjell Janssons oro över att Sveriges energipolitik ska vila på en kinesisk diktatur som då kommer att styra svensk energipolitik. Jag beklagar detta.

Herr talman! Den här interpellationen handlar alltså inte om den kinesiska diktaturens investeringar i vindkraft i Sverige, utan den handlar om hur människor berörs – människor av kött och blod. Det handlar om den man i Hälsingland som väldigt gripande beskriver konsekvenserna av den stora vindkraftsparken som byggts bredvid honom. Han beskriver hur han började mäta ljudnivåerna vid sitt hus, först med en app i telefonen och sedan med mer avancerad utrustning som han lånade av kommunen. Mätningarna visade 48 decibel, alltså 8 decibel högre än de tillåtna 40, och eftersom skalan är logaritmisk innebär det att ljudstyrkan fördubblas varje gång som decibelvärdet ökar med 3.

Tänk dig, herr talman, att du hade ett hus där du kunde sitta på altanen och njuta av fåglarnas kvitter och höra suset i träden! Den här mannen beskriver att det han hör nu är en bullrande vindkraftspark.

Det handlar också om familjen som bor i Söderhamns skärgård. De har valt att bo där för att de vill bo vackert och naturnära. De vill se den vackra kusten. De vill alltså inte bo vid ett tivoli.

Jag delar statsrådets uppfattning: Det sker en kraftig utbyggnad av vindkraften, men man måste också respektera de människor som berörs. Det är det som den här interpellationen handlar om, och det är därför som jag menar att Boverket och ansvariga myndigheter måste ta hänsyn till den psykosociala livsmiljön.

Det finns företrädare för ett parti som har nämnt klimatdiktatur och att man ska köra över befolkningen. Det var till och med någon ledande miljöpartist som talade om att om han fick makten skulle han avskaffa demokratin.

Jag delar inte den uppfattningen. Jag menar att de människor som berörs av vindkraftsutbyggnaden måste ha väldigt stort inflytande. Därför blir jag bekymrad, herr talman, över svaret från bostadsministern och regeringen när till exempel Gävle kommunfullmäktige använder sitt veto. I sann demokratisk anda har fullmäktigeledamöter från alla partier i Gävle utnyttjat det kommunala vetot, och vad blev svaret från bostadsministern och regeringen?

Jo, man vill försvåra för och förhindra det kommunala vetot. Det är därför jag har ställt frågan: Hur vill ministern öka det kommunala inflytandet som gör att de människor som berörs av den här frågan kan göra sina röster hörda lokalt i den kommun och det område som berörs?

Interpellationen handlar alltså inte om att vara för eller emot vindkraft, precis som David Josefsson sa, utan det handlar om hur vi ska stärka det lokala inflytandet så att inte den psykosociala livsmiljön förstörs för dem som berörs av vindkraftsutbyggnaden.

Problemet nu är att där elbehovet är som störst byggs det väldigt lite vindkraft, medan livsmiljön förstörs för alla de människor som bor på landsbygden. Därför frågar jag bostadsministern: Hur vill ministern stärka det lokala inflytandet?

Anf. 29 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Sagan om vindkraftsparken i Hakefjord fick ett lyckligt slut. Mark- och miljödomstolen insåg det orimliga i att bygga en vindkraftspark i förorenade muddermassor. I dag styrs inte heller Göteborg Energi av miljöpartister.

Frågan om etableringar av vindkraftsparker diskuteras dock fortfarande runt om i vårt land. Som jag påpekade i mitt förra inlägg har jag inget principiellt emot vindkraft. Jag vet många markägare som låtit föra upp vindkraftverk på sin mark och därigenom skapat både värde, arbetstillfällen och energi i sin hembygd. Det har, som oftast när det handlar om enskilda markägare, skett med stor omsorg för närmiljön och grannars boendemiljö.

Det jag efterlyser är verktyg och riktlinjer för kommuner att också ta hänsyn till boendemiljöer och natur- och kulturvärden när vindkraftsparker ska etableras, särskilt när det handlar om offentligt ägda energigjättar eller multinationella företag utan koppling till eller omsorg om bygden.

Vindkraft ska vara ett realistiskt komplement i en i övrigt välfungerande energimix, inte ett ideologiskt slagträ i plakatpolitiken. Därför borde det också vara en självklarhet med en tydlighet kring hur boendemiljön ska skyddas vid utbyggnad av vindkraft.

Herr talman! Tyvärr verkar frågan för statsrådet snarare handla om politisk prestige än om övertygelsen om vindkraftens positiva egenskaper, vilket gör att man helt blundar för dess negativa miljöpåverkan. Det är sorgligt, och det visar återigen att miljöpolitik är alldeles för viktigt för att överlåtas till Miljöpartiet.

Anf. 30 KJELL JANSSON (M):

Herr talman! Jag kan inleda med att försäkra statsrådet Bolund att Moderaterna alltid bejakar ny teknik. Det är ingen diskussion om den frågan. Det har vi alltid gjort. Hela partiet är teknikvänligt.

Är det elbrist eller inte? Det är elbrist när man inte kan leverera el till en Icabutik i Täby. Sedan kan det absolut vara överskott av el sommartid. Det beror på vattenkraften när det har regnat mycket och så vidare. Så kan det vara.

Men det är många gånger också elbrist i Skåne. Där är alternativet att köpa el producerad av brunkol från Polen. Anser statsrådet Bolund att det är miljövänligt? I min värld är det definitivt inte så. I min värld ska man starta Ringhals och bygga ytterligare ett kärnkraftverk i Forsmark och säkerställa att det finns el.

Jag har ett par frågor till statsrådet Bolund. Avser statsrådet att upphäva det kommunala självstyret vid etablering av vindkraft? Statsrådet har tidigare antytt detta i pressen. Kommer statsrådet att förverkliga detta? Kom-

mer statsrådet att upphäva det kommunala självstyret? Det är en oerhört viktig och principiell fråga, i synnerhet för mig som har varit kommunalråd i många år och vet vilket trassel en kommun kan ha med staten. Jag vet vilket trassel det kan vara med länsstyrelser när man ska bygga eller i fråga om strandskydd. Som alltid driver politik statens myndigheter, och de kan inte göra den avvägning som den lokala politiken klarar.

Vad kommer statsrådet Bolund att göra för att säkerställa el till Arninge? Vad kommer statsrådet att göra för att säkerställa elektrifiering av vägarna? Vad kommer statsrådet att göra för att säkerställa el till Skåne?

Anf. 31 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det var en fullkomlig explosion av misstolkningar, övertolkningar och feltolkningar samt direkt vilseledande information från tre borgerliga moderata debattörer.

Sanningen är att vårt elöverskott i princip varje dag, varje timme, ersätter kolkraft i just Polen, Tyskland och Centraleuropa. Det är något som vi är stolta och glada över och ska fortsätta att vara. Den låtsaslek som Moderaterna ägnar sig åt när det gäller svensk elproduktion är överraskande, om jag uttrycker mig snällt. Den som läser svensk elstatistik kan se hur det ser ut, det vill säga att Sverige har ett överskott på el över året. De allra flesta tiderna på året levereras svensk el till exempelvis Polen och Tyskland och ersätter där kolkraft.

Det är också fullständigt felaktigt att säga att regeringen på något sätt skulle strunta i naturmiljön eller liknande. Det faller på sin egen orimlighet. Det jag säger, och som jag hoppas att vi kan vara eniga om, är att det är bra att myndigheter är ansvariga för precis det som interpellanten frågade om, det vill säga hur vi hanterar frågor om buller i svensk lagstiftning och i svensk tillsyn, hur vi hanterar frågor om bygglov och den lagstiftning som gäller när nya fastigheter ska byggas kopplat till buller. Det finns redan strukturer på plats. Det finns redan principer för hur vi ansvarar för frågorna. Att i interpellationer eller i vaga påståenden hävda att vi inte tar frågorna på allvar gör att jag undrar om man vill ha ytterligare en myndighet som ska göra samma sak. Är det syftet? Det ställer sig inte regeringen bakom. Vi tror på att det är bra att en myndighet är ansvarig för varje sakfråga i stället för att dubblera styrningen från statens sida. Jag trodde att Moderaterna stod bakom en sådan princip, men jag får uppenbarligen tänka om.

Jag blir såklart provocerad – vilket väl är meningen – i demokratifrågorna. Jag har också varit kommunalråd, och det är självklart fullständigt löjväckande att ens antyda eller påstå att vi på något sätt vill inskränka det kommunala självstyret. Inget är mer främmande, och det är en fullständigt felaktig och provocerande beskrivning.

Regeringen har däremot tillsatt en utredning för att se över hur kommunerna kan påverka vindkraftsutbyggnad. Det är för att det finns stora problem med den modell som finns i dag. Ofta kommer det kommunala vetot sent in i processen, vilket självklart skapar osäkerhet för den som ska bygga. Det gäller även för de boende i kommunen, som inte vet vilket beslut som ska gälla förrän kanske i sista sekunden.

Många gånger har kommunerna fattat ett beslut och vid ett senare tillfälle fattat ett annat beslut. Här kan Moderaterna påstå att besluten alltid går emot kommunmedborgarna, men jag kan också påminna om att det

kan vara precis tvärtom. Kommunmedborgare kanske förväntar sig och tror att det ska bli ett kommunalt veto mot vindkraftverket när kommunen i sista sekunden bestämmer sig för att säga ja och bygga vindkraftverket. Det är därför vi tycker att det är dags att se över regelverket och fundera över hur kommunernas och kommunmedborgarnas röster ska göras hörda, hur vi kan se till att de kommer in tidigare så att de kan vara med och påverka tydligare. Vi kommer inte att ta bort kommunalt veto utan att ersätta det med ett annat. Det är tydligt i de direktiv som finns till utredningen.

Generellt i debatten vill Moderaterna glömma bort kommunernas inflytande. Det är viktigt att påpeka, eftersom Moderaterna verkar vilja vilseleda i frågan, att det är kommunerna som har ansvar för planeringen när det gäller placering och utformning. Det är kommunerna som har en översiktsplan och pekar ut lämpliga eller olämpliga områden för vindkraft. När kommunen tar fram en översiktsplan ska den samordnas med grannkommunen. Då har självklart också kommunmedborgarna möjlighet att påverka.

Det är tydligt att Moderaterna har en kampanj mot vindkraftsutvecklingen i vårt land. Det oroar. Det är många arbetstillfällen som nu riskeras om inte den vindkraftsetablering som har tagit fart kommer att fortsätta eller om en progressiv grönröd regering som styr politiken är i riskzonen.

Anf. 32 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag ska återge vad som stod i Gefle Dagblad i går. Det gäller boende som kommer att beröras av en eventuell vindkraftspark i Sandviken: "Risk att det blir som disko på himlen." Sedan beskriver Jenny Lundberg utförligt och omfattande hur hennes livsmiljö riskerar att förstöras.

Jag noterar i debatten att bostadsministerns empati med dem som berörs av den kraftiga vindkraftsutbyggnaden i Sverige är mycket begränsad. Det är landsortsbor som får sin livsmiljö kraftigt påverkad.

Man kan undra varför bostadsministern inte vill ge sin egen myndighet Boverket i uppdrag att stödja kommuner och andra med just planering av hur man ska ta hänsyn till människor som påverkas. Hur ska man ta hänsyn till att den som har valt att bo utefter kusten i Gävleborg inte ska få sin livsmiljö påverkad? Jag tycker att det är provocerande, herr talman. Jag kan inte förstå hur man kan representera ett parti som har miljö i sitt namn om man inte vill beakta hur livsmiljön påverkas. Det är bekymmersamt.

När Boverkets generaldirektör besökte civilutskottet ställde jag frågor. Har Boverket ett uppdrag? Jobbar ni med frågorna om hur livsmiljön och den psykosociala livsmiljön påverkas av vindkraftsutbyggnad? Det korta svaret var att verket inte har fått något sådant uppdrag av regeringen, att verket över huvud taget inte jobbar med den frågan.

Jag blir förvånad över att Boverket inte fått det uppdraget av regeringen. Men det kan vara så att det är så ideologiskt viktigt för vissa partier att man helt enkelt struntar i alla de hundratusentals människor som får sin livsmiljö påverkad eftersom man tycker att frågan är så viktig. Jag kan bara beklaga det. Jag kan försäkra att efter valet kommer den nya moderatledda regeringen att ta hänsyn till människors livsmiljö.

Anf. 33 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag tror att alla som har sett debatten har noterat att jag vid ett flertal tillfällen har sagt att miljö självklart är kärnan för Miljöpartiets engagemang. Det gäller såklart både de globala frågorna om klimat, där vi vet att vindkraften är ett förnybart energislag, och de lokala förhållandena.

Jag har också varit tydlig med att det här inte är en fråga som inte finns på den statliga dagordningen. Tvärtom finns det myndigheter som redan i dag har ett utpekat ansvar för att värdera vilken påverkan buller har på människors livsmiljö och hälsa.

Moderaterna vill i det läget, uppenbarligen av rent populistiska skäl, att regeringen ska dubblera ansvaret och se till att fler myndigheter, kanske Post- och telestyrelsen eller Trafikverket, tar ansvar för bullerfrågor kopplade till boendemiljö. Jag tror att det är bra att vi renodlar så att olika myndigheter har olika ansvarsområden. Jag oroas av Moderaternas lättsinne när det gäller de frågorna. Men det kanske är så för Moderaternas del att lättsinnet gärna får gälla när det gäller vindkraft men inte när det gäller andra frågor.

Vi kan konstatera att det pågår en moderat kampanj mot förnybar energi i allmänhet och vindkraftsutbyggnaden i vårt land i synnerhet.

Som sagt är det än så länge 100 miljarder kronor som har investerats i vindkraft under de senaste åren. I vanliga fall brukar vi ju inte säga nej till 100 miljarder i investeringar eller ifrågasätta eller försöka stoppa den utvecklingen. Det är såklart en fantastisk möjlighet för Sverige att vi nu får enormt kraftiga investeringar som ger möjlighet till energiproduktion, till nya investeringar och till nya företag och nya jobb runt om i hela vårt land.

Jag måste säga att jag oroas av detta, och jag tror att svenska folket har anledning att fråga sig vad som kommer att hända om Moderaterna får regeringsmakten efter ett maktskifte. Då kommer de här investeringarna att på olika sätt förhindras, stoppas och inte kunna gå framåt längre. Jag tycker att det klargjordes i den här debatten. Jag tycker att det är sorgligt att det är på det viset. Men man kan lita på att Miljöpartiet kommer att fortsätta verka för en hållbar miljö, både globalt och lokalt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:244 om massutskick av sms

Anf. 34 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! David Josefsson har frågat mig vilka hänsyn jag tog till invändningarna från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Folkhälsomyndigheten när det beslutades om att uppdra till nämnda myndigheter att göra ett massutskick av sms. Vidare har han frågat vilka instruktioner jag gav om vilken information som skulle delges allmänheten genom massutskicket.

Efter sommaren kunde vi se att smittspridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 ökade och att läget var och hade varit mycket allvarligt under en lång tid. Regeringen och berörda myndigheter har sedan pandemins början fattat flera beslut om nya råd, restriktioner och andra åtgärder för att minska smittspridningen. Trots detta var läget fortfarande

Prot. 2020/21:72

28 januari

Svar på
interpellationer

allvarligt i december, och det var fortsatt av största vikt att hålla ut och följa gällande råd, rekommendationer och restriktioner.

Regeringen bedömde därför i december 2020 att det fanns ett behov av att nå ut brett till så stor del av befolkningen som möjligt för att uppmärksamma att Folkhälsomyndighetens skärpta nationella föreskrifter skulle börja gälla den 14 december 2020. Detta särskilt inför de stundande julledigheterna.

Efter dialog med MSB och Folkhälsomyndigheten bedömde regeringen att nyttan med ett sms-utskick övervägde de invändningar som lyfts fram tidigare av myndigheter. Syftet med sms-utskicket var att informera om samt uppmana allmänheten att följa de råd som finns för att minska smittspridningen av det virus som orsakar covid-19 inför kommande högtider och ledigheter. Genom ett sms-utskick bedömdes informationen kunna nå ut till stor del av befolkningen på ett effektivt sätt.

De fyra största teleoperatörerna – Telia, Tele2, Telenor och Tre – medverkade på frivillig grund till det praktiska kring utskicket utan att begära ersättning och har därmed gjort en betydelsefull insats för Sveriges arbete med att minska smittspridningen. Folkhälsomyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fick i uppdrag av regeringen att ta fram och samordna sms-meddelandet till allmänheten och samverkade med berörda aktörer vad gäller utformandet av meddelandet. Myndigheterna ansvarade för innehållet i meddelandet, och för att inte bidra till att sms:et missbrukades i bedrägerisyrfte valde myndigheterna att inte inkludera en klickbar länk till Krisinformation.se.

Utskicket är det första massutskicket av sms till allmänheten som gjorts i Sverige. Antalet besök på både Krisinformation.se och msb.se ökade markant i samband med utskicket. Krisinformation.se hade måndagen den 14 december 3,5 miljoner besök, vilket är 65 gånger fler besökare än måndagen den 7 december 2020.

Anf. 35 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi befinner oss mitt i en av de värsta kriserna i modern tid, i en pandemi med över 2 miljoner döda globalt och över 11 000 döda i Sverige. I mitt hemlän Västra Götalands län har nästan 1 800 personer hittills dött i pandemin.

Jag vill med denna interpellation försöka reda ut med inrikesministern vad som ledde fram till det sms-utskick till allmänheten som gjordes den 14 december förra året. Sms:et, som skickades från den något kryptiska avsändaren ”Fohm, MSB” löd kort och gott: ”Information från myndigheterna: Följ de nya skärpta råden för att stoppa spridningen av covid-19. Läs mer på webbplatsen Krisinformation.”

Kritiken lät inte vänta på sig i medier och sociala medier. Flera kommunikationsexperter påpekade att sms:et saknade konkret information om vad de skärpta råden innebar, länk till vidare information och information på engelska.

Att sms:et ansågs vara en viktig och bärande del av regeringens och myndigheternas informationsinsatser tydliggjordes den 11 december. Då höll inrikesminister Mikael Damberg och digitaliseringsminister Anders Ygeman tillsammans med företrädare för både Folkhälsomyndigheten och

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en presskonferens enkom för att berätta att man skulle genomföra ett sms-utskick.

I ett pressmeddelande som skickades ut i samband med presskonferensen säger statsrådet Damberg: ”Det är angeläget att hela befolkningen får relevant information om vad som gäller för att kunna bidra till att minska smittspridningen av covid-19.”

Herr talman! Efter att sms:et hade gått ut visade det sig att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap hade avrått från att använda massutskick av sms eftersom det bland annat kunde blockera annan akut krisinformation. Man varnade också för att det kunde leda till högt tryck på sociala medier som skulle göra att arbetstid måste tas från annan viktig verksamhet.

Trots denna avrådan fullföljde regeringen beslutet om att genomföra ett massutskick. Frågan är därför vilken hänsyn regeringen tog till dessa invändningar när man fattade beslut om ett massutskick.

Innehållet väcker också frågor.

Att sms:et inte innehöll någon länk direkt till de skärpta råden man hänvisade till – eller någon länk alls – förklarades först med tekniska begränsningar. Det modifierades senare till att man inte ville skicka med länkar eftersom det skulle föra tankarna till bedrägeri-sms, något som statsrådet återkom till nu.

Att sms:et inte innehöll information på engelska har man också hänfört till tekniska skäl, bland annat i en faktaruta i det pressmeddelande som jag just citerade ur.

Statsrådet har i sitt svar sagt att myndigheterna ansvarade för innehållet, men vilka instruktioner gav regeringen myndigheterna angående vilken information som skulle delges allmänheten genom massutskicket? Eller regeringen kanske bara beslutade att sms:et skulle gå ut utan att ge myndigheterna några som helst instruktioner om innehållet?

Och, herr talman, vilka tekniska skäl innebär att ett sms endast kan formuleras på svenska och inte också på engelska? Är statsrådet nöjd med att sms:et formulerades endast på svenska, särskilt som han själv motiveerade syftet som att hela befolkningen skulle nås av relevant information?

Herr talmannen får ursäkta, men hela den här historien känns som ett hastigt hopkommet hafsverk. Min sista fråga blir därför hur länge man förde dialog med berörda myndigheter innan man kallade till den nu famösa presskonferensen.

Anf. 36 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Tack, David Josefsson, för en viktig interpellation som handlar om information om pandemin!

Ja, vi som följde medierna de där dagarna noterade att regeringen och myndigheterna framstod som nästan löjeväckande. Inte minst i sociala medier jämförde man det här sms-utskicket med dem som hade gått ut i närliggande grannländer och i USA och som gick ut väldigt mycket tidigare i de länderna. Den frågan har inte David Josefsson ställt, men statsrådet kanske ändå vet varför man inte använde omfattande informationskampanjer via till exempel sms tidigare. Jag tror att Danmark gjorde det ganska tidigt, under våren, och med betydligt bättre information än den svenska regeringen gav.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Sedan kan man beklaga att sms:et inte nådde alla i befolkningen. Inte minst statsråd hade kanske behövt nås av sms:et.

Planerar man liknande åtgärder under 2021? Finns det situationer där man kommer att använda tekniken på det här sättet, och vilka erfarenheter har man i så fall gjort?

Med dagens teknik är det ganska lätt att styra informationen mot olika områden. Det kanske är så att den till exempel i delar av Stockholm ska vara på andra språk. Det kanske är så att man regionalt, till exempel i Skåne, har en situation där det verkligen krävs att man går ut med information medan man i andra delar av Sverige inte har samma behov.

Vilka slutsatser har regeringen dragit av sms-massutskicket, och planerar man att göra liknande aktiviteter? Och varför väntade man så länge? Är det som David Josefsson antyder, att det blev en närmast panikartad situation? Då är det klart att det inte blev så mycket tid för planering – det var viktigt att hålla presskonferens och försöka visa handlingskraft, men innehållet i sms:et blev kanske inte så bra som det hade kunnat bli.

Anf. 37 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för interpellantens frågor om sms-utskicket! Jag tolkar frågorna som intresserade och seriösa. Man kan ju annars tolka det som att man vill tjafsa om huruvida det är bra med ett sms. Jag tror nämligen att det är bra med sms-tjänster. Jag tror att vi kommer att få se mycket mer av det i framtiden.

Jag vill börja med att vara väldigt seriös. I början diskuterade vi om vi skulle skicka ut Viktigt meddelande till allmänheten, vilket är den lagreglerade formen för information till allmänheten. Men myndigheterna gör egna bedömningar av vad lagstiftningen tillåter och inte, och där menar man från flera myndigheters sida att det krävs en mycket mer akut händelse – gasutsläpp, brand eller explosionsrisk i området – för att Viktigt meddelande till allmänheten ska fungera i den formen. Vi talade om den här frågan under en längre tid med myndigheten. Det var inget hafsverk.

Den tidigare diskussionen om detta handlade alltså ganska mycket om Viktigt meddelande till allmänheten – när bedömer man att det kan användas, och när är det lämpligt? Där fick vi i regeringen ganska tydliga signaler om att man inte trodde att detta skulle rymmas där. Det handlade ju om mer långsiktig information, visserligen inför nya, hårdare restriktioner som skulle gälla från ett visst datum, och det var detta vi ville uppmärksamma. Men det handlade inte om den akuta fasen i en olyckshändelse, som ju Viktigt meddelande till allmänheten egentligen är avsett för. Därför började vi titta på andra lösningar.

Det visade sig då att de fyra största teleoperatörerna var villiga att bidra till ett mass-sms-utskick, och det var vi väldigt glada för. Men det innebar också vissa tekniska begränsningar, till exempel begränsningar i antalet tecken. Det kan finnas andra fall då man kan skriva mycket längre meddelanden, men i det här fallet var det den kortare formen av utskick som vi fick tillgång till.

Regeringen hade tittat på MSB:s invändningar, men eftersom vi inte använde Viktigt meddelande till allmänheten föll en del av de invändningar som fanns. Den oro myndigheten hade var ju i första hand kopplad till Viktigt meddelande till allmänheten. Det fanns också diskussioner om vad systemet klarade – om det fanns risk för överbelastning, om det skulle

bli störningar på 1177, 113 13, och om folk skulle börja ringa 112 och så vidare. Inget av detta såg vi. Vi såg en väldigt stor trafik till Krisinformation.se. Det var mycket större trafik än någonsin tidigare under pandemin – jag tror att vi var uppe i 3 ½ miljon besökare den här dagen, och det visar ju att det var många som gick vidare dit.

Vi har inte påverkat innehållet i utskicket annat än att vi ville att myndigheterna skulle jobba med de nya, skärpta restriktionerna som skulle börja gälla och att det var detta som var syftet, så att folk skulle ha kunskap om vad som skulle gälla inför jul- och nyårshelgerna. Men det är alltså myndigheterna som har utformat det.

På Krisinformation.se finns information på 20 olika språk, tror jag. Det är väldigt mycket restriktioner och avvägningar, och man kan inte i ett sms få med alla restriktioner som finns. Man måste alltså hänvisa till en plats där det finns mer samlad information och till exempel också flera språk. Det var den avvägning som myndigheterna gjorde.

Vi har inte fått utvärderingen än. MSB ska återkomma med en samlad bedömning av de erfarenheter man har gjort. Min slutsats är väl att Sverige kommer att använda mer av sms-utskick i framtiden och i fler former. Vi planerar inte för det just nu, men det kan komma ett läge där man behöver använda den typen av kommunikation igen.

Jag tycker att det är bra att vi har gjort detta och att vi har lärt oss på kuppen.

Anf. 38 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Ministern berättar att man har fört en dialog med myndigheterna om ett VMA. Det är ju intressant i sig. Men jag vill ändå uppehålla mig lite vid den frågan. I ett TT-telegram publicerat på kvällen den 7 december dementerar nämligen MSB att Sverige planerar några massutskick av sms. Det var med anledning av att Sverige hade hört av sig till Finland, som nyligen hade skickat ut information via sms – ett sms som för övrigt var skrivet på svenska, finska och engelska.

Då blir jag lite fundersam. Om regeringen planerade ett massutskick tidigare än tre dagar före presskonferensen, varför berättade MSB inte om det? Eller hade regeringen inte berättat för MSB att man planerade ett sådant utskick?

Jag tycker också att man kan fundera lite kring statistiken om hur många som besökte Krisinformation.se när sms:et gick ut. Precis som statsrådet säger ökade trafiken till 3 ½ miljon besökare. Hade det varit en vanlig marknadsföringsinsats hade det varit ett helt fantastiskt resultat. Men man ska komma ihåg att Sverige befann sig i ett katastrofalt läge där smittspridningen skenade och intensivvården höll på att slå i kapacitetstaket. Är då en tredjedel av den målgrupp man vill nå ett tillräckligt bra resultat? Jag vet inte. Jag tycker att det är värt att fundera på.

Jag har ingenting emot att regeringen fattade beslut om ett massutskick. Kanske borde det, som Lars Beckman var inne på, ha gått ut mycket tidigare. Vårt grannland Danmark skickade ett sms till befolkningen redan i mars. Det innehöll för övrigt förutom konkret information också fyra länkar.

Jag kan köpa att det var befogat att skicka ett sms i december. Coronastrategin hade ju då mer eller mindre rämnat, smittspridningen ökade kraftigt och sjukvården riskerade att stå inför en bokstavlig systemkollaps.

Det som egentligen är myndigheternas invändning när det gäller VMA eller massutskick är ju att man i ett nationellt krisläge väl inte bara ska skjuta iväg ett sms utan att ha någon dialog med myndigheterna om vilken information det ska vara. Det här sms:et innehöll ju varken konkret information om vad råden innebar eller något om hur befolkningen skulle förhålla sig. Det innehöll inte någon länk där sådan information fanns att nå, och det innehöll inte heller någon information på engelska – detta trots att syftet enligt statsrådet var att nå ut brett med relevant information.

Min frågeställning är ganska enkel: Vad var det egentligen som låg bakom sms-utskicket? Var det en väl övervägd del i en genomarbetad strategi för att tydliggöra och informera om de nya råden till grupper som tidigare inte hade nåtts av budskapet, eller var det ett hastigt påkommet infall i en situation där regeringen upplevde att man behövde visa handlingskraft?

Anf. 39 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag tror att vi under 2021 kommer att vara i en situation där det säkerligen behövs både snabb och relevant information till medborgare, särskilt de medborgare som inte har möjlighet att följa de omfattande direktsända presskonferenser som har varit och de medborgare som inte har för vana att gå in på Dagens Nyheters eller kvällstidningarnas hemsidor. Hur når vi dem som har stora språksvårigheter? Där har sms en funktion, för då når man alla.

Då är det, precis som David Josefsson säger, väldigt viktigt att de kan ta till sig den information som kommer, till exempel genom att den finns på flera språk. Vi har kunnat se närliggande länder som har skickat ut betydligt mer omfattande information som sms. Inte minst är avsändaren viktig. Den som inte är särskilt duktig på svenska och får ett sms på svenska med en länk kanske tänker: Vad är detta för något?

De insatser regeringen gör måste väl rimligtvis vara för att nå dem som inte har samma möjligheter att ta till sig information som de som har lättare att följa nyhetsflödet. Där delar jag David Josefssons och statsrådets uppfattning att sms kan vara bra. Då är det också viktigt att det måste vara en del av en strategi och att det sker på rätt språk.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet igen: Finns det tankar på att till exempel göra utskick på andra språk, så att även den som inte är duktig på svenska kan ta till sig informationen? Det tror jag är jätteviktigt. Finns det någon tanke eller strategi med vad och hur man gör och varför man gör det?

Anf. 40 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har fått ett brett informationsuppdrag. Det handlar om att informera om de insatser som behöver göras och om de råd och rekommendationer som finns och om att samordna budskap från myndigheter. Man har byggt upp Krisinformation.se, som är den plats där myndigheter ger samlad information om vad som gäller från respektive myndighet. Där jobbar man på 20 olika språk.

Men man jobbar inte bara med dessa mer formella kanaler. Man jobbar via föreningar. Man jobbar via länsstyrelser och regionalt och lokalt för att nå ut till grupper och områden som annars inte får information. Man jobbar

med filmer på olika språk och med människor som åtnjuter stort förtroende. Man jobbar via kyrkor och församlingar. Man har haft artister inblandade. Man jobbar alltså brett med att nå ut till grupper som vanligtvis kanske inte tar emot myndighetsmeddelanden eller nyhetsinformation. Det är ett viktigt arbete som fortgår.

Denna gång handlade det inte om att nå en viss grupp; vi ville nå ut brett i samhället. Det var det som var poängen med ett massutskick. Man kan ha olika uppfattningar om länkfrågan. Vi valde att inte bestämma hur myndigheterna skulle agera i fråga om huruvida man skulle ha en länk eller inte, utan myndigheterna fick själva agera och presentera informationen på ett bra sätt. De valde att hänvisa till Krisinformation.se utan en länk.

MSB gjorde avvägningar. En oro kring massutskick gällde frågan om bedrägerier. Det sker ganska många internetbedrägerier i Sverige, också internationellt, och detta kan utnyttjas på olika sätt. Polisen avrådde från en länk, till exempel. Det fanns ett antal orosmoment som gjorde att myndigheterna fattade sina beslut, men de gjorde det på egen inrådan.

Jag tycker att det ska bli intressant att se utvärderingen och även att dra lärdomar. Det var första gången vi gjorde detta. Det kan säkert bli bättre. Det var en begränsning till 140 tecken. Hade man inte haft den begränsningen hade det funnits en helt annan möjlighet att jobba med olika språk, ännu tydligare avsändare och så vidare.

Jag tror att vi har lärt oss ganska mycket av det här. Men man kan också konstatera att det var bra att vi gjorde detta, så att 3 ½ miljon människor gick in på Krisinformation.se. Det är bättre att de gjorde det än om de inte hade gjort det. Jag tycker att vi har visat att det var rätt att regeringen fattade beslutet och sa åt myndigheterna att göra detta. Sedan får vi fundera på om myndigheterna kunde ha gjort på ett annorlunda sätt, och myndigheterna får dra sina slutsatser.

Jag tror, som sagt, att vi kommer att se mer av sms. Det finns också möjligheter via VMA-systemet att använda sms. Det kan göras i olika geografiska områden, om det skulle ske en olycka eller så. Tekniken och regelverket har utvecklats väldigt bra, så att vi faktiskt har en möjlighet i dag som inte fanns förut. Men jag kan avslöja att jag kommer att ta initiativ till en lite bredare översyn av VMA-systemet. Det handlar inte bara om hur vi använder VMA i fredstid, utan det handlar också om hur vi till exempel använder Viktigt meddelande till allmänheten under höjd beredskap och krig. Där är systemen och regelverken inte tillräckligt tydliga och genomarbetade.

Jag ser framför mig att jag kan återkomma till riksdagen med en översyn av VMA-systemet som vi kan diskutera framöver. Jag tror att sms kommer att vara en viktig del av framtidens system när det gäller att meddela allmänheten. Vid olyckor, pandemier eller krigsfara kan det vara viktigt att kunna nå ut med denna teknik.

Anf. 41 DAVID JOSEFSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag initierade denna debatt eftersom jag ville reda ut vad som egentligen hände innan beslutet om ett massutskick fattades av regeringen.

Jag ska ge statsrådet beröm. Jag tycker att han har gett uppriktiga och bra svar på en del av frågorna i denna debatt. Det är han värd beröm för. Det som jag tycker att vi kanske inte har fått så mycket svar på är: Hur

genomarbetat var detta beslut? Var det en del av en genomarbetad strategi, eller var det mer ett infall?

Jag kan bara dra mina egna slutsatser, herr talman. Det verkar som att regeringen ville visa på handlingskraft. Man kallade också till en presskonferens med två ministrar och företrädare för två myndigheter för att berätta om nyheten att man skulle skicka ett sms. Tyvärr kom handlingskraften inte att innebära att sms:et utformades så att det faktiskt kunde ge maximal effekt och nå ut brett eller till nya grupper. Mycket tror jag beror på att ansvaret för innehållet helt överfördes på myndigheterna, som endast fick – åtminstone om man ska tro de pressuppgifter som MSB gav – några dagars förberedelsetid och som dessutom i grunden hade motsatt sig att ett sms skulle skickas.

Om syftet var att få alla svenskar att gå in på Krisinformation.se och tillgodogöra sig informationen tycker jag ändå att man får säga att det misslyckades. Endast var tredje svensk gick in på hemsidan den dagen, trots ett nationellt krisläge som vi inte upplevt motsvarighet till under efterkrigstiden.

Min slutsats är att det som i andra länder fungerat som en verkningsfull del i myndigheternas informationskampanj tyvärr framstår mer som ett pr-jippo här, med ett sms utan vare sig konkreta råd, länkar eller information på andra språk. Det kan, herr talman, inte beskrivas som något annat än ett misslyckande.

Anf. 42 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Då blev det lite polemiskt och politiskt på slutet i alla fall. Vi kanske ska vänta på utvärderingen och se hur myndigheterna bedömer utskicket och vilken effekt det har haft.

Att en tredjedel av befolkningen gick in på Krisinformation.se utan en länk visar väl snarare vilket intresse det fanns för utskicket och för att söka information. Jag tycker inte att det ska beskrivas som ett misslyckande när man får så många människor att inför skärpta restriktioner faktiskt gå in och läsa om de nya råden och rekommendationerna i ett format där allting är samlat. Det måste ändå vara bättre än att de inte hade gjort det.

Det är sant att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap hade ett antal invändningar och en oro, framför allt för att använda Viktigt meddelande till allmänheten. Men vi betade av det i en dialog som pågick under en ganska lång tid. Sedan kom vi fram till att detta borde göras. Det gjordes då i samförstånd mellan flera myndigheter när de fick det uppdraget.

Jag tycker att vi har lärt oss av detta, och vi kommer att fortsätta att lära oss av det. Men det går inte att kritisera regeringen för båda saker. Regeringen kritiserar för att man inte lyssnade på MSB:s oro och kritik – de talade om varför de inte skulle kunna genomföra detta. Sedan fattade regeringen ändå beslutet. Då kritiserar regeringen för att den fattade beslutet och därmed genomförde ett sms-utskick som gjorde att 3 ½ miljon människor faktiskt gick in på Krisinformation.se

Någonstans får man väl ändå bestämma sig för om regeringen handlade rätt eller fel. Jag är av uppfattningen att regeringen handlade rätt. Vi tog myndigheternas oro på allvar. De fick ansvar för att utforma sms:et, och de kommer att ha lärt sig mycket av detta. Men jag är helt säker på att vi i framtiden kommer att använda sms i större utsträckning än i dag, och jag

tror att detta utskick var ett led i att vi lär oss mer och även når ut till fler inför restriktioner.

Jag kan konstatera att svenska folket verkar ha tagit råden och rekommendationerna på allvar, för smittspridningen minskade efter jul- och nyårshelgerna. Vi får hoppas att de orkar hålla ut och hålla i även fortsättningsvis, när smittan minskar i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 12 Frågestund

Frågestund

Anf. 43 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av näringsminister Ibrahim Baylan, statsrådet Ardalan Shekarabi, statsrådet Anders Ygeman och statsrådet Åsa Lindhagen.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Näringsminister Ibrahim Baylan besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Utbetalning av krisstöd till företag

Anf. 44 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Coronakrisen har slagit jättehårt mot företag och jobb i Sverige. Tusentals företag kämpar nu för sin överlevnad. Tusentals företagare väntar på besked om huruvida de kommer att få statlig krishjälp eller inte, på grund av att näringsministern, Centerpartiet och Liberalerna har skött krisstöden rätt illa. Regeringen har varit senfärdig, och ofta har det tagit månader att återkomma med konkreta räddningspaket och innan pengarna kommer ut. Under tiden riskerar företag och jobb att försvinna helt i onödan.

Min fråga till näringsministern är: Vad kommer han konkret att göra nu för att tidigarelägga utbetalning av krisstöd till drabbade svenska företag och därmed undvika de misstag som han och regeringen har gjort tidigare?

Prot. 2020/21:72
28 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för en viktig fråga!

Vi är i en djup kris och en global pandemi som slår hårt mot människoliv. Miljontals människor smittas, och därmed ökar lidandet. Den slår också mot jobb och företagande. Regeringens strategi från allra första början har varit att rädda människoliv och stävja smitta men också mildra effekterna på jobb och företagande. Det är mot denna bakgrund, fru talman, som regeringen hittills har föreslagit eller genomfört beslut om motsvarande 374 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar i insatser för att både hantera smittan och mildra effekterna på jobb och företagande.

Man kan titta på hur företagarna har tagit emot detta. Almi Företagspartner gjorde nyligen en undersökning bland företag som visar att tre fjärdedelar är nöjda med insatserna. Men vi är fortfarande mitt i pandemin, och därför kommer vi att behöva fortsätta att jobba för att hjälpas åt genom denna tuffa situation.

Anf. 46 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! I mitten av hösten gav näringsministern beskedet att de företagare som tappade särskilt mycket av sin omsättning förra sommaren skulle få ett särskilt krisstöd. Häromdagen kom ett konkret förslag till riksdagen. Företagare kan ännu inte söka dessa pengar. I bästa fall kan de söka och få ut pengar i mars eller april. Det är åtta nio månader senare vi pratar om, och risken är att de drabbas jättehårt av detta.

Jag undrar: Varför har näringsministern agerat så senfärdigt, och hur bedömer han risken för att jobb går förlorade under tiden?

Anf. 47 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi befinner oss i en väldigt svår situation. Då är det viktigt att vi står tillsammans och gör vårt bästa för att övervintra i denna tuffa situation. Då är det lite illa att Moderaterna bara ägnar sig åt att ta partipolitiska poäng.

Vi jobbar snabbare än någon annan regering någonsin har gjort. Jag vet att många företagare är i ett desperat läge, och vi kommer att fortsätta att jobba tillsammans med dem och gärna också tillsammans med riksdagen för att övervintra i denna situation och ta Sverige ut ur både pandemin och den djupa kris som drabbat många av våra företag och löntagare.

Regeringens migrationspolitik och segregationen

Anf. 48 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Regeringen publicerade nyligen en så kallad handlingsplan mot segregation. Det mest provocerande med denna handlingsplan är att den framställer segregationens orsaker som ett mysterium. Något har hänt de senaste två decennierna, står det, men man vet inte riktigt vad. Jag tänkte därför ta denna möjlighet och berätta för statsråden vad det är som har hänt.

Anledningen till att segregationen är värre än någonsin och betydligt värre än i våra grannländer är att vi har ett slags migrationspolitisk anarki i Sverige, det vill säga att under de senaste decennierna har nästan vem

som helst kunnat flytta hit av vilken anledning som helst, utan krav på egen försörjning eller laglydnad.

Jag vill därför fråga statsrådet Lindhagen: Finns det i Miljöpartiets alternativa verklighet någon som helst insikt om att en havererad migrationspolitik orsakar den segregation som vi ser i dag?

Prot. 2020/21:72
28 januari

Frågestund

Anf. 49 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Det är väldigt tydligt och har varit det också tidigare att Sverigedemokraterna och mitt parti verkar i olika verkligheter. Där har vi något som vi är överens om; man behöver inte tycka olika om allt.

Den enskilt viktigaste faktor som driver fram segregation är ekonomiska klyftor, och detta är något som jag tror att vi skulle behöva prata mycket mer om i svensk politik. Vi är många som förenas över partigränserna i att segregationen är ett stort problem i Sverige som slår hårt mot inte minst barns uppväxtvillkor. Detta är något som många av oss vill göra något åt.

Sedan finns det givetvis kopplingar till integrationen. När vi välkomnar människor från andra länder till Sverige på ett så bra sätt som möjligt kan förstås exempelvis segregationen vara ett stort hinder i vägen för människor att etablera sig. Detta är något som jag skulle kunna utveckla längre om jag hade mer tid på mig.

Vi behöver absolut prata om segregationens orsaker och göra något åt dem.

Anf. 50 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja att statsrådet tar den analysen ett steg till. Om vi nu har en väldigt stor invandring av personer som har låg eller ingen utbildning och som kommer till Sverige och fastnar i arbetslöshet leder det i sin tur till ekonomiska klyftor, vilket i sin tur leder till segregation, enligt statsrådets egen logik. Finns det då inte ett ganska rakt samband mellan väldigt stor invandring som är dåligt planerad och ett segregerat samhälle?

Anf. 51 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Det är väldigt tydligt när det gäller Sveriges samhällsproblem att Sverigedemokraterna har en tydlig agenda att allt beror på migration. Men nej, alla ekonomiska klyftor beror inte på att vi har tagit emot människor från andra länder. Det beror på en rad olika saker. Vi skulle bland annat kunna diskutera skattepolitik och hur vi ska komma åt klyftorna och skapa goda möjligheter både för dem som är födda här i Sverige och för dem som har kommit hit, så att de kan skapa sig ett gott liv här. Där har vi en hel del jobb att göra.

Ekonomisk jämställdhet

Anf. 52 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Sverige omnämns ofta som ett av världens mest jämställda länder, men när Kommissionen för jämställda livsinkomster nu i veckan kom med sin rapport blev det ett ganska iskallt uppvaknande. De konstaterar att det inte har hänt något med kvinnors livsinkomster sedan 1995. De kallar det ett haveri.

Delrapporten visar hur offentliga stödåtgärder fördelas mellan kvinnor och män, och resultatet är ganska nedslående. Några exempel: Kvinnor tar generellt ut ersättningar som föräldraförsäkring och sjukförsäkring, vilket kompenserar ett inkomstbortfall på grund av högre frånvaro, medan män oftare får företagsstöd i en annan utsträckning, vilket dels ger dem förmånligare beskattning, dels för dem närmare arbetsmarknaden.

Myndigheterna brister i att könsuppdelar sin individbaserade statistik, trots att detta är ett krav, och jämställdhetsanalyser uteblir.

Min fråga till jämställdhetsministern är: Hur tänker regeringen agera på både kort och lång sikt för att säkerställa att myndigheterna arbetar för ekonomisk jämställdhet?

Anf. 53 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag tackar Helena Vilhelmsson som lyfter fram dessa oerhört viktiga frågor.

Den kommission som regeringen har tillsatt kom nyligen med sin rapport, som är en del i processen. Den ska lägga fram sina slutgiltiga förslag i december. Det arbete som kommissionen gör är oerhört viktigt.

Grundorsaken till att vi tillsatte denna kommission är att vi ser att vi har brist på ekonomisk jämställdhet. Vi ser att dessa klyftor mellan kvinnor och män inte minskar på det sätt som de borde. Jag instämmer därför helt i problembilden.

Det finns många saker som vi behöver göra. Men en viktig del är de förslag som kommissionen ska lämna i december i år om hur vi kan ta steg framåt för att se till att kvinnor och män har samma ekonomiska makt. Som jag har sagt i många sammanhang är pengar makt, och makt ska fördelas jämställt. Därför ser jag väldigt mycket fram emot de förslag som kommissionen i nästa steg ska lämna. Men denna information och kunskap som vi fick var också väldigt värdefull.

Anf. 54 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Då är vi överens om åtgärder på lång sikt. På kort sikt har vi ett år bakom oss med coronastöd. Vi vet till exempel att vab-ersättningen är någonting som befäster en ojämställdhet ekonomiskt genom livet.

Har regeringen gjort någon utvärdering av de stöd som har delats ut under året? Denna fråga skulle jag egentligen lika gärna kunna rikta till Ibrahim Baylan. Det är allvarligt om de statliga stöden befäster en redan ojämställd struktur. Har man gjort någon utvärdering av coronastöden? Har man haft dessa glasögon på sig?

Anf. 55 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Detta är en jätteviktig fråga. En väldigt viktig del i Coronakommissionens arbete är just att titta på jämställdheten. Det är ett särskilt uppdrag som den har. Det som du lyfter fram, Helena Vilhelmsson, är nämligen väldigt viktigt. Vilka resultat har de stöd som vi har gått in med fått?

Det är klart att jämställdheten är helt central i regeringens arbete. Vi vill skapa ökad jämställdhet. Men det är också viktigt att nu få en utvärdering och hela tiden ha ett lärande i fråga om det arbete som har gjorts i

Permitteringsstödet och tillfälliga anställningar

Frågestund

Anf. 56 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Många av de branscher som drabbas hårdast under pandemin är också branscher där visstidsanställningar är vanliga. Samtidigt är det människor som arbetar med tillfälliga anställningar som är de mest utsatta på arbetsmarknaden. I dag krävs det att tillfälligt anställda först sägs upp innan ett företag kan ta del av permitteringsstödet. Detta ställer både arbetsgivare och arbetstagare i en mycket svår situation. Vi kristdemokrater tycker inte att det är rimligt.

Min fråga går därför till näringsministern. Kommer regeringen att ta bort kravet på att man först behöver säga upp visstidsanställda för att få möjlighet att få del av permitteringsstödet?

Anf. 57 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi är i ett väldigt besvärligt läge. Det mycket snabba införandet av stöd för korttidsarbete, det som kallas korttidspermittering, har varit nödvändigt för att rädda svenska jobb.

Konjunkturinstitutet gjorde i somras bedömningen att i runda tal 200 000 jobb så långt hade kunnat räddas med detta stöd.

Ett av kraven för att man ska kunna ta del av det – jag tror att vi i grund och botten delar uppfattning om det – är att man ska ha ekonomiska problem. Man ska alltså själv ha vidtagit ett antal åtgärder för att anpassa kostymen i krisen innan vi går in med skattebetalarnas pengar.

En av de tolkningar som har gjorts är precis den som Camilla Brodin pekar på. Jag är naturligtvis beredd att diskutera alla åtgärder som handlar om att skruva i dessa system så att de blir än mer träffsäkra. I grund och botten handlar det om att hjälpa svenska företag och se till att rädda svenska jobb.

Anf. 58 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Det låter lovande att vi kan fortsätta diskutera detta men också gå från ord till handling.

Många företag har, som ni vet, väntat orimligt länge på att få besked om stöd kommer att utbetalas och när. Det är ingen nyhet för regeringen att det förhåller sig på detta sätt. Det har varit så sedan i somras. Vi vet att försök till åtgärder har gjorts. Men effekten har inte gett den utdelning som vi alla ändå trodde att den skulle ge.

Hur länge är det rimligt att företag som befinner sig i kris på grund av restriktioner som införts ska behöva vänta?

Anf. 59 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Situationen är svår och till och med desperat för vissa branscher. Då är det extra viktigt att vi som företrädare för det allmänna inte far med oriktiga uppgifter.

Exempelvis när det gäller korttidsarbetet, som är den viktigaste insatsen, var genomsnittstiden förra året åtta dagar för ett svar på den första ansökan. När man ska gå in och kontrollera tar det lite längre tid. Och om ansökan inte är komplett tar det tid, eftersom man måste kontrollera att det är rätt företag som verkligen behöver detta som ska ha pengarna.

Beredskapen för lagring av kärnavfall

Anf. 60 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Anders Ygeman som handlar om hur hans departement förbereder sig för en situation där mellanlagret Clab blir fullt, eftersom Miljödepartementet fortsätter att vara sega på bol-len med att gå vidare med den frågan.

Finns det förberedelser för hur man ska hantera en sådan situation? Kommer man att behöva stoppa vissa reaktorer i förväg, så att de totalt sett kan arbeta längre? Eller planerar man någon form av ersättning till ägare om man inte har ett mellanlager där det får plats mer kärnbränsle och så vidare? Har statsrådets eget departement några planer för att hantera den situation som kommer att uppstå när det gäller vår försörjning om frågan om Clab inte löses?

Anf. 61 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag tackar Joar Forssell för frågan.

Naturligtvis följer vi denna fråga noga, även om den sorterar under Miljödepartementet som har ansvar för slutförvaringsfrågan.

Den fråga som Joar Forssell tar upp kan bli aktuell även om frågan löses, eftersom frågan är i vilken tid den löses. Ytterst är det naturligtvis de som driver kärnkraften och producerar avfallet som har ansvar för att säkerställa att de också kan ta hand om det avfall som skapas.

Anf. 62 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Ytterst är det självklart så att den som producerar kärnkraftsavfall också har ansvar för att det tas om hand på ett bra sätt. Men det är klart att det är Anders Ygeman som i sin roll som statsråd ska ansvara för och se till att vi har energi- och elförsörjning. Den riskerar att hotas ifall Miljödepartementet inte kommer igång ordentligt och lägger fram detta nu, så att vi löser frågan om mellanlagret Clab.

Hur ser departementets förberedelser ut för den situation som riskerar att uppstå?

Anf. 63 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Precis som jag nämnde tittar vi naturligtvis på denna fråga. Samtidigt vill jag betona att det är aktörerna själva som bär det yttersta ansvaret.

Det stämmer att det är jag som är ansvarig för energiförsörjningen i landet. Då kan jag glädja Joar Forssell med att vi har de största överskotten av el någonsin i Sverige.

Anf. 64 SOLANGE OLAME BAYIBSA (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Ibrahim Baylan.

Aldrig förr har så mycket gjorts så snabbt för så många. Under coronapandemin har riksdagen fattat beslut om 13 extra budgetar, och nu tillkommer ännu fler som tar fasta på att rädda liv, företag och jobb.

Genom stöden har tusentals svenska arbetstagare kunnat behålla jobben i stället för att förlora dem. Samtidigt har företagen fått det andrum som de behöver.

De breda och stora stöd som regeringen och riksdagen har beslutat om saknar motstycke i modern fredstid.

Jag undrar därför om statsrådet har uppgifter om hur många jobb och företag som har omfattats och som omfattas av de kommande breda och stora stödinsatserna.

Anf. 65 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tackar Solange Olame Bayibsa för frågan.

Det är korrekt att vi är i en extraordinär situation. Vi har å andra sidan aldrig varit med om en pandemi i modern tid. Därför har regeringen från allra första början, från mars och under våren, sommaren och hösten, presenterat förslag som omfattar närmare bestämt 374 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar. Dessa pengar har gått till att stärka sjukvården och äldreomsorgen – vår respons mot pandemin – men också till att mildra effekterna för jobb och företagande.

Fru talman! Hittills är det över 600 000 svenska löntagare som omfattas av något av dessa program. Bedömningen är att ungefär 40 procent av de aktiva företagen i vårt land, närmare bestämt 200 000 företag, har fått ta del av något av dessa stöd för att se till att rädda både företag och jobb i Sverige under denna pandemi.

Anf. 66 SOLANGE OLAME BAYIBSA (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Baylan för svaret. Jag har inga följdfrågor.

Nytt ägardirektiv till Sveaskog

Anf. 67 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Min fråga går till Ibrahim Baylan.

Den handlar om Sveaskog, vilket kanske inte är så förvånande med tanke på den högljudda kritik som har riktats mot Sveaskog under både hösten och våren. Bland annat har 29 samebyar gått samman i en artikel och krävt ett avverkningsstopp för hänglavsskogar. Även Sametinget har gjort ett gemensamt yttrande där man kräver att Sveaskog och Sveriges skogsbruk anpassar sig till och respekterar samers grundlagsskyddade rätt. Vi vet även att Ibrahim Baylan har mottagit 45 000 namnunderskrifter som har överlämnats tillsammans med ett krav på att ge Sveaskog ett nytt ägardirektiv.

Min fråga är därför: Vilka åtgärder vidtar Ibrahim Baylan för att lyssna på dessa röster och komma till rätta med Sveaskog?

Anf. 68 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi har ju ganska höga krav på de statliga bolagen. De ska agera som föredömen, de ska agera hållbart och de ska agera i enlighet med de direktiv de har från riksdagen. I fallet med Sveaskog gäller det dubbla: Man ska agera på en konkurrensutsatt marknad, naturligtvis, men man ska också agera som ett föredöme när det gäller hållbarhet.

Det är korrekt att det har funnits en hel del kritik och synpunkter. Det är rimligt när vi pratar om vår gemensamma skog, som förvaltas av Sveaskog. Det är också så, vilket Rebecka Le Moine känner till, att vi inom ramen för det samarbete vi har såväl i regeringen som med Liberalerna och Centerpartiet i det så kallade januariavtalet har kommit överens om att göra en översyn och göra ett nytt Sveaskogsprogram. Det handlar om att se till att företaget kan skötas på bästa sätt och om att göra ett nytt Sveaskogsprogram, där man också kan skydda mer av värdefull skog.

Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Jo, jag är väl medveten om det som står i januariavtalet. Jag är också väl medveten om vilka bud olika partier gick in med inför valet, och där stod det att Socialdemokraterna var öppna för att ge ett nytt ägardirektiv. Nu har man ändrat åsikt.

Min fråga är: Är Ibrahim Baylan redo och beredd att ge ett nytt ägardirektiv till Sveaskog?

Anf. 70 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tror att man alltid ska ha en ödmjukhet, särskilt i en tid när vi behöver göra ganska stora förändringar i vårt samhälle och hur det fungerar eftersom det gamla sättet att göra saker och ting på inte riktigt fungerar i framtiden, inte minst utifrån ett klimatperspektiv. När det gäller Sveaskog för vi en kontinuerlig diskussion med ledningen, och naturligtvis även inom regeringen, om hur vi kan se till att företaget fungerar bra både när det gäller den konkurrensutsatta delen och när det handlar om att utveckla hållbarhetsarbetet.

Förebyggande sjukpenning

Anf. 71 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Min fråga går till socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi.

Fru talman! Det har snart gått ett helt år sedan pandemin startade. Det är väldigt många löntagare där ute som ingår i riskgrupper, och ett av verktygen för att minska smittspridningen är den förebyggande sjukpenningen. Med den förebyggande sjukpenningen behöver inte löntagare sätta liv och hälsa på spel. I den här frågan har regeringen dock varit väldigt senfärdig. Varenda gång vi har behandlat detta i utskottet har man kommit i sista minuten, och det har skett på utskottets initiativ.

Vi är inne i 2021. Det har snart gått en månad. Det är tusentals människor där ute i samhället – i vårt samhälle – som har rätt till ersättning men inte har fått den utbetald. När kommer våra skattebetalare som har rätt till förebyggande sjukpenning att få sina rättmätiga pengar?

Anf. 72 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack för den här viktiga frågan, Arin Karapet!

Jag skulle vilja säga att vi har haft ett väldigt nära samarbete med socialutskottet och socialförsäkringsutskottet i riksdagen när det gäller framtagandet av den här förmånen, som togs fram specifikt för att ekonomiskt skydda de grupper som ingår i riskgruppen definierad av våra myndigheter. Den här förmånen har införts på rekordsnabb tid. Vi har alltså på rekordsnabb tid tagit fram en helt ny socialförsäkringsförmån, i samarbete med riksdagen.

Förmånen förlängs nu, med anledning av det läge vi har i samhället. Riksdagen kommer att fatta det beslut som är nödvändigt i enlighet med budgetreglerna, och så fort det beslutet är taget kommer regeringen naturligtvis att fatta de beslut som krävs i förordningen för att utbetalningar ska kunna ske. Så ser ett samarbete mellan riksdag och regering ut i ett mycket svårt läge. Det är ju bara att hylla det här samarbetet. Det handlar om att lägga undan all prestige och samarbeta för att sätta medborgarnas behov i fokus.

Anf. 73 ARIN KARAPET (M):

Fru talman! Jag är för samarbete, statsrådet Ardalán Shekarabi, men jag ser det inte som samarbete när det dimper ned ett pressmeddelande en timme eller två timmar innan utskottet ska behandla ett initiativ. Men nu är vi där vi är, och jag är för ett samarbete.

Vi är inne i slutet av månaden av januari, och människor har inte fått sina pengar. Min fråga är: När kommer ni att snabbbehandla ärendet i finansutskottet så att människor får sina rättmätiga pengar? Deras räkningar måste nämligen betalas.

Anf. 74 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Vad gäller riksdagens och finansutskottets hantering av förslag som ligger på riksdagens bord är ju det en fråga som bör ställas till riksdagen; det är ingenting som styrs av regeringen. Men så fort riksdagen har fattat sitt beslut kommer regeringen att agera så snabbt som möjligt, så att människor får sin utbetalning. Det är oerhört viktigt att de grupper som påverkas av pandemin och inte kan arbeta får ekonomisk ersättning och får den ekonomiska trygghet de förtjänar.

Funktionsnedsattas rätt till ersättning

Anf. 75 MONIKA LÖVGREN (SD):

Fru talman! Antalet unga personer med funktionsnedsättning som har blivit av med sin aktivitetserättning tredubblades mellan 2016 och 2018. En granskning från Inspektionen för socialförsäkringen visar att varken rättspraxis eller lagen har förändrats men däremot att regeringens signaler om hårdare styrning har påverkat utvecklingen. Nyligen uppmärksammades också att Försäkringskassan trots utförliga läkarintyg om nedsatt arbetsförmåga tolkar lagen striktare än vad som är nödvändigt. Detta sätter alltför många av de mest utsatta i Sverige i en helt orimlig ekonomisk situation som är psykiskt påfrestande.

Prot. 2020/21:72

28 januari

Frågestund

Därför vill jag fråga statsrådet Shekarabi: Vilket ansvar anser statsrådet att regeringen har i denna fråga, och hur kommer ni att rätta till det som har hänt de drabbade personerna?

Anf. 76 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack för den här viktiga frågan, Monika Lövgren!

Den rapport som kom från Inspektionen för socialförsäkringen innan julleddigheterna var omskakande, och det var en rapport som verkligen bekräftade den bild vi har fått av att vi har en alltmer restriktiv bedömning när det gäller prövningen av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning. Vi kan inte ha det så här i vårt land. Vi måste ha en ekonomisk trygghet för människor som är sjuka och inte kan arbeta och för människor som har en funktionsnedsättning och på grund av det har förlorat arbetsförmågan eller har en begränsad arbetsförmåga.

Vi har en utredning som kommer att lägga fram förslag om ändrade regler för sjuk- och aktivitetsersättningen. De förslagen kommer i juni månad. Min förhoppning är att alla riksdagspartier då kan lägga undan presten och samarbeta så att vi åtgärdar detta. Det är människor av kött och blod som drabbas av den väldigt restriktiva lagstiftningen.

Det finns även kritik gällande styrningsfrågorna, vilket framkommer i den här rapporten. Den kritiken tar vi på största allvar. Vi har en ny styrelse i Försäkringskassan och en ny styrelseordförande, och vi kommer att göra vad vi kan för att utveckla styrningen av och dialogen med kassan så att människors behov sätts i fokus.

Anf. 77 MONIKA LÖVGREN (SD):

Fru talman! Utredningar i all ära, och förslagen kommer vad jag förstår att läggas fram i juni. Men Sverigedemokraterna anser att det viktigaste i dag är att Försäkringskassan ges möjlighet till en lagtolkning som hjälper de utsatta grupperna och inte tvärtom, som situationen är i dag. Det är alltså ganska bråttom att göra någonting.

Ämnar ministern göra något i dag för att hjälpa de utsatta?

Anf. 78 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Regeringen har vidtagit flera åtgärder som handlar om styrningen av Försäkringskassan. Vi har också gett uppdrag gällande sjukförsäkringsrelaterade frågeställningar som handlar om att förstärka tryggheten. När det sedan gäller rättstillämpningsfrågor är regeringen i enlighet med grundlagen begränsad i sina möjligheter att styra myndigheten, och därför måste en lagändring till. Den lag som gäller i Sverige sedan 2008 är oerhört restriktiv. Vi måste alltså ändra lagen för att anpassa oss till de behov som människor har, och då krävs det ett samarbete mellan regering och riksdag.

Utförsäkring av långtidssjuka i covid-19

Anf. 79 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna är delvis positivt inställda till att regeringen har gjort en tillfällig frysning av bedömningen av arbetsförmåga vid sjukdag 180. Vi efterlyser dock en särskild frysning för dem som är

långtidssjuka i covid-19. Min fråga går därför till socialförsäkringsminister Shekarabi.

Kunskaperna om detta virus är fortfarande starkt begränsade, vilket påverkar möjligheterna till rehabilitering. På Socialstyrelsens hemsida framgår detta tydligt. Där står följande: ”Kunskapen om covid-19 är ännu begränsad och bedömningen av arbetsförmåga och behov av sjukskrivning behöver ske utifrån individens unika förutsättningar och sysselsättning.”

Den 15 mars upphör frysningen, och de långtidssjuka i covid-19 riskerar återigen att utförsäkras. Den nya bestämmelse som då träder i kraft hjälper nämligen inte denna grupp. Min fråga är därför: Ser inte ministern behovet av en tillfällig frysning enbart för långtidssjuka i covid-19 så att det ges en tillräckligt lång rehabiliteringstid?

Anf. 80 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Ingemar Kihlström, för denna viktiga fråga!

Vi behöver ingen tillfällig förändring av sjukförsäkringen, utan vi behöver laga sjukförsäkringen. Den har gått sönder och gör att människor som är sjuka och som förlorat arbetsförmågan inte får rätt till de förmåner som de har betalat in till i form av sociala försäkringar.

Det var väldigt bra att vi tog några steg före julleddigheterna. Vi ändrade det mycket kritiserade regelverket för dag 180. Vi stoppade utförsäkringarna dag 180 fram till att den nya lagen träder i kraft i mars månad, men det är bara ett första steg. Vi måste ändra reglerna för dag 365 så att svenska medborgare får en ekonomisk trygghet när de väntar på rehabilitering eller är mitt i en rehabilitering. Vi måste ändra begreppet ”normalt förekommande arbete” så att människor inte bedöms mot fiktiva arbeten som inte finns.

Detta kräver samarbete mellan riksdag och regering. Vi är beredda att agera för att förstärka sjukförsäkringen. Jag välkomnar att partier tänker om, tänker nytt och är beredda att bidra till en förbättrad sjukförsäkring.

Anf. 81 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Men faktum kvarstår: Trots att sjukdomen är ny går det redan att se att regeringen hanterat långtidssjuka i covid-19 långsamt och styvmoderligt.

I höstas föll ett antal långtidssjuka med covid-19 mellan stolarna. Var finns satsningarna för forskning och kunskap om rehabilitering för denna grupp? Det finns, om man tar till sig information från Socialstyrelsen, ett behov av att frysa bedömningen för denna grupp. Kan inte ministern se detta behov?

Anf. 82 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Låt mig påminna den ärade ledamoten Ingemar Kihlström om att Kristdemokraterna och Moderaterna fram till november månad slogs för att sjukförsäkringen skulle bli ännu mer restriktiv. Det är bra att man tänker om.

Vi är beredda att samarbeta för att förbättra sjukförsäkringen. Varje parti som tar ett steg i en riktning som innebär att sjukförsäkringen förstärks måste vi välkomna. Vi måste vara beredda att samarbeta. Förslagen ligger på regeringens bord, och vi är beredda att lägga fram dem så fort det finns stöd för dessa förslag.

Prot. 2020/21:72

28 januari

Frågestund

Vätgasens roll i klimatomställningen

Anf. 83 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Min fråga går till energiminister Anders Ygeman.

Vi i Sverige och vår omvärld står inför en tuff och nödvändig klimatomställning. Hela samhället och alla sektorer måste effektivisera sin energiförbrukning och ställa om till fossilfria bränslen, biobränslen och el. Vi måste ställa om vårt energisystem till en större andel förnybar energi och samtidigt nå våra klimatomål genom minskade utsläpp från industrier och från transportsektorn.

Jag undrar därför hur regeringen arbetar med vätgasfrågan och de förslag som lades fram av Fossilfritt Sverige förra veckan.

Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Hela världen står ju inför denna klimatutmaning. Sverige är ett av de länder som ligger absolut bäst till. Vi har bland de lägsta utsläppen från energiproduktion, och vi rankas som det land i världen som har den bästa klimatpolitiken. De senaste åren har vi också genom elexport varit med och bidragit till att andra länder ska klara sin klimatutmaning.

I torsdags förra veckan mottog jag Fossilfritt Sveriges vätgasstrategi tillsammans med Per Bolund. Regeringens ambition är naturligtvis att vi ska gå vidare med den och se till att vi får en nationell vätgasstrategi i Sverige som harmonierar med den vätgasstrategi som Europeiska unionen har antagit. Vätgas kommer, om inte nu så i framtiden, att vara en del av lösningen på Sveriges och världens energiproblem.

Anf. 85 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Vad bra att regeringen nu har bestämt sig för att ta fram en strategi vad gäller vätgas! Detta kommer givetvis att vara en viktig del av omställningen.

Min fråga är: När tänker sig statsrådet Anders Ygeman att denna strategi ska vara klar?

Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag hoppas att vi kommer att ha en strategi på plats inom ett år. Skälet till det är att vi vill att denna strategi ska vara till hjälp för alla dem som nu står i begrepp att investera i olika energilösningar och att vi vill ha deras viktiga input i detta arbete.

Vi har exempelvis Hybrit, världens första koldioxidfria stål, där vätgas är tänkt att användas som en viktig komponent i att klara klimatutmaningen.

Sexualbrott mot kvinnor

Anf. 87 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! Min fråga går till jämställdhetsminister Åsa Lindhagen.

Det är oacceptabelt att vi i ett av världens mest jämställda länder nu ser att jämställdheten på område efter område går åt fel håll. Vi ser att antalet våldtäktsanmälningar ökar. Unga kvinnors utsatthet för sexualbrott i Sverige har ökat med 360 procent sedan Stefan Löfven blev statsminister. Bara

fem av hundra våldtäkter leder till en fällande dom. Fyra av tio unga kvinnor väljer en annan färdväg eller ett annat färd sätt hem på kvällen eftersom de är oroliga för att utsättas för brott.

Min fråga till statsrådet Åsa Lindhagen är: Vilket initiativ är statsrådet beredd att ta för att förbättra statistiken och så att vi kan ha ett jämställt samhälle?

Prot. 2020/21:72
28 januari

Frågestund

Anf. 88 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag kommer inte att göra någonting som innebär att statistiken förbättras medan vi har ett stort mörkertal. Det är bra att dessa oerhört allvarliga brott anmäls, men då måste det också finnas kapacitet hos polisen att fånga upp detta.

Det här är grova brott. De som begår dessa brott ska ställas till svars; det är min tydliga uppfattning. Regeringen har en utredning igång som tittar på skärpningar av straffen för samtliga sexualbrott. Det är en väldigt viktig utredning som jag ser fram emot att ta del av längre fram. Lagstiftning och hantering av dessa grova brott tror jag är en helt central del i arbetet mot det sexuella våldet.

Vi måste också jobba förebyggande. Vi behöver förbättra sex- och samlevnadsundervisningen i skolan. Vi har tagit ett beslut om att alla lärare ska få kunskap om sex och samlevnad. Vi behöver också jobba mot destruktiva mansnormer, som vi vet har en koppling till våld.

Vi accepterar inte det här våldet. Det måste få konsekvenser för utövarna, och vi måste göra vad vi kan för att förebygga våldet.

Anf. 89 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! Den så kallade feministiska regeringen har svikit dessa kvinnor. Denna feministiska regering fokuserar på elitistiska frågeställningar om kvotering till bolagsstyrelser eller gömmer sig bakom symbolpolitik, som den nya Jämställdhetsmyndigheten, men glömmer alla de jämställdhetsproblem som kvinnor upplever i sin vardag, som att vara oroliga för vilket färd sätt de ska välja på kvällen.

Vilket initiativ är statsrådet beredd att ta med anledning av det som jag nu har framfört?

Anf. 90 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Här har vi återigen ett exempel på att vi ibland lever i lite olika verkligheter. Våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är en av regeringens mest prioriterade frågor, vilket jag tycker är ganska tydligt.

Jag vill dock tacka riksdagsledamoten, för jag tycker att det är oerhört viktiga frågor som Malin Höglund lyfter fram. Jag ser också att vi har ett väldigt stort engagemang över partigränserna när det gäller att detta våld måste få ett stopp.

Bland det viktigaste är, som jag redan har nämnt, att rättsväsendet tar sig an dessa brott med kraft. Vi måste också jobba med förebyggande insatser och stöd till dem som utsätts.

Straffet för barnäktenskap

Anf. 91 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Barnäktenskap är ett fruktansvärt brott, och det borde ge ett mycket långt fängelsestraff för alla inblandade. Trots det ligger straffet för barnäktenskapsbrott på max fyra år, vilket i praktiken innebär några månaders fängelse. Brott mot kvinnor och barn verkar helt enkelt inte vara prioriterat av regeringen.

Max fyra år är samma straff som vid grov skadegörelse vid ett tillfälle, vilket alltså betyder att man kan få samma straff som om man till exempel slår sönder någons bil. Självklart borde barnäktenskap ge betydligt strängare straff, då man faktiskt tar ifrån barnet hela dess liv. Det tycks heller inte bli några hårdare straff för barnäktenskap i samband med den kommande reglering med en särskild rubricering för hedersbrott som är ute på remiss just nu.

Därför skulle jag vilja fråga statsrådet Åsa Lindhagen: Varför är straffen så låga att det i praktiken knappt ger fängelse om nu regeringen verkligen vill bekämpa brott riktade mot barn och kvinnor?

Anf. 92 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag är oerhört glad över att regeringen har kunnat få på plats ett barnäktenskapsbrott. Det har tidigare varit oerhört svårt att få fällande domar i de här fallen.

Jag delar helt uppfattningen att det här är väldigt allvarliga brott. Vi har alltså flickor i Sverige i dag, 2021, som ligger sömlösa av rädsla för att giftas bort och utsättas för våldtäkter.

Jag är också glad över att vi har tagit det steg som riksdagen röstade igenom med en ny lag kring utreseförbud och möjligheten att omhänderta pass. Det är väldigt viktigt för att förhindra att flickor förs utomlands och gifts bort eller utsätts för könsstympning.

Lagstiftningen är oerhört viktig. Straffen är såklart oerhört viktiga, och dem kan man alltid vara öppna för att diskutera. Men sedan måste vi också jobba med hur vi ser till att de flickor, kvinnor men också pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck får det stöd och skydd som de behöver. Vi behöver även prata om socialtjänstens arbete i detta.

Anf. 93 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag tycker att det är tragiskt att det har tagit så lång tid innan någonting gjorts i kampen mot de här vidriga brotten. Hedersfrågor över huvud taget är ingenting som är nytt i Sverige, så det borde ha gjorts någonting betydligt mycket tidigare.

Jag vill därför ställa frågan: Varför agerade inte regeringen tidigare? Varför införs inte strängare straff och lagar? Varför tar det så lång tid innan någonting händer?

Anf. 94 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Regeringen har under denna mandatperiod tagit initiativ för att få till barnäktenskapsbrottet och utreseförbud, och lagstiftningsprocesser är ju tidskrävande. Jag, som är en av de få ministrar som har kommit

in som ny, känner väldigt stor tacksamhet över det jobb som också gjordes under förra mandatperioden.

Varför vi inte har agerat tidigare mot hedersvåldet tycker jag är en väldigt berättigad fråga att ställa till politiken, när vi har år bakom oss då det har diskuterats om hedersvåld finns över huvud taget. Det har vi åtminstone börjat lämna bakom oss, och det känner jag också en väldigt glädje över.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Frågestund

Effekterna av höjd pensionsålder

Anf. 95 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ardalan Shekarabi.

Det talas ju mycket om hur vi ska klara framtidens pensioner när andelen äldre växer. Vi lever allt längre, och det är ju väldigt bra men också utmanande.

Vi socialdemokrater har bland annat talat om avsättningarna till pensionen men också om att vi måste arbeta längre upp i åldrarna, och det är väl också en viktig diskussion att ta.

Innan jag fick väljarnas förtroende att vara i den här kammaren var jag undersköterska, och jag är undersköterska. Det är Sveriges största yrkesgrupp och väldigt kvinnodominerad.

Bland mina arbetskamrater är det inte helt ovanligt att man inte orkar jobba till 65; man blir utsliten långt innan. Att arbeta längre, till 67, 70 eller 75, som jag tror att Reinfeldt föreslog, verkar helt orimligt för dem. Men oron smyger sig då på att de får en lägre pension, så jag vill fråga statsrådet hur det kommer att påverka dem som inte orkar jobba till 65 när pensionsåldern höjs.

Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Caroline Helmersson Olsson, för frågan!

Vi lever allt längre, och det är rimligt att vi arbetar längre. Väldigt många får möjlighet att arbeta längre och har förutsättningar att arbeta längre, och det är bra. Men väldigt många människor sliter ut kroppen därför att de arbetar med kroppen. Undersköterskor, byggnadsarbetare – vi har stora yrkeskategorier där man fortfarande arbetar med kroppen.

Dessa människor har ingen ekonomisk trygghet sedan reglerna för sjukpension och sjukersättning blev väldigt restriktiva, framför allt genom lagändringar 2008. De tvingas att ta ut sin ålderspension i förtid när de slitit ut kroppen vid 62 eller 63 års ålder, och då sänker de sin pension livet ut. Jag möter många sådana undersköterskor.

Därför är det ett oerhört viktigt arbete som pågår just nu med att ta fram förslag om särskilda äldre regler, så att det skapas en ventil för Sveriges arbetare, att de efter ett långt arbetsliv som slitit ut kroppen ska ha en ekonomisk ersättning och inte tvingas att ta ut sin ålderspension i förtid. Vi inspireras av Danmark där detta sker.

Anf. 97 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag är glad över att statsrådet tänker på det här sättet.

Det finns naturligtvis massor av saker man måste göra för att folk ska orka jobba längre. Arbetsmiljöfrågorna ligger ju inte på statsrådets bord. Men jag tackar ändå statsrådet för att han jobbar med frågan och hoppas att vi framöver kan gå vidare med den.

Företagarnas förtroende för polisen

Anf. 98 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Svenska företagens misstro mot polisens möjligheter att skydda dem från brott ökar, så till den grad att det påverkar hur Sverige rankas i ekonomisk frihet.

Varje år publiceras Economic Freedom of the World Index, som mäter graden av marknadsekonomi i 160 länder. År 2015 låg Sverige på 19:e plats, men i den senaste upplagan ligger Sverige på plats 46. Indexen väger samman olika undersökningar, och den främsta anledningen till att Sverige sjunker är en delfråga i World Economic Forums Global Competitiveness Report. Man har frågat företagare i olika länder om de litar på polisens förmåga, och här har Sverige tappat kontinuerligt sedan 2010. Det är också en bild som bekräftas när man träffar företagare, bland annat i Göteborg som jag kommer från.

Jag vill därför fråga näringsministern hur han ser på att misstron hos företagare mot polisens kapacitet nu är så stor att den påverkar hur Sverige rankas internationellt.

Anf. 99 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag blir naturligtvis orolig varenda gång jag ser den typen av tendenser, både bland företagare och allmänhet. Grunden för hela vårt demokratiska samhälle är ju tilltron till och förtroendet för det allmänna men också människor emellan. Därför har den här regeringen, ända sedan den dagen vi tillträdde, skärpt straff. Det har skett ett trettiotal straffskärpningar för grova brott, vapenbrott med mera. Vi har också ambitionen att anställa fler inom polisväsendet, så att man kan stärka förtroendet. Det handlar om 10 000 fler polisanställda till 2024. Det är ett arbete som pågår, och bedömningen från polisväsendet är att man kommer att kunna nå det målet.

Jag tror inte att det finns några genvägar. Vi måste både skärpa straffen för dem som begår brott och beivra brotten genom fler poliser och polisanställda. Vi måste också, fru talman, jobba tätt med näringslivet och förebygga så många brott som möjligt. Jag tror att det är de enda sätten att stärka förtroendet framöver.

Yttrandefrihet och globala medieföretag

Anf. 100 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman.

Globala megaföretag med monopolliknande ställning på den digitala marknaden tar sig alltmer rätten att påverka demokratiska val genom bland annat deplattformering och avstängning av politiska opinionsbildare –

detta trots att det är solklart att det som sägs ryms inom yttrandefrihetens gränser.

När den här frågan kommer upp till debatt välkomnar både statsministern och digitaliseringsminister Anders Ygeman avstängningar av Socialdemokraternas politiska motståndare.

Jag tycker att regeringens oförmåga att anamma demokratiska principer är hjälpsväckande. Ryggmärgsreflexen för en socialdemokrat verkar snarare vara att allt som gynnar Socialdemokraterna är bra.

Då till min fråga: Hade regeringen välkomnat den här typen av åsikts-censur från megaföretag som Google och Facebook om det hade varit socialdemokratiska partiföreträdare som hade drabbats?

Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Nu är inte grunden för avstängningen att de är eller inte är socialdemokrater, utan det är att de har uppmanat till våld eller terror. Det är grunden för att Twitter har stängt ned 2 miljoner konton, däribland från Isis och al-Qaida. Hittills har jag inte sett någon socialdemokrat som har uppmanat till våld eller hot på nätet, men skulle det vara så stöder jag naturligtvis också avstängning av dem. Jag tycker nämligen att det är rimligt att företagen kan ställa upp sådana användarvillkor.

Jag tror faktiskt att Sverigedemokraterna, när de har funderat på den här saken ytterligare en stund, kommer fram till samma sak, nämligen att vi ska ha regler som reglerar de stora internetföretagen men att dessa regler inte kan gå ut på att de själva tillsammans med användarna inte ska kunna ställa upp på användarvillkoren – detta oavsett vilken politisk färg det är på användarna eller de sociala mediernas aktörer.

Utbetalning av coronastöd till företag

Anf. 102 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Vi står i en väldigt svår situation, sa näringsministern i ett tidigare svar här i dag. Ja, en del företagare har en väldigt svår situation.

Permitteringsstödet har använts i större utsträckning än beräknat och omställningsstödet väldigt mycket mindre än beräknat. Grejen är att permitteringsstöd inte går att använda till hyror och andra fasta kostnader.

Vi pratar resebransch, hotell- och restaurangbransch, klädbransch. Bransch efter bransch, företag efter företag har det riktigt svårt. De behöver hjälp.

Företagen har prioriterat sin personal. Företagen har prioriterat att försöka hålla öppet. Företagen har inte ställt in; de har ställt om. Men regeringens stöd når inte fram.

Hur ska ministern och regeringen agera för att snabba på utbetalningarna till företagen och förenkla ansökningsförfarandena så att stödet kan nå fram?

Anf. 103 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Ända sedan krisen började har vi jobbat intensivt tillsammans med näringslivet och riksdagen för att få stöd på plats. Det har skett genom 13 tilläggsbudgetar med tiotals olika stödåtgärder, däribland hyres-

stöd, permitteringsstöd, omställningsstöd, omsättningsstöd, nedsatta arbetsgivaravgifter, borttaget sjuklöneansvar med mera.

Hittills omfattar de program som antingen redan används eller är på förslag 374 miljarder av skattebetalarnas pengar. Jag tror att det är rätt använda pengar, och, ja, vi gör vårt yttersta för att de också ska nå ut.

Det är dock viktigt att pengarna når ut till rätt företag. Det får inte ske helt utan kontroll så att de hamnar hos organiserad brottslighet eller i fusk. Det vill ingen av oss.

Pengarna ska till de företag som verkligen behöver dem i detta svåra läge.

Åtgärder mot matchfixning

Anf. 104 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Matchfixning är en fråga som har varit i hetluften de senaste två åren med anledning av omregleringen till spellicens och inrättandet av matchfixningsrådet.

Samma råd har sedan arbetet påbörjades påpekat konkreta saker som behöver göras, bland annat att möjliggöra delning av personuppgifter mellan berörda myndigheter. Trots det tog det ett och ett halvt år för regeringen att tillsätta en utredning som ska titta på frågan.

Fru talman! Samtidigt ser vi att arbetet med att motverka matchfixning backar och nu står still, vilket möjliggör för kriminella ligor att infiltrera sporten ännu mer.

Delar statsrådet Shekarabi oron över att allt fler matcher är fixade redan innan matchstart? Om ja, varför görs inte mer?

Anf. 105 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Angelika Bengtsson för frågan.

Matchfixning är ett hot mot tilliten till svensk idrott och tilliten i vårt samhälle och ska rötas ut. Det var ett av skälen till att regering och riksdag samarbetade och reformerade spelmarknaden. Efter två decennier av vilda västern tog vi kontroll över spelmarknaden den 1 januari 2019.

Detta arbete har nu intensifierats, och för ett tag sedan kom det nya regelverket som innebär förbud mot vissa spelobjekt som är förenade med risk för matchfixning.

För en kort tid sedan kom också Gunnar Larssons arbete igång. Han har regeringens uppdrag att bland annat samordna arbetet mot matchfixning och föreslå de regeländringar som Angelika Bengtsson tangerar i sin fråga.

Vi tar denna fråga på största allvar och har en nära dialog med svensk idrott, framför allt Svenska Fotbollförbundet och Svenska Ishockeyförbundet, och Spelinspektionen i dessa frågor.

Vi kommer att göra det som krävs för att vi ska få stopp på matchfixning.

Anf. 106 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Om ganska exakt fem minuter kommer restaurangpersonal runt om i hela landet att lämna bar, kök och servering för att kliva ut från sina restauranger. Väl ute kommer de att väsnas genom att med köksslevar och annat slå på grytor och lock – detta i en protestaktion mot regeringen.

De protesterar mot det faktum att regeringen genomgående under pandemin infört restriktioner som uteslutande slagit mot restaurangnäringen, mot det faktum att regeringens alkoholförbud berövar fria näringsidkare försäljning av högmarginalprodukter och mot det faktum att regeringens stödåtgärder antingen inte betalas ut eller ännu inte går att söka.

En krisande bransch ligger ute med pengar åt regeringen, och konkurrensen läggs på hög.

När avser näringsministern att agera och säkerställa att stöden faktiskt betalas ut?

Anf. 107 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag häpnar över beskrivningen. Vilket land lever Sverigedemokraterna i?

Från det att pandemin började hota människoliv och smittspridningen tilltog i hela vårt land har bransch efter bransch – industri, handel, resebransch, restaurangnäring, hotellnäring med flera – haft svårt att verka.

Vi befinner oss i en global pandemi. Ser inte Sverigedemokraterna det?

Vi har vidtagit åtgärder för att mildra effekterna av detta, men jag har full förståelse för frustrationen inom ett antal branscher som, inte bara under våren utan hösten och vintern, har befunnit sig och befinner sig i ett svårt läge. Mot denna bakgrund har vi sett till att det finns stöd.

Hotell- och restaurangbranschen är en av de branscher som har fått mest stöd, men det räcker inte eftersom vi fortfarande är mitt i pandemin. Vi kommer att fortsätta att jobba med dem för att stötta dem och för att tillsammans ta oss igenom denna mycket svåra situation.

Arbetsvillkoren för omsorgspersonal

Anf. 108 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Åratal av besparingar inom den kvinnodominerade äldreomsorgen har försämrat kvaliteten på omsorgen och personalens arbetsituation. Detta har särskilt tydliggjorts under coronapandemin.

Det handlar om arbetsvillkor som väldigt få andra människor skulle acceptera med en hög andel timanställningar av utbildad arbetskraft, delade turer, flerskiftsarbete och dålig löneutveckling. Detta gör att utbildad, kompetent personal söker sig till andra yrken för att orka med vardagen, kunna lösa det tuffa livspusslet och öka sin livskvalitet.

Jämställdhetsminister Lindhagen! Är det inte dags för den feministiska regeringen att höja omsorgspersonalens status och en gång för alla se till att de får drägliga arbetsvillkor?

Frågestund

Anf. 109 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag tackar riksdagsledamoten för frågan.

Jag välkomnar denna diskussion. Det är bra att diskussionen om hur kvinnor i låglöneyrken har det lyfts upp mer och mer i samhället.

Jag delar helt uppfattningen att detta inte har varit tillräckligt prioriterat, och det har därför varit en viktig fråga för regeringen med de välfärds miljarder som går ut till offentlig sektor.

Både Miljöpartiet och Socialdemokraterna anser att det är viktigt att socialtjänsten har de resurser den behöver för att kunna ge stöd till människor som har det svårt och kunna ge människor som har slitit hela sitt liv en fin sista tid i äldreomsorgen.

Att öka resurserna i offentlig sektor är också något av det bästa vi kan göra för att stärka arbetsvillkoren för kvinnor, eftersom väldigt många kvinnor jobbar här. De gör fantastiska insatser och ska ha rätt förutsättningar för att kunna göra sitt jobb.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:289 om Kustbevakningens befogenheter

Anf. 110 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag och regeringen har för avsikt att inom en nära framtid utvärdera kustbevakningslagen för att kunna förbättra och förfina lagstiftningen, hur jag ser på att Kustbevakningen skulle få hamnar som ett utökat direkt verksamhetsområde, om jag har några planer på att ge Kustbevakningen rättigheter att i hamnen kunna bötfulla dålig lastsäkring, oavsett om det rör transportmedel som ska ut på sjö eller på väg, och om jag tänker vidta några åtgärder för att öka effektiviteten genom ökad operativ samverkan mellan polisen, Tullverket och Kustbevakningen samt ge möjlighet till lättnader i sekretess vid operativt arbete.

Kustbevakningen är en unik myndighetsresurs med aktiv sjöövervakning året runt och omfattande kapacitet att verka till sjöss. Kustbevakningens särskilda kompetens innebär att myndigheten främst ansvarar för sådana uppgifter som har ett naturligt samband med myndighetens huvuduppgifter som är räddningstjänst till sjöss, sjöövervakning samt krisberedskap och totalförsvaret. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs till sjöss, även om viss verksamhet också bedrivs på land.

När det gäller verksamhet på land ansvarar Kustbevakningen för tillsynen över såväl utgående som inkommande transporter av farligt gods i hamnars landområde, oavsett vilket transportmedel godset färdas med.

Kustbevakningen deltar i Samtill som är ett samverkansorgan för myndigheter med ansvar för tillsyn av transporter av farligt gods på land och som leds av MSB. Kustbevakningen bedriver alltså redan i dag verksamhet i våra hamnar. Kustbevakningen utför kontroller både av farligt gods och av lastsäkring. Arbetet innebär kontroller av lastbärare och transportmedel som ska vidare ut på väg, järnväg eller till sjöss. Kustbevakningen utför kontroller både självständigt och i samverkan med andra myndigheter som till exempel Polismyndigheten och Tullverket.

Kustbevakningen har befogenhet att meddela de förelägganden och förbud som behövs, men också att hindra fortsatt transport från hamn om det är nödvändigt. Däremot ankommer det på Polismyndigheten att hindra fortsatt transport på väg.

En effektiv brottsbekämpning och kontroll- och tillsynsverksamhet kräver att myndigheternas specialkompetens tas till vara på ett ändamålsenligt sätt. För att åstadkomma en effektivare verksamhet och samordning av myndigheternas insatser när det gäller kontroll av hur yrkestrafikens regler följs beslutade regeringen den 22 augusti 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över hur kontrollverksamheten av yrkestrafik på väg bedrivs och lämna förslag på förbättrande åtgärder.

Utredaren ska bland annat kartlägga och analysera myndigheternas nuvarande kontrollverksamhet och föreslå åtgärder för att stärka denna i syfte att ytterligare förbättra hur regler följs. Enligt direktivet kan detta exempelvis gälla ökad myndighetssamordning och mer informationsutbyte. Utredaren ska även ta ställning till om det finns anledning att se över ansvaret och fördelningen av detta mellan de aktörer som utför kontroller av yrkestrafiken. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021.

Det finns naturligtvis även i övrigt skäl att noga följa utvecklingen på området. Eftersom kustbevakningslagen bara har varit i kraft under en relativt kort tid är det lite för tidigt att utvärdera reformen, men det kan bli aktuellt med en sådan utvärdering framöver.

Anf. 111 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Kustbevakningens syfte är att skydda liv och miljö till sjöss både nu och i framtiden. När regeringen skickade ut förslaget om en ny kustbevakningslag skrev man att den skulle möjliggöra fler och bättre ingripanden och att samhällets resurser till sjöss skulle kunna användas bättre. Jag tror faktiskt att vi kan använda samhällets resurser bättre överallt.

När man bestämmer något kan det ibland få oönskade konsekvenser. Man kan då behöva bestämma om. När små så kallade barnsjukdomar är åtgärdade kan man avvakta en tid för att göra en större utredning. Vad är det egentligen jag pratar om?

Herr talman! Jag har besökt Kustbevakningen till sjöss, i hamn och i luften samt deras utbildning och huvudkontor. Det har varit roligt, lärorikt och oerhört intressant. Naturligtvis dyker en mängd frågor upp. Jag vill här passa på att tacka för alla tusen frågor som jag har fått ställa.

Ett exempel på ett utfall av den nya lagen som kanske slog lite fel är att Kustbevakningen tidigare kunde kontrollera och rapportera fritidsfiske från bryggor, öar och stränder. Men i dag måste Kustbevakningen tillkalla polis om de anar oråd i vassen. Det gäller även till exempel jakt på öar. Var det verkligen så här det var tänkt, det vill säga att en myndighet behöver ringa in en annan när man själv är den som befinner sig till sjöss? Här är det läge, herr talman, att kunna bestämma om.

Kustbevakning, polis och tull har samarbetat i hamnar för att förhindra att stöldgods lämnar landet. Jag har själv varit med. Det var jätteintressant och också spännande. Men en sak som då blev tydlig var sekretessen mellan myndigheter liksom de olika verktyg de har i sitt arbete. Den ena brottsbekämpande myndigheten får till exempel använda en app men det

får inte den andra. Det här lade jag också märke till när jag var ute i Mälaren och tog fast fartsyndare på vattenskoter.

Jag tänker i detta fall på den app som polisen får använda för att göra registerslagningar. När vi stoppade en fartsyndare på vattenskoter utanför Stockholms innerstads kaj fick Kustbevakningen ta leg, ringa polisen och vänta i telefonkö. Den här telefonkön kunde vara ganska lång, fick jag beskrivet för mig. Sedan fick man svar om personen i fråga var en känd farlig person eller en vanlig människa som kört för fort.

Om Kustbevakningen själv hade kunnat göra en registerslagning hade man både sparat tid och varit tryggare ur ett arbetsmiljö- och säkerhetsperspektiv. Att dessutom vänta i telefonkö är inte rimligt. Det är inte särskilt effektivt; vi vill ju ha en effektiv brottsbekämpning.

När jag i december var med Kustbevakningen i Nynäshamn hittade vi ett släp med fyra crossmotorcyklar. Det hade varit fuffigt om man då kunnat slå i ett register för att snabbt se om det var stöldgods eller inte. Det hade också varit bra att slippa telefonkön när vi hittade en stor lastbil som befarades innehålla stöldgods. När vi väl hittat rätt nummer fick vi vänta i telefonkö.

Håller ministern inte med om att det går att göra detta mycket effektivare?

Anf. 112 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Frågan är viktig. Jag tror att vi kommer att se en utveckling där myndigheterna i sitt digitaliseringsarbete nu blir mycket effektivare. En sådan myndighet som från en dålig position tar snabba steg framåt är Polismyndigheten. Vid sammanslagningen till en central polismyndighet i Sverige hade man rent generellt dåliga it-system och dåligt tekniskt stöd. Man fick börja att rätta upp det och har nu kommit ganska långt i arbetet med systemen. I dialog med verksamheterna bygger man nu digitala stöd som underlättar verksamheten. När apparna kommer vidare kommer polisen att kunna effektivisera sitt arbete och har också redan gjort det. Det kommer att visa sig att de har helt andra möjligheter att snabba på sitt arbete än tidigare.

Det kommer att finnas en förväntan på att allt detta också kommer att fungera mellan myndigheter. Men det är inte alltid lika lätt. Man måste fundera på behörighet mellan olika myndigheter. Vad har man rätt att göra? Det tror jag att myndigheterna själva måste gå igenom lite noggrannare och komma med förslag till oss. Vad är gränssnitt? Vad får man göra i dag? Är det möjligt att dela viss information? Finns det regelverk som juridiskt förhindrar det? Vad skulle behöva göras?

Jag utesluter inte att myndigheterna kommer tillbaka till oss och säger att de ser möjligheter på vissa områden att snabbare utbyta information, men först måste man i så fall vrida och vända på ett visst regelverk eller en viss förordning för att komma vidare. Jag är öppen för sådana diskussioner framöver.

Kontrollverksamhet är en väldigt tung verksamhet, och Kustbevakningen hjälper till med den i hamnmiljö. Där sker nu ett stort organiserat arbete. Man ska se över hela kontrollverksamheten hos olika myndigheter. Jag ser fram emot att utredaren kommer att lämna förslag om det. Jag vet inte vilka förslag som kommer, men en fråga man utreder handlar om informationsutbyte mellan myndigheterna, det vill säga ökad samverkan.

Man ska också fundera över vilket ansvar som ska ligga på vilken plats och hos vilken myndighet. Finns det anledning att ändra det på något sätt?

Utredningen kommer snart att läggas fram. Jag ser fram emot att få detta ytterligare belyst av den utredning som har jobbat med kontrollverksamheten.

Jag utesluter inte att vi kan behöva göra ändringar. Å andra sidan förväntar jag mig att myndigheterna så långt det går själva funderar igenom hur de ska samverka och lösa upp de eventuella knutar som finns. Ibland är det dock omöjligt, och man kan behöva göra ändringar i regelverk. Jag ser fram emot att också få ta del av sådana idéer framöver.

Anf. 113 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag håller med om att digitalisering är viktig. Men kan det finnas en risk att man inte vill lösa upp knutarna? Det kanske behöver komma initiativ från riksdag och regering.

Hamnar är inte ett direkt verksamhetsområde, men visst har Kustbevakningen en viss verksamhet där, till exempel lastsäkring. Kustbevakare har som max rätt att hindra att en lastbärare med dålig lastsäkring lastas på en färja. Det blir en tillrättavisning och lite skäll, men det blir egentligen inga fler konsekvenser än att de får stanna i land. När en lastbärare däremot ankommer hamnen får kustbevakarna bara kontrollera farligt gods eller slumpmässigt leta efter eventuellt dolt stöldgods.

Här finns det alltså inga som helst befogenheter. Man kan som max kanske uppmana förarna att åtgärda detta eller ringa polisen. Vore det inte effektivare brottsbekämpning om man då också kunde ha någon form av konsekvens? Du har inte tillräckligt bra lastsäkring – alltså får du inte köra vidare på våra vägar. Möjligen skulle man till och med kunna bötfälla på plats, kanske i båda fallen.

Jag håller med om det som ministern sa initialt om att man ska ta till vara de olika myndigheternas specialkompetens. Men jag tycker också att vi måste skapa möjligheter att vara smidiga och effektiva och inte byråkratiska. Vore det inte fiffigt så säg, herr minister, att på ett effektivt sätt kunna förbättra säkerheten både till sjöss och på vägarna?

Anf. 114 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag ska svara både ja och nej. Ja – jag tror att det är klokt att titta över var gränsdragningar finns mellan olika myndigheter och kanske i viss mån ge ökade befogenheter, så att man blir effektivare i handläggningen. Jag pekar på utredningen, som kommer med sina förslag den 30 april. Då får vi se om utredaren har hittat skärningspunkterna där man behöver antingen ge nya befogenheter eller skifta befogenheter mellan myndigheterna i kontrollverksamheten. Jag ser fram emot det. Jag vet inte vad de kommer fram till, så jag kan inte kommentera det.

Varför säger jag då lite provokativt även nej? Jo, därför att Kustbevakningen är en unik myndighet med specifik kompetens. Det finns en risk att man vill använda Kustbevakningen till allt möjligt annat. Som ansvarig minister har jag också ansvar för att bevara Kustbevakningen och bevaka att den kan fullfölja det uppdrag som ingen annan myndighet klarar av att utföra, det vill säga verka till sjöss på det sätt den gör.

Ja, jag tror att man kan hitta gränsdragningar där det går att göra justeringar. Jag ser fram emot utredningen. Men jag vill värna kärnuppdraget

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

till Kustbevakningen, så att vi inte försöker lösa polisens problem med Kustbevakningen. Nu gör vi en historisk satsning på polisen. Jag har stora förväntningar på att även kontrollverksamheten på väg ska utvecklas av polisen.

Där kan vi vara självkritiska allihop, tror jag. Polisen har inte haft tillräckligt mycket kontroll på vägar av farligt gods, cabotagetransport och annat. Vi har haft ett för slapt regelverk i Sverige och Europa. Man har konkurrerat ut seriösa åkare i Sverige och flaggat ut till andra länder. Folk har kommit hit utan att följa regelverket. De har inte betalat de skatter och avgifter man ska. Därmed har de också äventyrat hälsa och miljö på vägarna i Sverige. För oss är det viktigt att få ordning och reda på vägarna. Därför ser jag fram emot den utredning som kommer om kontrollverksamheten.

Kustbevakningen är en unik resurs som måste få tid och kraft att verka inom sitt huvuduppdrag. Det är den balansgången jag tror att vi ska påminna oss om. Bara för att Kustbevakningen finns i närheten av land ska vi inte låta dem ta över allt fler landuppgifter. Jag tror att det är viktigt att bevara deras unika kompetens och fokusområde.

Anf. 115 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag håller med ministern – det är klart att Kustbevakningen ska fokusera på sitt unika uppdrag. Men man behöver också kunna bedriva en effektiv brottsbekämpning. Om man ändå är där, har öppnat lastbilen och ser problemet borde man få åtgärda det i stället för att man ska lyfta telefonen, ringa till polisen, stå i telefonkö och vänta och vänta. Sedan kanske polisen inte ens har möjlighet att komma. Det ser inte så bra ut, speciellt inte med tanke på Sveriges anseende utåt, gentemot andra länder, när andra åkare – som ministern också var inne på – kanske har konkurrerat ut svenska åkare och det sedan egentligen inte händer något mer än att det blir lite blaha blaha. Jag tycker inte att det är okej.

Den utredning för att stärka kontrollen av yrkestrafiken som ministern hänvisar till är bra. Jag välkomnar också den när den kommer i april. Det är ganska snart. Märk nu, herr minister, att jag från min sida inte gnäller på att det tar för lång tid. Men då hoppas jag att ministern tar med sig det här med att man ska kunna hindra och bötfälla, kanske redan på plats, både när transporter kommer till hamnar i Sverige och när de lämnar hamnar. Jag tror att vi faktiskt skulle kunna få mycket säkrare transporter både till sjöss och på våra vägar då. Jag hoppas också att ministern kan tänka sig att göra några smärre förändringar av kustbevakningslagen redan nu. Jag hoppas att ministern kan ta initiativ till att öka effektiviteten och motverka byråkratin mellan myndigheter, så att vi kan få en effektivare brottsbekämpning i hela Sverige.

Anf. 116 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Alexandra Anstrell för en viktig interpellation. Jag vill börja där interpellanten slutade. Jag tror verkligen på att en effektiv samverkan mellan olika myndigheter är vägen framåt. Vi har sett det. När vi får samverkan mellan olika myndigheter fungerar det smidigt och genomtänkt. Då får vi mycket bättre resultat av verksamheten. Vi får effektivitet och kan utnyttja respektive myndigheters unika specialiteter och be-

fogenheter. Det blir väldigt slagkraftigt när man till exempel ska bekämpa brott eller säkra tryggheten och säkerheten på väg och till sjöss.

Vi har stärkt regelverket när det gäller möjligheten till klampning och möjligheten att sätta avgifter för dem som bryter mot reglerna. Nu ställer vi krav på dubbdäck. Vi har också hårdare krav när det gäller upphandlingsfrågor, så att man inte kan dumpa och bli av med sitt ansvar på vägarna. Det är ett stort arbete som nu görs för ordning och reda på vägarna.

Jag ser fram emot utredningens förslag, för jag tror att det finns mer att göra vad gäller både informationsutbyte och rätt gränsdragning avseende befogenheter och samverkan. Jag ser fram emot att efter att utredningen kommit kanske få diskutera frågan igen. Då hoppas jag att vi har fått flera kloka idéer om hur vi kan ta verksamheten vidare. Jag är verkligen öppen för att göra förändringar framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

§ 14 Svar på interpellation 2020/21:295 om genomströmningstider för jaktbrottsärenden

Anf. 117 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Lars Beckman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska genomströmningstiden för jaktbrottsärenden hos polis och åklagare. Han har också frågat om jag anser att det, givet den situation som nu råder med brist på både poliser och åklagare, görs en rimlig prioritering av rättsväsendets resurser.

Som jag tidigare har framfört är det viktigt att brottsutredningar bedrivs så skyndsamt och effektivt som möjligt. Regeringens politik, med de genomförda och fortsatt aviserade resursförstärkningarna till Polismyndigheten, syftar till att förbättra myndighetens förutsättningar att utreda och förebygga brott. Vi ser också att medelgenomströmningstiden inom polisen för ärenden som redovisas till åklagare gällande jaktbrott var kortare 2020 än 2019. Det är positivt.

Polismyndigheten har gjort en översyn av hur hanteringen av grova jaktbrott kan förbättras och effektiviseras. I detta arbete har även Åklagarmyndigheten, länsstyrelserna och Naturvårdsverket varit delaktiga. Resultatet av metodutvecklingsarbetet kommer att sammanfattas i form av en handbok som bedöms vara klar under 2021. Under 2020 har också en samverkansgrupp för frågor om jaktbrott bildats i Naturvårdsverkets regi, där bland annat Polismyndigheten deltar.

Regeringen genomför en historisk utbyggnad av Polismyndigheten. Målet är att det ska vara 10 000 fler polisanställda 2024 än 2016. Vi har nått halvvägs dit. De tillskott som myndigheten fått i tidigare budgetpropositioner säkerställer den fortsatta utbyggnaden i år. Anslaget för 2021 är drygt 1,9 miljarder kronor högre än 2020. För 2022 föreslås ytterligare tillskott på 1,65 miljarder kronor.

Hur stora resurser som ska avsättas till utredningar av jaktbrott är en fråga för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att bedöma. Det beror bland annat på hur inflödet av ärenden ser ut. Myndigheterna behöver i sin interna resursfördelning se till att de har förmåga att uppfylla sina lagstadgade uppgifter, där utredningar av jaktbrott ingår. Att ärendena till-

förs resurser är också en förutsättning för att de ska kunna utredas inom rimlig tid.

Anf. 118 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Varför har jag ställt den här interpellationen? Jag har gjort det på grund av att detta är en viktig rättssäkerhetsfråga i en rättsstat. Det står stipulerat från oss i statsmakten att en förundersökning ska bedrivas skyndsamt. Varför är då det viktigt? Jo, naturligtvis för att den som blir utpekad för ett brott – i det här fallet handlar det om misstänkta jaktbrott – ska ha rätt att få sin sak prövad skyndsamt och bli antingen dömd eller frikänd.

Tyvärr är det så, herr talman, att genomströmningstiderna ökat väldigt kraftigt sedan 2014. År 2014 var det en genomströmningstid på 146 dagar, och år 2019 var det 169 dagar. De längsta ärendena som har pågått har nu passerat 500 dagar.

Vad får det då för konsekvenser för den enskilda? Jag har träffat ett antal personer som har blivit utpekade, bland annat en grupp med jägare i Hälsingland. När man hör deras berättelser blir man inte stolt över det svenska rättsväsendet.

Det är berättelser om hur det kommer in ett stort antal poliser klockan sex på morgonen och griper personen. Man har presskonferenser och pekar mer eller mindre ut dessa män. I varje fall känner de sig utpekade. I ett av fallen dör fadern i en hjärtattack. Det är fruktansvärt gripande.

Sedan går det inte en vecka. Det går inte en månad. Det går inte ett kvartal. Det går inte ett år. Det går inte två år. Men tre år senare lägger man ned målet i Hälsingland. Man kan inte ens föreställa sig hur det känns att vara utpekad på en liten ort som Alfta i tre år för att man har varit misstänkt i en illegal vargjakt.

Tidningen Svensk Jakt har frågat företrädare för rättsväsendet: Hur kunde det ta så lång tid? En åklagare säger: Jag kan bara beklaga att polisen lade det här ärendet åt sidan. Konsekvenserna för dessa jaktintresserade personer är att de inte har fått jaga. De har blivit fråntagna vapnen. De har blivit utpekade i lokalmedierna som att de har bedrivit en illegal vargjakt, och tre år senare läggs ärendet ned.

Herr talman! Jag kan tycka att detta måste regeringen och ansvarigt statsråd råda bot på. Även jägare måste få känna rättssäkerhet. I ett i riksmidierna uppmärksammat fall har de personer som varit misstänkta vädjat om och om igen på alla möjliga sätt och vis. De har via sina försvarsadvokater sagt: Ställ oss inför rätta. Låt oss bevisa vår oskuld. Nu kommer det ärendet upp snart i domstol, så får vi se hur det går.

Uppenbarligen är det någonting som skaver i den här frågan. Jag hade önskat att regeringen hade agerat mer kraftfullt i de här frågorna så att även jägare kan få känna en rättssäkerhet.

Min fråga till statsrådet Damberg är: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att minska genomströmningstiden för jaktbrottsärenden hos polis och åklagare?

Anf. 119 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, Lars Beckman, som har ställt en viktig fråga i interpellationen!

Att förundersökningar ska ske skyndsamt är, precis som Lars Beckman sa, oerhört viktigt. Det handlar om att vi får ha vår rättsstat och får leva i en demokrati. Den här veckan har vi firat vår demokrati kanske lite extra mycket. Det känns himla bra att man som kvinna kan få stå här och få rösta. Det tackar vi alla som har gått före oss för. Jag undrar vad de som kommer efter oss ska tacka oss för.

Jag tror inte att någon kommer att tacka oss för att genomströmningstiden har gått från 86 dagar 2014 till 404 dagar 2020 innan ett jaktbrott avgörs. Människor ute på landsbygden är ofta bosatta i små byar. Alla känner alla, och de blir utpekade för någonting som de kanske inte har gjort. De mår dåligt, och de får inte jaga.

Jag gillar också att jaga. Att de inte får jaga är kanske inte det absolut värsta i detta. Det värsta är utpekandet. I dagens läge med sociala medier hjälper inte det till, utan det spär på. Uthängningen spinner på olika grupperingar. Det ställer människor mot människor, och det görs påståenden om människor som inte har någon möjlighet att kunna försvara sig.

Därför är det oerhört viktigt att människor får komma till rättegång och till ett avgörande så att de får reda på vad som var rätt och fel. Varför har genomströmningstiden ökat med en stor andel? Det undrar jag.

Anf. 120 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack för interpellantens fråga!

Först vill jag säga det självklara. Det är absolut inte bra med långa genomströmningstider. Det är inte bra för att utreda brott. Vi vet att det är mycket större chans att de brott som utreds tidigt och snabbt leder till fällande dom. Det vet vi för alla brottskategorier.

Ju snabbare utredningsarbetet sker, desto större chans är det att det leder till ett framgångsrikt resultat i form av fällande dom i de fall det finns några misstankar. Det är också påfrestande för den misstänkte att det är långa tidsperioder. Jag vill börja med att säga det. Där är vi helt överens.

Jag förstår att interpellationen inte handlar om ett enskilt ärende. Men vi är ganska nära enskilda ärenden, eftersom det lyfts fram och exemplifieras. Jag vill inledningsvis i interpellationsdebatten säga att jag inte vill uppfattas som att jag kommenterar eller hanterar enskilda ärenden. Det är ganska viktigt.

Om det ser ut som att jag svarar på enskilda ärenden eller verksamheter är vi inne i ett paradigmskifte där jag som statsråd recenserar eller har uppfattningar om hur rättssystemet fungerar och vilka åtgärder som myndigheterna väljer att vidta. Det kan bli en överprövning av mig av myndigheternas beslut eller verksamhet. Det vore olämpligt. Vi kritiserar andra länder för att politiken träder in och har uppfattningar om hur det oberoende rättsväsendet ska hantera sina frågor. Jag vill övergripande säga det.

Vad kan vi göra från politikens sida och från regeringen? Jag tror att en av förklaringarna, inte bara på det här området när det gäller jaktbrott utan när det gäller många typer av brott där man har haft långa ledtider, har handlat om att polisen har haft för lite resurser, om jag ska vara riktigt ärlig.

De har varit dåligt bemannade och har tvingats fram och tillbaka för att göra olika bedömningar av vad som varit mest akut och viktigt att göra just nu. De har fått lägga annat åt sidan och då prioritera andra typer av brott. Det har hänt i stor utsträckning de senaste åren.

Det är också anledningen till att jag uppfattar att det finns en bred samstämmighet i riksdagen att fortsätta att låta Polismyndigheten växa. Fram till nu har det varit många civilanställda som har anställts. Nu växer det också på den polisiära sidan framöver.

Det är en förutsättning att Polismyndigheten har resurser att kunna jobba med de brott den hanterar och att den kan göra det skyndsamt för att inte få långa genomströmningstider. Jag tror att Polismyndigheten också har upptäckt att det finns en potential att hantera de här frågorna på ett bättre sätt.

Det är också det utvecklingsarbete som jag har frågat om och fått svar på. Det bedrivs nu ett arbete med att förbättra och effektivisera handläggningen av grova jaktbrott. Min bild är att myndigheten och andra myndigheter i samverkan nu diskuterar hur man ska hantera de här frågorna för att inte få så långa handläggningstider som det har varit tidigare.

Det är samma sak med den metodhandbok som man jobbar med. Den kommer säkert att vara ett verktyg för att effektivisera det polisiära arbetet men också för att ha en bättre samverkan så att alla parter vet vad som förväntas av respektive myndighet.

Jag följer gärna detta över tid. Jag kan konstatera att det senaste året minskade genomströmningstiderna när det gäller Polismyndigheten. Jag hoppas och tror att det är ett brott mot den historiska utvecklingen och att vi har sett ett skifte. Vi kommer därmed att se kortare tider framöver, och detta var första året på en mer positiv utveckling.

Anf. 121 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Vi ska naturligtvis inte diskutera enskildheter, även om det passar bra att exemplifiera med personer som har råkat ut för detta.

Herr talman! Jag har låtit riksdagens utredningstjänst titta på hur effektiv myndigheten är. Som en del av en rättssäkerhet måste det handla om att när statsmakten, ordningsmakten, till exempel anhåller och häktar någon måste man ha en rimlig tro på att man ska kunna få den personen fälld. Annars borde man inte initiera ärendet. Här skaver det ordentligt.

År 2016 var det 14 misstänkta personer. Det var noll lagförda. År 2017 var det 24 misstänkta personer. Det blev 6 lagförda. År 2018 var det 17 personer. Det var 3 som blev lagförda. År 2019 misstänktes 21 personer. Det blev 2 lagförda.

Undersökningen från riksdagens utredningstjänst visar snarast ett katastrofalt resultat. Antingen är det ett stort antal personer som blir utsatta och misstänkta helt i onödan eller så var polisväsendet så undermåligt i sina utredningar att man inte kunde lagföra tillräckligt många. Vad svaret är har naturligtvis varken jag eller statsrådet någon aning om.

Men konsekvenserna av de långa handläggningstiderna är alltså att de här personerna som bor på landsorten och som älskar jakt – de kanske till och med lever sitt liv genom jakten – blir fråntagna sina vapen. De blir fråntagna sitt fritidsintresse, och de blir oskyldigt utpekade av grannar och av medierna. Det är till och med så – om det är rätt citerat – att någon åklagare har uttalat sig så här: Jag kunde inte bevisa att personen X sköt vargen.

Herr talman! Jag tycker att det är ovärdigt en rättsstat. I en rättsstat är alla personer oskyldiga tills man har blivit dömd. När rättsväsendet går in och gör ett sådant stort integritetsingripande att man anhåller och häktar

någon måste man väl rimligtvis ha lite mer på fötterna än att man misstänker 14 personer och lagför noll eller att man misstänker 21 personer och lagför 2? Det är alltså 19 personer som inte blir lagförda.

Både jag och statsrådet vet att när en åklagare och rättsväsendet ingriper ska man ha väldigt torrt på fötterna. Man ska kunna göra en bedömning att personen verkligen blir lagförd.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet hur han ser på den generella bilden att väldigt många personer blir misstänkta men väldigt få blir lagförda.

Anf. 122 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag tar vid där Lars Beckman slutade.

Det finns många som är misstänkta men få lagförda. Kan det vara så att polisen inte har de kompetenser som behövs för att kunna utreda jaktbrott av den här kalibern mer effektivt? Kan det vara så att man försöker kasta ut nätet brett, och så tar det väldigt lång tid? Precis som ministern var inne på initialt går det naturligtvis bättre att klara upp brott om man gör det så fort som möjligt efter att brottet har skett.

Jag undrar i allt detta över alla dessa människor som får lida och som måste utstå och leva under pressen att vara misstänkt för någonting så grovt som ett jaktbrott – till och med ett grovt jaktbrott. Att leva under den pressen handlar inte bara om att själv må dåligt utan också om det som jag var inne på tidigare – att utstå spott och spe från både dem som man bor nära och dem som bor runt om i hela Sverige och ibland också från andra länder, som gärna lägger sig i sådana här härvor. Ingen av oss vill nog att någon ska behöva leva under den pressen någon längre tid.

Jag undrar om ministern avser att vidta några åtgärder för att minska genomströmningstiden för jaktbrottsärendena.

Anf. 123 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag säga att det är ganska anmärkningsvärd statistik som Beckman lyfter fram i interpellationsdebatten. Det har flera olika förklaringar.

En förklaring är att det här historiskt sett är ganska svårutredda brott i Sverige oavsett vilken period i tiden vi talar om. Det är inte bara nu, under en period då polisen har varit tillbakatryckt. De här brotten sker i miljöer ute i skogen där det är få vittnen på plats. Det kan finnas en tystnadskultur bland dem som begår den här typen av brott som gör att man inte vill tala om varandra.

Hemliga tvångsmedel används i större utsträckning i dag än tidigare, och man försöker på det sättet knyta människor till brott. Det är någonting som har utvecklats. Men när polisen i så hög grad har varit för lite resurs-satt har det inneburit en kamp om utredningsresurserna, och då har det ofta varit så att våldsbrott har gått före jaktbrott och grova jaktbrott. Och det kanske är fullt rimligt; om det har skett en våldtäkt eller ett mord kanske det är rimligt att det utreds snabbare av polisen. Det måste myndigheten göra en bedömning av.

Nu växer polisen, och det är min bedömning att det är den viktigaste insats jag kan göra från mitt håll: att se till att det finns resurser på polisen för att utreda grova brott generellt, och där ingår också grova jaktbrott.

Jag tror att det är viktigt också för rättssäkerheten att en del av de brott som begås på det här området beivras. Det är inte bra att vi har en lag-

stiftning som aldrig blir använd därför att det är svårt för polisen att bevisa brott. Jag tror att det är viktigt med båda delarna: Vi måste ha snabbare processer så att man inte som utpekad drabbas av det. Och på samma sätt måste lagen också upprätthållas, för om ingen blir fälld finns det en risk att förtroendet för rättssystemet urholkas.

Noas Utvecklingscentrum Nord har haft i uppdrag att jobba med utvecklings- och effektivitetsfrågor kring detta för att effektivisera hanteringen av den här typen av brott. Detta ska sammanfattas i en handbok som ska bli klar i år. Nu ger vi resurser, de jobbar med effektiviteten och handboken och jag hoppas att 2020 var ett år då det vände och då tiderna hos polisen började minska. Jag hoppas också att det kan fortsätta.

Men även jag blir bekymrad när jag ser statistiken, för det är väldigt långa genomströmningstider. Det är inte bra vare sig för de misstänkta eller för polisen när de ska göra sitt jobb på ett effektivt sätt. Det här är en fråga som vi måste fortsätta att följa, och jag har stora förhoppningar om att polisen tar frågan på allvar och nu jobbar också med effektivitet och metodutveckling.

Anf. 124 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Tack till statsrådet för att han delar min oro och för att vi är överens om att rättssäkerheten även för jägare ska förbättras!

Jag säger inte att det är så, men det kan finnas en felaktig kultur där man på väldigt lösa grunder anhåller, häktar, håller presskonferenser och uttrycker sig på ett sådant sätt att allmänheten uppfattar att det har skett en illegal vargjakt av personer på en liten ort. När man inte har mer på fötterna än att av 21 misstänkta blev 2 fällda undrar jag om det finns en kulturfråga hos våra rättsvårdande myndigheter där man går in med buller och bång men inte får folk lagförda. Sanningen är naturligtvis att om man inte har tillräckliga bevis och grunder för det man påstår ska man varken anhålla eller häkta någon.

Det är bra att statsrådet nu är på i den här frågan, och jag misstänker att statsrådet i sina uppföljningssamtal med myndigheten kommer att ställa lite mer kritiska frågor om hur utfallet kan vara så lågt. Det måste antingen bero på inkompetens, det vill säga att man inte tar fram tillräckligt med bevis, eller på att man agerar på för lösa grunder.

Vi ska inte behöva läsa rubriker i tidningarna och lyssna till förskräckliga berättelser där Per friades från misstänkt illegal vargjakt men fortfarande känner sig utpekad av rättsväsendet. Det här är ovärdigt en rättsstat, herr talman.

Anf. 125 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill avsluta där jag började: Det är inte bra med långa genomströmningstider för någon. Det är inte bra för polisen, för det minskar deras chans att klara upp brott, och det är inte heller bra för utpekade och misstänkta. Det är en rättssäkerhetsfråga.

Däremot skulle inte jag använda ordet inkompetens om polisen, för polisen har haft en situation med resursbrist. De har varit för få, men det håller vi nu på att åtgärda. Det gör att de kommer att kunna ta tag i fler ärenden än de tidigare har gjort på ett mer effektivt sätt.

Det finns dock en hemläxa att göra i effektivitet och metodutveckling på det här området. Men trots att jag säger detta om hemläxan tror jag att

vi ska ha viss ödmjukhet i det här. Detta kommer fortsatt att vara brott som är ganska svåra att klara upp, särskilt om det handlar om ett jaktlag där man kanske är överens om att man ska begå brott. Jag säger absolut inte att det är så i många jaktlag, men där detta har förekommit är man ofta flera om det. Det finns en tystnadskultur, och det kan vara svårt att riktigt reda ut vem som har gjort vad. Där har polisen en stor utmaning när det gäller att hitta rätt.

Jag hoppas att de fällande domar som ändå har förekommit ska visa att rättssamhället gäller – även i skogen. Rättssamhället och svensk lag gäller också vid grova jaktbrott. Det här kommer att vara svåra frågor att utreda, men det är viktigt att vi kortar tiderna både för polisen och för de utpekade.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

§ 15 Svar på interpellation 2020/21:300 om förutsättningarna för ny kärnkraft

Anf. 126 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig om jag och regeringen avser att verka för att ändra lagstiftningen för att underlätta för etablering av ny kärnkraft.

Vad gäller lagstiftningen för etablering av nya reaktorer regleras detta i miljöbalken i enlighet med den proposition alliansregeringen lade fram 2010. Syftet med lagändringen var att möjliggöra ett kontrollerat generationsskifte av dagens reaktorer. Lagstiftningen gjorde det möjligt att ersätta en stängd reaktor på samma plats. Lagstiftningen slår också fast att nya reaktorer inte kommer att subventioneras. Dessa principer bekräftades senare i den partiövergripande energiuppgörelse som slöts 2016 och bland annat resulterade i att riksdagen antog ett mål om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040, men som också slår fast att detta är ett mål och inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft.

Jag konstaterar alltså att det sedan 2010 inte finns några legala hinder för en kraftproducent som önskar ersätta en äldre och uttjänt reaktor med en ny.

Anf. 127 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Interpellationen har ställts med anledning av den situation som råder för kärnkraften i Sverige, där den har fört en högst tynande tillvaro under den rödgröna regeringen och där fyra av landets tio reaktorer har stängts under de senaste två mandatperioderna. Detta skiljer sig från den globala utveckling vi har kunnat se för kärnkraften, där den i stället har ökat för varje enskilt år under motsvarande period.

Vi har också kunnat se att regeringen på andra sätt har påverkat utvecklingen. I den första budgetproposition som regeringen lade fram till riksdagen beordrade man exempelvis Vattenfall att avbryta sitt arbete med ersättningsreaktorer. Sedan dess har riksdagen drivit igenom tillkännagivanden om forskning om kärnkraft, vilket har resulterat i att regeringen i regleringsbrevet till Energimyndigheten har förtydligat att forskning och innovation ska kunna ske inom alla relevanta energislag, inklusive kärn-

kraft. Ändå har vi inte kunnat se att någon sådan forskning har tagit fart, trots att det har funnits och finns ansökningar på området.

Problemet kring ny kärnkraft i Sverige har under lång tid varit det tankeförbud som fanns fram till en bit efter millennieskiftet. Fortfarande är det dagens lagstiftning som förhindrar utvecklingen, och staten har en avgörande roll med de bestämmelser som finns i miljöbalken. Det problem som finns, och som statsrådet redogör för, är att man begränsar det till befintliga reaktorer, både vad gäller antal och vad gäller vilka platser reaktorer får uppföras på.

Det som också har hänt i närtid är exempelvis att Vattenfall under det senaste året har inlett ett samarbete i Estland för att ta fram små modulära reaktorer, reaktorer som är avsevärt mindre och lättare att uppföra och som skulle kunna placeras på fler platser. De har också fördelen att de kan serietillverkas, vilket gör att man kan hoppas kunna minska kostnaden för att stärka konkurrenskraften och trycka undan fossilbaserad kraftproduktion runt om i världen. Detta samarbete fördjupades nyligen, med en avsiktsförklaring där man från statligt håll nu huvudsakligen bidrar till detta arbete utomlands och inte i Sverige.

Det är denna utveckling och de begränsningar som finns i lagstiftningen som interpellationen berör. Frågan huruvida regeringen avser att förändra lagstiftningen är fortfarande obesvarad. Vi har fått en redogörelse från statsrådet om förutsättningarna, men avser man att ändra och luckra upp dem eller är man nöjd med att det som i dag är ett tak på tio reaktorer och att reaktorer bara får uppföras på tre platser?

Genom sina helägda bolag kontrollerar staten 70 procent av marknaden. Man har också uttryckt sin avsikt att Vattenfall inte ska arbeta vidare med ersättningsreaktorer. När intressenter dök upp för att köpa Ringhals 1 avvisades detta bestämt, vilket inte möjliggjorde för någon annan aktör att driva reaktorn vidare. Detta begränsar möjligheterna avsevärt om någon vill uppföra eller bygga ny kärnkraft i Sverige.

Därför, herr talman, vill jag återigen fråga statsrådet om regeringen avser att verka för att ändra lagstiftningen för att underlätta för etableringen av ny kärnkraft. Och oavsett om man avser att ändra lagstiftningen eller inte vill jag fråga statsrådet om regeringen anser att det ska vara möjligt att förvärva möjligheten att uppföra ersättningsreaktorer från Vattenfall.

Anf. 128 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag ska väl ändå påpeka att den tillståndslagstiftning som eventuellt finns för reaktorer sorterar under miljöministern. Vill ledamoten fråga om detaljer i de delarna får han återkomma till miljöministern.

Det finns några enstaka SMR-reaktorer i världen. Skulle någon vilja uppföra en sådan reaktor i Sverige är det fullt möjligt med dagens gällande regelverk. Jag har inte uppfattat något sådant intresse. Jag har heller inte uppfattat något seriöst intresse, om man ser och hör vad ägaren säger, för att köpa de nedlagda reaktorerna i Sverige.

Jag konstaterar också att det som Mattias Bäckström Johansson kallar för en ökning av kärnkraften i världen sker i de reglerade, subventionerade delarna av världen. I de fria marknadsekonomierna för kärnkraften en ganska tynande tillvaro. Och det beror inte på att de fria länderna har en negativ syn på kärnkraft, tvärtom. Vi har antagligen de bästa ekonomiska förutsättningarna sedan kärnkraften startades i Sverige att driva kärnkraft-

verk i Sverige. Men kärnkraftens kostnadskurva har varit starkt stigande, medan alternativens kostnadskurva har varit starkt sjunkande. Det är huvudskälet till att det inte investeras i kärnkraft.

I Storbritannien tvingas man subventionera priset på kärnkraft till 93 öre per kilowatt. Annars har vi en del kärnkraft i Frankrike. Finland är väl tolv år försenade nu med sin reaktor. Sedan är det Slovakien, det är Ukraina, det är Vitryssland, det är Kina och det är Indien. Det är inte länder som vi i övriga sammanhang ser som föredömen i energi- och klimatpolitiken.

Men återigen till huvudfrågan som Mattias Bäckström Johansson ställer: Ska det vara möjligt att uppföra ny kärnkraft i Sverige? Ja. Det har det varit sedan 2010. Finns det ett stort intresse från marknadens aktörer, internationella eller svenska, att göra det i Sverige? Nej. Beror det på att regeringen har hindrat forskning? Nej. Beror det på att regeringen har motarbetat detta? Nej. Det beror på kärnkraftens kostnadsutveckling.

Skulle den ändras, skulle vi få ett genomslag för SMR-reaktorer, skulle fjärde generationens kärnkraftsteknik få ett genomslag trots att den hållit på i 20–30 år utan att få det, tror jag att den här bilden kommer att ändras. Fram till dess tror jag dock att det kommer att vara svårt för ny kärnkraft att klara sig ekonomiskt på en fri marknad. Men det står den som tycker motsatsen och som så önskar fritt att investera.

Anf. 129 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Vi kan se en stark utveckling av små modulära reaktorer runt om i världen. Flera bedömare gör troligt att de kan vara i kommersiell drift inom så lite som en tioårsperiod. Vi kan se hur vätgasinitiativ runt om i världen tilltar, och där har kärnkraften möjlighet att komma till sin rätt genom att kunna producera både elvärme och vätgas för att kunna kombinera flera intäktströmmar, vilket andra energislag saknar möjlighet till.

Här handlar det i sak inte om huruvida man ska subventionera eller på olika sätt blanda in kostnadsbilden. Det handlar om huruvida det ska vara möjligt att tillgodogöra sig denna möjliga teknik i Sverige utan några regulatoriska hinder. Sådana finns i dag. Statsrådet står återigen och upprepar saker som är direkt osanna. Det är inte fritt fram för vem som helst att bygga. Vi har en lagstiftning som begränsar det till att det får finnas tio reaktorer och att dessa får finnas på tre platser. I de andra kommunerna får du inte bygga någon ny kärnkraft. Du får inte bygga en elfte reaktor. Det är inte fritt fram för vem som helst. Problemet är att staten äger sju av de tio reaktorerna. Men staten vill inte bygga ersättningsreaktorer, och staten har inte velat sälja de reaktorerna heller.

Jag undrar hur statsrådet över huvud taget kan anse att det är en fri marknad när staten kontrollerar 70 procent av marknaden och inte har för avsikt att släppa in någon aktör på det utrymmet. I så fall borde man rimligtvis vara beredd att se till att Vattenfall kan sälja möjligheten till ersättningsreaktorer till dem som vill uppföra dem. Men det har man sagt nej till.

Det är där det brister. Det är inte en fri marknad. Det finns regulatoriska hinder, och regeringen är inte beredd att luckra upp dessa. Detta till trots har statsrådet uttalat att han skulle ha en icke-religiös syn på kärnkraften. Uppenbarligen är så inte fallet, för här måste man hålla de regulatoriska hindren på plats mot kärnkraften för att inte möjliggöra den teknikutveck-

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

ling som vi kan se äger rum runt om i världen och som skulle kunna bidra också i Sverige.

Frågan blir slutligen till statsrådet: Är det verkligen upp till marknaden att avgöra detta när staten kontrollerar 70 procent av marknaden? Kan man betrakta det som en fri marknad som man kan verka på?

Anf. 130 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! På den sista frågan som Mattias Bäckström Johansson ställer är svaret såklart ja. Det är därför som det har investerats 60 eller 80 miljarder kronor i ny energi sedan energiöverenskommelsen slöts. De har bara inte investerats i kärnkraft. Skälet till det är inte regulatoriska hinder, som Mattias Bäckström Johansson försöker göra gällande, utan det är kärnkraftens kostnadsutveckling.

Sedan får nog Mattias Bäckström Johansson konsultera protokollet. Jag sa inte att det står var och en fritt att bygga ny kärnkraft. En sådan utveckling tror jag inte ens att Mattias Bäckström Johansson skulle önska. Jag sa att det står var och en fritt att investera i ny kärnkraft. Det är en helt annan sak.

Det stämmer att man inte får bygga en ny reaktor i sitt radhus eller i Mjölby, utan vi har väl avgränsade platser. Men det är inget regulatoriskt hinder, utan tvärtom underlättar det för ny kärnkraft att komma på plats, för där finns alla tillstånd, och reglerna tillämpas. Om du skulle ta dig an projektet att bygga en reaktor på en helt ny plats är det en mycket stor utmaning med allt som skulle kunna krävas när det gäller säkerhet och tillståndsbete för det.

Trots att vi har färdiga platser och trots att vi har flera aktörer i Sverige som driver kärnkraft har ingen, såvitt jag vet, yppat något om ett intresse av att investera i nya reaktorer i Sverige. Och det är inte unikt för Sverige, Mattias Bäckström Johansson, utan den utvecklingen ser vi även i vår omvärld.

Nyligen drog sig en av Japans större energiägare ur ett kärnkraftsprojekt i Storbritannien. Trots enorma subventioner från den brittiska staten klarade man inte att räkna hem kärnkraftsprojektet i Storbritannien. Motsvarande utveckling ser vi i andra länder. Undantaget är främst mycket kontrollerade ekonomier som Kina, Vitryssland och Slovakien.

Avslutningsvis vill jag säga, eftersom jag faktiskt har en agnostisk, tänkte jag säga, men icke-religiös är nog bättre, syn på kärnkraft, att jag välkomnar utvecklingen i världen. Jag välkomnar att Sverige forskar på kärnkraft. Dock är jag inte riktigt lika imponerad som Mattias Bäckström Johansson av den utveckling som har skett de senaste 10 eller 20 åren.

Jag tror att det kommer att bli tufft för den fjärde generationens kärnkraft. Till och med det mest kärnkraftspositiva landet i den fria världen, Frankrike, har börjat tveka gällande den fjärde generationens kärnkraft framöver.

Vi har gott om tid på oss att fundera på SMR-reaktorerna om de skulle ha den positiva utveckling som Mattias Bäckström Johansson hoppas på och slår igenom om tio år. I så fall kanske vi kan börja med att bygga *en* reaktor för att se om det går att få ekonomi och kraft i det i en marknads-ekonomi.

Anf. 131 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! När det gäller att det inte har investerats i kärnkraft lämnade Vattenfall så sent som 2012 in en ansökan till Strålsäkerhetsmyndigheten om att få bygga ersättningsreaktorer i Ringhals. Det var på gång, men då klev regeringen in och beordrade bolaget att avbryta arbetet. Det statliga bolaget skulle inte investera i kärnkraft.

Och det är klart att det är ett regulatoriskt hinder att man bara får bygga på tre platser. Det är kanske inte ens säkert att det finns ett behov av effekt i de delarna av nätet, vilket påverkar viljan och intresset att investera i detta. Det skulle inte vara tänkbart för någon annan näring eller bransch att man säger att det bara är på vissa platser det får byggas och begränsar det till en väldigt liten del av landet. Det är få procent det handlar om.

Det här är kraftproduktion som kan uppföras i stora delar av landet. Det är inte fritt fram bara för att man öppnar för det i miljöbalken. Det är kärntekniklagen som reglerar förutsättningarna för kärntekniska anläggningar och ställer krav på verksamhetsutövaren.

Jag och Sverigedemokraterna tror att det hade varit välkommet om man signalerade att det är öppet och fritt att kunna investera i kärnkraft i Sverige. Det är beklagligt att det här ska ske utomlands och att Vattenfall deltar utanför Sveriges gränser i arbetet med att ta fram små modulära reaktorer. Det borde ha kunnat ske i Sverige i stället, och vi hade då kunnat bidra till utvecklingen av små modulära reaktorer, vilket skulle ha en avgörande betydelse globalt för att minska det fossila beroendet.

Här är regleringen ett stort hinder. 70 procent av marknaden, eller de nya reaktorer som potentiellt kan byggas, kontrolleras av staten som inte vill investera i anläggningarna och inte vill sälja dem vidare. Det första viktiga steget är att ta bort de regulatoriska hindren.

Anf. 132 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag blir inte riktigt klar över Mattias Bäckström Johanssons syn på Vattenfall. Å ena sidan påstår han att de är kärnkraftskritiska och lägger en våt filt över kärnkraftsutvecklingen, å andra sidan ser han dem som ett föredöme för att de forskar fram nya sorters reaktorer med olika samarbetspartner. Jag tror att man måste bestämma sig där.

Min bild är att Vattenfall har ett stort mått av frihet, att de agerar på marknadsmässig grund på de marknader där de är verksamma och att det ska fortsätta vara så.

Det är inte alls unikt för kärnkraften att man har olika platser utpekade för sig. Precis så ser det ut på vindkraftsområdet. Vi har vindkraftsplaner som pekar ut de bästa vindkraftslägena i landet, och stora områden i Sverige är stängda för vindkraft. Jag tror att vi har tio olika riksintressen som förhindrar vindkraft på en väldigt stor del av Sveriges yta. Så ser det naturligtvis ut också för vattenkraften. Det är många älvar som är stängda för vattenkraft, och det finns ett antal viktiga miljöbegränsningar för vattenkraften också. Det kan man väl kalla för regulatoriska hinder, men så ser det ut när man ska få olika intressen att samsas i både energipolitiken och miljöpolitiken.

Jag konstaterar avslutningsvis att det inte finns ett intresse från marknaden som har blockerats av regulatoriska hinder. Det är fritt fram att investera i kärnkraft i Sverige, det går att bygga kärnkraft i Sverige och det går att ersätta befintliga reaktorer med ny kärnkraft i Sverige. Det senare

tror jag är mest intressant för marknaden. De två tidigare tror jag är minst intressanta för marknaden, men det kan komma att ändras och det öppna regelverket finns där på plats.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2020/21:303 om statsbidrag till studieförbunden

Anf. 133 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! John Weinerhall har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att komma till rätta med bidragsfusk inom studieförbunden samt vad jag avser att göra för att försäkra att studieförbund med antidemokratiska kopplingar inte får del av statsbidrag.

Inledningsvis vill jag understryka att statsbidrag till studieförbunden ska användas korrekt och bidraget ska gå till folkbildningsverksamhet. Felaktigt redovisad verksamhet som beror på slarv, medvetet fusk eller bedrägerier måste få ett slut. Felaktigheterna skymmer sikten för all bra folkbildningsverksamhet som pågår runt om i Sverige.

Det är av största vikt att det finns kontrollmekanismer på plats för att säkerställa att statsbidraget används som avsett. Det krävs också ett proaktivt arbete för att komma till rätta med fusk och oegentligheter. Regeringen ställer därför krav på Folkbildningsrådets uppföljning och redovisning av statsbidraget. Det är Folkbildningsrådet som enligt lag har fått uppgiften att pröva frågor om fördelning av statsbidrag till bland annat studieförbunden.

Regeringen har förstärkt uppföljningen av statsbidraget till studieförbunden för att stävja fusk och säkerställa att bidraget går till verksamhet som uppfyller statens syften med statsbidraget. Senast den 15 april 2021 ska Folkbildningsrådet lämna en särskild rapport till regeringen där rådet bland annat ska redovisa de åtgärder som har vidtagits och som planeras för att säkerställa detta.

Jag uppfattar att Folkbildningsrådet, tillsammans med studieförbunden, nu bedriver ett omfattande arbete för att komma till rätta med det fusk som upptäckts. På uppdrag av Folkbildningsrådet har studieförbunden genomfört en genomlysning av verksamheten för åren 2017–2019. Jag ser detta som en nödvändig åtgärd för att skapa klarhet kring omfattningen av fusket och utgår från att de lärdomar som dras av arbetet ligger till grund för fortsatt förbättringsarbete.

Folkbildningsrådets återrapporering till regeringen den 15 april är ett viktigt underlag för mig när jag ska ta ställning till om jag behöver vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att statsbidraget till studieförbund används som avsett.

När det gäller Weinerhalls andra fråga om studieförbund och verksamhet med antidemokratiska kopplingar har jag och regeringen varit tydliga med att inga offentliga medel ska gå till organisationer som bedriver verksamhet som strider mot demokratins idéer. Medel som betalas ut till studieförbund ska uteslutande gå till verksamhet som uppfyller statens syften med bidraget och stärker vår gemensamma demokrati.

Regeringen har därför beslutat om skärpta återrapporteringskrav för Folkbildningsrådet. Folkbildningsrådet ska enligt riktlinjerna för 2020 respektive 2021 återrapportera fördjupade bedömningar av demokratisyftet för åren 2020 och 2021. I riktlinjerna för år 2021 anges att Folkbildningsrådet även ska redovisa hur rådet arbetar för att säkerställa att verksamheten, som finansieras med statsbidraget, förmedlar och förankrar respekt för de mänskliga rättigheterna och samhällets grundläggande värderingar och bidrar till att dessa rättigheter och värderingar upprätthålls och förstärks.

I juni 2019 överlämnade Demokrativillkorsutredningen sitt betänkande till regeringen. Betänkandet innehåller förslag till ett förtydligat och enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer. Förslagen omfattar även förordningarna om statsbidrag till folkbildningen. Regeringen avser att under mandatperioden återkomma med förslag om ett nytt demokrativillkor.

Herr talman! Regeringen har även beslutat om tilläggsdirektiv till utredningen om personuppgiftsbehandling i ärenden om stöd till det civila samhället. Utredningen ska analysera och ta ställning till inrättandet av en stödfunktion med kompetens om aktörer, våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer. Den ska kunna bistå myndigheter i att göra fördjupade granskningar av exempelvis en bidragssökande organisation.

Avslutningsvis vill jag understryka att folkbildningen är betydelsefull. Jag kommer nu att noga följa att åtgärder vidtas för att statsbidraget till studieförbunden ska användas som avsett. Varje krona som går till annat än folkbildning är en krona mindre till dem som behöver studiecirklar, läsning, kultur och utbildning.

Anf. 134 JOHN WEINERHALL (M):

Herr talman! Inledningsvis vill jag tacka utbildningsminister Anna Ekström för svaret. Jag tror att vi är överens om att stödet till folkbildningen ska skötas korrekt. Jag vill också tacka för möjligheten att debattera detta viktiga ämne.

Folkbildningen har en lång och stolt tradition av att bidra till bildning och demokrati i vårt land. Att vår demokrati får utvecklas och att människor ges möjlighet att påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen är viktiga delar som folkbildningen bidrar till. Dessutom höjer den folkets såväl bildnings- som utbildningsnivå och ökar både intresset för och delaktigheten i kulturlivet.

Tyvärr är folkbildningen ansatt på egentligen flera fronter. Sällan har nog folkbildningen varit så omskriven som just de senaste åren, dock av helt andra än önskvärda anledningar. Rubriker om bidragsfusk, finansiering av islamism och andra oegentligheter har haglat över studieförbunden.

Efter stor och ihållande kritik som kulminerade i samband med bidragsbrotten på Järvafältet inledde Folkbildningsrådet den särskilda granskningen av studieförbundens verksamhet de senaste tre åren. Resultatet av granskningen publicerades nyligen. Den visade att minst 1 miljon timmar var felrapporterade, det vill säga att de inte existerade mer än på papperet. Studiecirklar som rapporterats i flera studieförbund hade alltså aldrig ägt rum.

Tyvärr har folkbildningen, som många andra delar av civilsamhället, blivit en del av ett bidragsindustriellt komplex. I allt större utsträckning

har civilsamhället blivit beroende av bidrag från det offentliga. Man kan diskutera hur dess frihet och oberoende påverkas av det. För mig som moderat är samhället alltid större än staten, och ett starkt och självständigt civilsamhälle är ett viktigt och sammanhållande kitt som för människor samman och bär upp vårt land.

Herr talman! Det är just därför sorgesamt när folkbildningen angrips av organiserad brottslighet i form av bidragsfusk. Vi moderater har länge påtalat problemen inom folkbildningen, såväl bristen på kontroll och tillsyn som att dagens demokrativillkor uppenbarligen inte räcker till. Låt mig ta ett exempel! Studieförbundet Ibn Rushd har länge varit kritiserat av såväl forskare som debattörer för både dess organisatoriska kopplingar och dess personförbindelser till organisationer kopplade till Muslimska brödraskapet.

För den oinitierade kan jag upplysa om att Muslimska brödraskapet är ett islamistiskt globalt nätverk som vill omdana den sekulära staten och härleda lagstiftning ur sharia. Detta är något som var person som tror på den västerländska liberala demokratin bör rädas. Vi vet att det i Sverige växer fram parallellsamhällen där enklavisering motverkar anpassning till det svenska samhället. Det bidrar till att upprätthålla normer och strukturer som vi helt enkelt inte ska acceptera i det svenska samhället. Detta får alltså aktörer skattepengar i form av bidrag för att upprätta och upprätthålla.

Vi moderater har motionerat och lagt fram utskottsinitiativ här i riksdagen för att skärpa demokrativillkoren. Dessutom vill vi ta ifrån Folkbildningsrådet myndighetsutövningen så att kontroll, tillsyn och bidragsgivning sköts av en oberoende statlig myndighet.

Herr talman! Jag vill därför fråga ministern om den tillsynsstyrning och självkontroll som folkbildningen i dag vilar på egentligen är lämplig. Avser regeringen och utbildningsministern att åtgärda de brister som i dag finns inom folkbildningen? När kan riksdagen i sådana fall förvänta sig att få förslag från regeringen om inte bara skärpta villkor, vilket givetvis också är nödvändigt, utan också bättre tillsyn och kontroll av folkbildningen?

Anf. 135 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag blir ändå lite tagen av att John Weinerhall lyckas använda ordet bidragsberoende när han beskriver det som har hänt, enligt den granskning som har vidtagits. Det är fråga om rent kriminell verksamhet, som man har polisanmälts. Stora summor har gått till helt fel saker. Jag har svårt att se kriminell verksamhet som kopplad till någon form av bidragsberoende.

Jag vill påminna John Weinerhall om det jag sa i svaret på hans interpellation. När det gäller frågorna om fusk har regeringen begärt av Folkbildningsrådet en särskild redovisning den 15 april. Där ska Folkbildningsrådet berätta vilka åtgärder som vidtas och planeras. Man ska redogöra för transparens i systemet och hur den kan stärkas. Man ska redovisa vilken uppföljning som görs. Man ska tala om på vilket sätt återbetalning har skett. Och man ska beskriva vad som framöver kommer att göras.

Folkbildningsrådet har å sin sida skärpt villkoren i förhållande till studieförbunden och beslutat om den fördjupade granskning som redovisades

den 15 januari. Man har stärkt kontroll och granskning, har polisanmält och återkrävt felaktigt utbetalade pengar.

Studieförbunden har å sin sida i en rapport den 15 januari beskrivit vad de har gjort. De har samkört register och därigenom upptäckt en hel del felaktigheter och fusk. De har skärpt kontrollen. De har polisanmält och återkrävt.

När det gäller demokrativillkoret har regeringen, som jag redogjorde för i mitt svar, skärpt återrapporteringskraven på Folkbildningsrådet. De ska komma med en fördjupad bedömning när det gäller demokrativillkoret. De ska redovisa hur de säkerställer att demokrati och mänskliga rättigheter både förmedlas och förankras i verksamheten och hur respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande värderingar ska kunna stärkas.

Som jag också redogjorde för pågår ett arbete inom kulturminister Amanda Linds ansvarsområde. Det går ut på att se till att ta fram ett demokrativillkor. Bland annat efter starka krav från till exempel polisiärt håll och forskarhåll har det begärts också en särskild fördjupad granskning av just olika former av uppföljning av individer.

Allt det här görs ju för att fusk, oegentligheter och slarv inte ska förekomma. Allt det här görs ju för att demokrativillkoret ska upprätthållas och för att mänskliga rättigheter och grundläggande värderingar inte bara ska genomsyra verksamheten utan också förstärkas med de insatser som görs.

Allt det här görs av omsorg och omtanke om den folkbildning som framstår som mer viktig och mer nödvändig nu än någonsin, när demokratin är så hotad runt om i vår värld och när den allmänna debatten präglas av ett sammelsurium av fakta, åsikter och rykten i en enda röra.

Aldrig har väl folkbildning behövts så mycket som nu, och aldrig har behovet av att värna folkbildningen från dem som vill fuska och dem som vill använda pengarna till fel saker varit viktigare än nu.

Anf. 136 JOHN WEINERHALL (M):

Herr talman! Jag hör vad utbildningsministern säger, och jag tror att vi helt och hållet delar syn på detta. Jag tror inte att vi skiljer oss åt i uppfattningen om att pengarna ska gå till riktig folkbildning och inte fuskas bort eller utnyttjas av kriminella. Jag tror inte heller att regeringen vill se vare sig parallellsamhällen eller organiserad bidragsbrottslighet i Sverige.

Dock tror jag inte att de åtgärder som utbildningsministern pratar om riktigt kommer åt problemen. Jag tror att vi måste ha kraftfullare åtgärder. Jag tror inte att återrapporteringskravet är tillräckligt. Förutom skärpta demokrativillkor skulle vi också behöva en extern revision, för jag tror inte att den självkontroll och den tillsynsstyrning som folkbildningen vilar på funkar. Det kanske funkade på 40-talet när den kom till, när exempelvis bönderna eller ABF arrangerade studiecirklar. Då kanske det funkade, men jag tror inte att det funkar i dag. Vi ser ju hur det har utnyttjats av diverse aktörer.

Låt mig komma tillbaka till demokrativillkoret när det gäller extremism och islamism. MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, skrev 2017 en rapport om Muslimska brödrskapet, som egentligen är en hårresande läsning. I rapporten varnar man just för det faktum att organisationer med kopplingar till Muslimska brödrskapet inte bara tillåts att göra sig till företrädare för den muslimska befolkningen i Sverige, trots att

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

lejonparten av Sveriges muslimer nog inte delar Muslimska brödraskapets värderingar, utan att detta också sanktioneras av staten genom bidragsgivningen. Ett flertal organisationer, till exempel Sveriges Unga Muslimer, har också fått bidragen tillbakadragna av MUCF.

I MSB:s rapport slås det fast att Muslimska brödraskapets islamiseringssträvanden sannolikt kommer att bygga in starka sociala och politiska spänningar i den svenska nationalstaten. Man varnar för "en 'dragkamp' mellan majoritetssamhället och det islamiska samhället i MB:s regi om vilka grundläggande normer som ska gälla för svenska medborgare".

Man konstaterar vidare att Muslimska brödraskapet har som mål att öka invandringen av muslimer till Sverige och att det finns en stor fara i att Muslimska brödraskapets parallella islamiska sektor fungerar som en konkurrerande samhällsstruktur i förhållande till det etablerade sekulära samhället.

Vidare kan också konstateras att det studieförbund som jag tidigare talade om, Ibn Rushd, har medlemsorganisationer som har fått bidraget från staten indraget just för att de anses odemokratiska. I hop med dessa har också Ibn Rushd arrangerat seminarier med antisemiter. Det är väl värt att ha i åtanke efter att vi i går på Förintelsens minnesdag uppmärksammat vad antisemitism kan göra.

Allt detta är givetvis helt oacceptabelt, och vi i politiken har ett ansvar för att stoppa det. Åtminstone ska inte skattebetalarnas pengar användas till att finansiera och stötta det här.

Även om detta spänner över så många fler områden än folkbildningen har det också blivit en del av detta. Den tidigare granskning som initierades av Folkbildningsrådet och som genomfördes av Erik Amnå lämnar också en del att önska. Den har blivit kritiserad av forskarna Magnus Ranstorp och Aje Carlbon för att den exempelvis inte berörde studieförbundens ekonomi.

Även om ministern säger sig vilja ta itu med problemen tror jag inte att de föreslagna åtgärderna räcker. Det behövs skärpta demokrativillkor i förordningen om statsbidrag. Problemen har varit välkända länge; det behöver ageras nu! Det borde ha agerats för länge sedan. Vi behöver ha ett system där det inte räcker att uppfylla demokrativillkor på papperet eller att göra småjusteringar i stadgar som i verkligheten inte åtgärdar problem. Det är inte gott nog för att fortsatt kunna få statsbidrag.

Herr talman! Om vi ska få bukt med de stora problem vi ser i samhället och inom folkbildningen måste vi ta krafttag. Jag vill fråga ministern om hon är beredd att gå Moderaterna till mötes och ta ifrån Folkbildningsrådet ansvaret, överföra det till exempelvis MUCF och gå fram med skärpta demokrativillkor utan att invänta den utredning som tittar på GDPR:s inverkan. Det måste gå att införa skärpta demokrativillkor trots detta.

Anf. 137 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! John Weinerhall efterlyser krafttag. Jag har redogjort för de många uppdrag som regeringen har lagt på Folkbildningsrådet. Jag kan inte minnas att det någon gång har lagts så tydliga och tuffa återrapporteringskrav på Folkbildningsrådet. Jag tror heller inte att det har förekommit tidigare att Folkbildningsrådet har ställt så tuffa krav på studieförbunden, tyvärr av en anledning: Det har uppdragats fusk som är oacceptabelt.

John Weinerhall frågar vidare om det här räcker. Bör vi göra mer? Man kan alltid göra mer, men vad är det som ska göras mer? Det är klart att det går att skruva på något ”bör” och ändra till ”skall” och att ändra något kraftuttryck här och var, men det här är väldigt tydliga krav som ställs på Folkbildningsrådet, och det råder ingen tvekan om att Folkbildningsrådet har tagit till sig av den kritik som har riktats från olika håll i samhället mot att fusk har slunkit igenom. Det råder heller ingen tvekan om att studieförbunden har tagit detta på stort allvar.

John Weinerhall återkommer sedan till kravet på att man skulle flytta ansvaret för bidragsgivning, kontroll och liknande från Folkbildningsrådet till någon myndighet. Här får jag avslöja att jag är så gammal, herr talman, att jag minns hur det var på den tiden när studieförbunden fick sin bidragsgivning via Skolöverstyrelsen, salig i åminnelse.

Jag kan avslöja att det förekom fusk då också. Det förekom fusk som rätt mycket liknar det fusk som har uppdagats i den stora genomlysning som har gjorts nu när studieförbunden bland annat har samkört olika register. Att olika former av musikband söker pengar för samma timmar från olika studieförbund är en typ av verksamhet som sticker ut i den granskning som studieförbunden har lämnat in.

Herr talman! Jag skäms för att säga det, och jag har själv inte gjort mig skyldig till det, men jag kan avslöja att detta förekom också i min ungdom när de här bidragen beslutades av verksamhet som låg under en statlig myndighet.

Oavsett vem som fattar beslut om statsbidrag, John Weinerhall, kommer vi att vara tvungna att ha tydliga krav och tydliga villkor för att bidragen ska betalas ut. Vi måste ha en kontrollmekanism, men vi måste också se till att studieförbunden har en frihet att välja sin verksamhet så länge den finns inom ramen för vårt demokratiska samhälle och främjar demokratin och våra grundläggande värderingar.

Jag har inte sett någon tillstymmelse till argumentation till varför detta skulle främjas av att vi gjorde en organisationsförändring och i stället hade en statlig myndighet som genomförde den här typen av ganska svåra granskningar som måste göras. Till dess att någon visar mig motsatsen kommer jag att tycka att det viktigaste vi kan göra är att göra det som regering och riksdag gör bäst, nämligen att ange vettiga villkor för den myndighet eller organisation som har att verkställa dessa prövningar.

I dagens läge har riksdagen beslutat att det ska vara Folkbildningsrådet, och så länge riksdagen har beslutat det kommer jag att göra mitt allra bästa för att Folkbildningsrådet ska få så klar och tydlig lagstiftning som möjligt att stödja sig mot. Med det arbete som nu pågår på Kulturdepartementet, med starkt stöd från till exempel forskarhåll, är jag övertygad om att vi kommer att kunna komma fram till ett tydligare och bättre demokrativillkor.

Anf. 138 JOHN WEINERHALL (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag och utbildningsministern kanske inte har lika stor tilltro till studieförbundens möjlighet att genomföra den här kontrollen själva. Jag ser att det finns en uppenbar intressekonflikt när det är en intresseförening bestående av studieförbunden som också ska fördela bidrag, granska och kontrollera studieförbundens verksamhet.

Jag tror helt enkelt inte på den här tillitsstyrningen, och jag tror att det hade varit väldigt bra med en extern revision. För mig är det en självklarhet att en utomstående, oberoende aktör granskar verksamheten bättre än vad man gör på egen hand eftersom det givetvis blir en intressekonflikt där.

Jag är inte alls intresserad av att från politiskt håll styra innehållet. Jag tror också att det är viktigt att folkbildningen får vara både fri och oberoende, men den får inte vara en pengapung för kriminella människor. Om vi ska få en högkvalitativ folkbildning med ordning och reda, där varken bidragsfusk eller antidemokratisk verksamhet förekommer, måste vi därför se till att få ordentliga kraftåtgärder på plats. Jag tycker mig inte höra att regeringen riktigt vill fatta de nödvändiga besluten i frågan. Vi moderater har lagt fram förslag i frågan, och vi hoppas att om inte regeringen ställer sig bakom dem så åtminstone en majoritet i riksdagen när de småningom ska behandlas.

Anf. 139 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag kan återigen konstatera att de krav som regeringen har ställt på Folkbildningsrådet och studieförbunden är betydligt tuffare och tydligare än hur kraven tidigare har sett ut. Redovisningen visar att det har förekommit fusk och slarv. Vi vet att hela upprinnelsen till granskningen är att det förekommer, enligt uppgift från Folkbildningsrådet, inslag av organiserad brottslighet, vilket måste bekämpas.

Jag kan försäkra John Weinerhall om att den som är strängast mot studieförbunden och Folkbildningsrådet är den som bryr sig mest om att folkbildningen fungerar i hela vårt land. Det är den som mest bryr sig om att studiecirkelverksamhet finns i varenda kommun och folkhögskolor i var-enda region.

Precis som John Weinerhall själv påminde om lever vi i en allvarlig tid. I går var den allvarstygda och viktiga Förintelsens minnesdag. Alla som är engagerade i arbetet för ett demokratiskt samhälle, alla som är engagerade i arbetet för ett samhälle som håller ihop, måste se betydelsen av folkbildning och av studieförbund som ger möjlighet till, herr talman, det kanske mest verkningsfulla medel som finns mot främlingsfientlighet, populism, nationalism och krafter som vill hålla isär i stället för att hålla ihop, nämligen den klassiska studiecirkeln. Där sätter sig människor från olika bakgrund runt ett bord, diskuterar med utgångspunkt i fakta, inte i rykten, och strävar efter att hålla ihop vårt samhälle. Det arbetet står studieförbunden för. Jag är beredd att kämpa för att de får de medel de behöver och att pengarna används till det de ska, inte till fusk och oegentligheter.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2020/21:322 om svenska lärosätens sam- arbeten med Iran

Anf. 140 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Lars Püss har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att svenska lärosäten visar en gemensam linje med svenska sta-

ten i övrigt i frågan om samarbeten med Iran och fängslandet av Ahmadreza Djalali.

Jag vill inledningsvis konstatera att regeringen ser med fortsatt stort allvar på situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran.

Regeringens syn på Ahmadreza Djalalis situation är oförändrad – regeringen kräver att dödsstraffet inte verkställs. Regeringen har vid upprepade tillfällen tagit upp frågan med företrädare för Iran, inklusive på regeringsnivå.

Universitet och högskolor har också riktat stark kritik mot Irans hantering av Ahmadreza Djalalis fall. Det går att vara kritisk mot bristen på mänskliga rättigheter i ett visst land och samtidigt se värdet av ett internationellt samarbete mellan lärosäten. Det är en svensk hållning sedan länge. Utbyten och kontakter med forskare från andra länder är värdefulla och kan bidra till att öka förståelsen för frågor som ligger utanför själva forsknings- eller utbildningssamarbetet, till exempel om rättsstatens principer och jämställdhet.

Att universitet och högskolor har samarbeten med lärosäten i olika länder är därmed inte något som avviker från den svenska linjen. Universitet och högskolor ansvarar självständigt för den verksamhet som bedrivs vid lärosäten, inklusive internationella samarbeten.

Avslutningsvis: Sverige kräver konsekvent att dödsstraffet inte verkställs.

Anf. 141 LARS PÜSS (M):

Herr talman! Jag tackar Matilda Ernkrans för svaret på min fråga.

Jag uppskattar att vi har en samsyn vad gäller både situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran och givetvis att dödsdomen mot Ahmadreza Djalali inte ska verkställas. Jag kan också instämma i att utbyten och kontakter ofta är långt mer framgångsrika om man just vill främja mänskliga rättigheter, men det finns alltid en gräns för vad som anses vara acceptabelt.

Ahmadreza Djalali sitter fängslad i avvaktan på att hans dödsdom ska verkställas, och han är dömd för att ha spionerat på Iran – sannolikt på grund av att han vägrade spionera på bland annat Sverige för just Irans räkning. På samma gång vet vi att Iran är ett av de tre länder i världen som bedriver det mest omfattande spionaget mot just oss här i Sverige. För Iran handlar det främst om flykting- och industrispionage.

Med den bakgrunden vore det inte speciellt långsökt att anta att någon av studenterna som kommer till Sverige från Iran har som mål att inte bara studera utan även bedriva underrättelseinsamling för Irans räkning. Jag tycker absolut inte att vi ska måla ut samtliga studenter från Iran som spioner, men det bör rimligen mana till viss eftertänksamhet.

Jag har sysselsatt mig med att läsa Säkerhetspolisens årsböcker för 2018 och 2019. Där pekas också Ryssland och Kina ut som länder som utgör stora underrättelsehot mot Sverige. I Kinas fall handlar det inte om Sverige som land utan den teknik och kunskap som finns i Sverige. Precis som när det handlar om att rekrytera studenter från Iran har ett flertal av våra lärosäten varit mycket aktiva i Kina. Att våra lärosäten anstränger sig extra för att få studenter från två av de länder som är topp tre i att bedriva

Prot. 2020/21:72

28 januari

Svar på
interpellationer

industrispionage mot Sverige bör också leda till ett visst mått av eftertänksamhet.

Mycket av den forskning som bedrivs vid våra lärosäten kan klassas som direkt känslig ur ett säkerhetsperspektiv. Det inkluderar allt från militära applikationer till kärnteknik. Så sent som häromveckan rapporterade medier om hur Iran börjat anrika uran upp till 20 procent, vilket tagit dem ett steg närmare att tillverka egna kärnvapen.

Herr talman! Jag undrar hur statsrådet resonerar när det gäller potentiella säkerhetsrisker från utländska studenter. Jag vet att jag flikade ifrån lite, men det är ändå en fråga inom statsrådets fögderi.

Anf. 142 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att situationen för den fängslade och till döden dömd Djalali är oförsvarbar. Det råder inte något som helst tvivel om det. Jag fortsätter att understryka att regeringen ser med stort allvar på situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran. När det gäller fallet Djalali fortsätter regeringen att kräva och hävda att dödsstraffet inte ska verkställas.

Jag vet att interpellanten också vet att när det gäller enskilda fall är det utrikesministern och UD som hanterar frågan på regeringens uppdrag. Jag kan inte närmare kommentera det enskilda fallet, inte det här eller andra fall som interpellanten kan tänkas ta upp i sådana frågor. Då är det utrikesministern och UD som kommenterar dem. Jag vill ändå passa på att påminna om det som också utrikesministern har uttryckt generellt, nämligen att en utebliven dialog inte är gynnsam. Snarare är det tvärtom, enligt utrikesministern.

Jag vill också återknyta till vad jag har sagt om vikten av samarbete när det gäller utbildning och forskning över världen och att det inte finns någon motsättning mellan att samtala, att samtidigt vara kritisk mot bristen på mänskliga rättigheter och att ändå se värdet av det internationella samarbetet.

Forskningssamarbeten och studentutbyten mellan universitet och lärosäten över världen är viktiga. Det är en svensk hållning sedan länge. Likaså är det en svensk hållning att utöva svensk styrning av universitet och högskolor såtillvida att de är fria akademier med fri forskning. De är egna myndigheter med ansvar för sin egen verksamhet. Det gäller naturligtvis i allt samarbete. Det kan handla om demokrati och mänskliga rättigheter, som i fallet Djalali, men det kan också handla om att göra bedömningar av säkerhetspolitiken och det säkerhetspolitiska läget och ta ansvar även för säkerhet och etik. Också det här har våra lärosäten ansvar för som självständiga myndigheter. Också det här är en del av en svensk linje.

Anf. 143 LARS PÜSS (M):

Herr talman! Jag kände inte riktigt att jag fick svar på frågan.

Jag förstår att våra lärosäten är självständiga myndigheter. Det har jag full respekt för. Men på samma gång är det viktigt att en regering och framför allt ett statsråd med ansvar för högre utbildning har en linje för hur vi ska hantera potentiella säkerhetshot eller spionage vid våra lärosäten. Det handlar som sagt inte om att svartmåla en hel folkgrupp, men det är ju uppenbart. Säpo skriver själv om det i en av sina årsböcker.

Sedan Huawei varit på tapeten ett antal gånger känner nog de flesta till att kinesiska företag har krav på sig att rapportera till den kinesiska säkerhetstjänsten. Men det kravet gäller även enskilda personer.

Detta gör mig lite bekymrad, för vi vet att vi har hamnat i ett läge som är betydligt mer komplicerat än det varit under tiden efter att muren föll och kalla kriget tog slut. Vi hade liksom en uppluckring, och världen blev större för att vi hade större tillit till våra grannar. Men den tiden är tyvärr på väg bort. Det märks med all tydlighet på vad man håller på med i det svenska försvaret. Det innebär också att vi måste ha en vaksamhet.

Det som gör mig så förvånad är att just kinesiska studenter och iranska studenter åker vi och försöker rekrytera samtidigt som det är de två länderna som bedriver det mest omfattande industrispionaget mot Sverige. Det bör rimligen leda till en ganska ordentlig vaksamhet vad gäller att ta emot studenter från dessa länder.

När det gäller just kärnvapen eller massförstörelsevapen skriver Säpo så här: ”Bland de stater som Säkerhetspolisen misstänker har massförstörelsevapenprogram, behöver flertalet kunskap från högre forskning utanför det egna landet. Stater som är i behov av fördjupad kunskap kan skicka forskare från det egna landet till universitet utomlands eller så inleder ett universitet från den staten ett samarbetsprojekt med ett svenskt universitet. Såväl inriktning på forskning som projekt brukar då handla om områden där kunskapen kan användas såväl för civilt bruk som till massförstörelsevapenprogram.”

Det här innebär ju inte att det sker, men blotta misstanken bör leda till att man har en plan för hur man ska hantera det. Rimligen bör det ligga på regeringens ansvar att säkerställa att våra lärosäten – som dock är självständiga myndigheter – har en plan för att hantera den här typen av hot.

Jag går tillbaka till min ursprungliga fråga. Vad gör ministern för att säkerställa att det inte sker spionage på våra lärosäten?

Anf. 144 TALMANNEN:

Jag konstaterar att interpellationen handlar om samarbeten med Iran utifrån det här särskilda fallet och att interpellanten nu vidgar frågeställningen ganska väsentligt.

Statsrådet får gärna kommentera; jag gör bara observationen att det egentligen ligger utanför ramen för denna interpellation.

Anf. 145 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Som herr talmannen påpekar är interpellanten Lars Püss väl medveten om att det som interpellanten har frågat mig om mycket tydligt handlar om hur jag ska säkerställa att svenska lärosäten visar en gemensam linje med svenska staten i övrigt i fråga om samarbetet med Iran och fängslandet av Djalali. Interpellanten tar möjligheten att få denna interpellation att handla om något helt annat. Det kan man ju ha synpunkter på.

Jag kan bara kort meddela interpellanten att också när det gäller potentiella säkerhetshot och ett aktivt säkerhetsarbete är det självklart ett ansvar som våra myndigheter tar och ska ta. Det gäller också våra myndigheter universitet och högskolor, och det är självklart en del av det arbete som vi gör gemensamt i Sverige för att kunna säkerställa att vi har internationella

samarbeten, forskarutbyten och studentutbyten med många olika länder i världen därför att vi ser värdet i detta.

Det går – det går! – att ha internationella samarbeten och vara kritisk mot bristen på mänskliga rättigheter. Man ska naturligtvis också ta ansvar för säkerhet och etik i dessa samarbeten.

Anf. 146 LARS PÜSS (M):

Herr talman! Jag uppskattar att Matilda Ernkrans svarade på – eller kommenterade, kan vi kalla det – min frågeställning även om den var utanför själva interpellationen.

Jag upplever att vi har en samsyn, vilket jag tycker är jättebra. Men när jag började gå längre in i ämnet insåg jag att det finns uppenbara hot. Jag uppskattar att statsrådet tar detta på fullt allvar, för det är jätteviktigt att vi kan säkerställa det.

Jag tror precis som statsrådet att det är viktigt att vi kan arbeta tillsammans med gemensamma forskningsprojekt och att vi har utlandsstudenter som läser här. Precis som svenska studenter ska kunna åka utomlands ska givetvis andra kunna komma till oss. Jag tror att det främjar väldigt mycket. Jag har själv undervisat på Högskolan i Halmstad, där vi hade många kinesiska studenter. Jag upplevde att det gav väldigt mycket till studentlivet och till utvecklingen och diskussionerna i utbildningen. Jag kan bara understryka att jag håller med om även det. Vi är väldigt överens i dag!

Anf. 147 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Tack, Lars Püss, för att vi ändå får debattera denna viktiga fråga! Jag vill göra ett avslutande inlägg för att säga två saker.

Det första är att forskningssamarbeten och studentutbyten mellan universitet i olika länder som sagt är viktiga. Det är en svensk hållning sedan länge. Vi ska samarbeta inom vissa områden som till exempel utbildningsområdet. Det är värdefullt. Det är dessutom inget unikt för Sverige, utan liknande samarbeten finns också i många andra EU-länder.

Det andra jag vill peka på är frågan om den fria akademien och den fria forskningen. Även om interpellanten tog chansen att vidga interpellationen hoppas jag verkligen att vi har samsyn på vikten av att kunna samarbeta internationellt och samtidigt stå upp mot bristen på mänskliga rättigheter men att vi också har samsyn om att vi ska stå upp för den fria akademien och den fria forskningen.

Universitet och högskolor har som egna myndigheter ansvar för den verksamhet som bedrivs på respektive lärosäte. Det gäller också internationella samarbeten. Det kan, som i Djalalis fall, handla om att man tydligt tar ställning mot dödsstraffet. Det har många av våra lärosäten gjort. Men det kan också handla om att internationella samarbeten också tar ansvar för till exempel säkerhet och andra etiska avvägningar i dessa samarbeten. Det går att vara kritisk mot bristen på mänskliga rättigheter och samtidigt se värdet i internationella samarbeten och ta ansvar för säkerheten.

Avslutningsvis: Regeringen fortsätter kräva att Djalalis dödsstraff inte verkställs. Vi fortsätter följa den situationen väldigt noga.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 148 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att tjänstemän inom socialtjänsten ska kunna utföra sina uppgifter utan hot och våld samt hur jag bedömer riskerna för att tjänstemän fattar felaktiga beslut under hot och våld och hur jag avser att arbeta för att dessa risker ska förebyggas.

Alla som jobbar i Sverige ska kunna gå till jobbet utan att behöva vara rädda för att bli utsatta för hot och våld. Hot och våld, eller risken att bli utsatt för hot och våld, är ett allvarligt arbetsmiljöproblem och utgör också i många fall ett mycket allvarligt hot mot grundläggande samhällsfunktioner. Detta gäller till exempel socialsekreterare men även flera andra yrkesgrupper.

Den myndighetsutövning som ingår i socialsekreterarnas arbete är viktig för att upprätthålla det svenska rättssamhället. Hot och våld är därför inte bara ett arbetsmiljöproblem utan ytterst ett hot mot den demokratiska rättsstaten.

Under senare år har det kommit rapporter om att allt fler myndighetsanställda blir utsatta för hot och våld i sitt arbete. Det är uppenbart att mer behöver göras för att skydda dessa viktiga yrkesgrupper.

Sedan regeringen tillträdde förra mandatperioden har det varit en viktig prioritering att höja ambitionsnivån för arbetsmiljöpolitiken. Resurserna har förstärkts med mer än 100 miljoner kronor årligen. Regeringens arbetsmiljöstrategi för 2016–2020 har i flera avseenden stärkt genomförandet av arbetsmiljöpolitiken. Regeringen har för avsikt att lägga fram en ny arbetsmiljöstrategi i februari.

Arbetsgivaren har det yttersta ansvaret för arbetsmiljön. Arbetsmiljöregelverket ställer krav på riskförebyggande åtgärder och på att allvarliga tillbud, som när en arbetstagare utsätts för hot eller våld, ska anmälas och utredas. Den arbetstagare som drabbats ska också snabbt få hjälp och stöd. Att kartlägga riskerna för hot och våld ska vara en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hot och våld lägger ett stort ansvar på arbetsgivaren vad gäller förebyggande åtgärder, omhändertagande av drabbade, säkerhetsrutiner, handlingsplaner och utbildning.

Regeringen har tillsatt en utredning som bland annat ska bedöma om det finns behov av åtgärder för skydd av arbetstagare vid diskriminering, trakasserier och hot från personer som inte är anställda på arbetsplatsen, såsom kunder, patienter, passagerare eller brukare.

En konvention och tillhörande rekommendationer om avskaffande av våld och trakasserier har antagits av Internationella arbetsorganisationen, ILO. Syftet med konventionen är att motverka våld och trakasserier samt könsrelaterat våld och könsrelaterade trakasserier i arbetslivet. En särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå hur den ska genomföras i svensk rätt.

Regeringen har också tillsatt en utredning som ska ta ställning till vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett sådant skydd kan uppnås. I uppdraget ingår också att analysera behovet och lämpligheten av en lagändring som innebär att brottet våld eller hot mot tjänsteman delas upp och att straffskalan för våld mot tjänsteman skärps. Utredaren ska redovisa sina slutsatser senast den 12 november 2021.

Svar på
interpellationer

Straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott har skärpts, och skyddet för den personliga integriteten har stärkts och moderniserats, till exempel genom att det straffbara området för olaga hot har utvidgats.

Vid myndighetsutövning är utgångspunkten att den enskilde ska veta vem som fattar besluten; det handlar om transparens. Men för att skydda offentligt anställda från repressalier kan vissa uppgifter skyddas. Utgångspunkten är till exempel sekretess för anställdas bostadsadresser och privata telefonnummer. Vid vissa myndigheter, där personalen särskilt kan riskera att utsättas för hot eller våld, kan även personnummer och födelsedatum skyddas. Detta gäller till exempel socialsekreterare anställda vid socialnämnden. Hotade och förföljda personer kan också under vissa förhållanden få sina uppgifter skyddade i folkbokföringen.

Sammanfattningsvis har regeringen tydligt prioriterat arbetsmiljöarbetet och stärkt skyddet för offentliganställda. Jag följer utvecklingen på området noggrant och utesluter inte behovet av ytterligare åtgärder.

Anf. 149 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Nyligen krävde fackförbundet SSR att socialtjänstens personal ska omfattas av samma lagstiftning som blåljuspersonal: poliser, brandmän, räddningstjänstpersonal med flera. Detta är en oerhört stark markering om de faror som socialsekreterare är utsatta för och en förskjutning av SSR:s tidigare uppfattning att det inte är hårdare straff som behövs utan mer preventivt arbete för att stävja våldet.

Verkligheten är talande. Vid ett hembesök i Malmö i somras fick socialsekreteraren se ett automatvapen i lägenheten. Underförstått: Bråka inte med oss! Vi har illegala vapen; vi står över lagen.

Senare under sommaren förstördes en av socialtjänstens bilar genom ett brandattentat. Kort därefter hittades en så kallad molotovcocktail, som hade kastats mot socialtjänstens kontor men missat målet. Dessa händelser är tyvärr inte isolerade utan en del av ett mönster och av ökningen av hot och våld mot vanliga tjänstemän som gör sina jobb.

Så sent som för tre veckor sedan kunde vi läsa i tidningarna att en man och en kvinna hade startat en brand och agerat våldsamt mot tjänstemän vid socialkontoret i Knivsta. Detta är oerhört allvarligt och tragiskt.

Socialsekreterare är tränade för att kunna hantera klienter som befinner sig i svåra situationer och för att kunna fatta snabba beslut. Klienter med personlighetsstörningar, missbruk, psykisk ohälsa eller psykiska sjukdomar har alltid funnits. Men det grova våldet, med mordbränder och vapenhot, har kommit på senare år.

Herr talman! De som arbetar inom socialtjänsten är framför allt kvinnor; män är fortfarande i minoritet. Det är kvinnor och män som har valt detta yrke för att de vill hjälpa människor. De vill hjälpa andra att utveckla sina förmågor, tillvarata sina resurser och finna sina inre styrkor. Det blir därför ett mycket bryskt uppvaknande när man hamnar på sin arbetsplats på socialkontoret och finner att den är en krigszon.

Det är inte förvånande att erfarna socialsekreterare inte vill arbeta med myndighetsutövning. Hoten och våldet är värst när man hanterar ekonomiskt bistånd eller handlägger ärenden där barn far illa. Så de erfarna socialsekreterarna söker sig till nya uppgifter eller nya arbetsplatser, och

kvar på fältet finns de yngsta, oftast nyutexaminerade, som får handskas med de absolut svåraste fallen.

Jag är säker på att ministern inser faran med detta. Fall där barn far illa måste hanteras av de mest kunniga och mest erfarna socialsekreterarna, framför allt för barnens skull men också för samhällets.

Herr talman! Arbetsmiljöverket publicerade i december 2018 en rapport där hot och våld mot socialtjänsten belystes. Nu, två år senare, kräver fackets ordförande att hot och våld mot socialtjänsten ska klassas som våld mot blåljuspersonal. Detta betyder att arbetsmiljön har försämrats dramatiskt. Jag skulle vilja ha ministrerns kommentar om detta.

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr talman! Tack, Boriana Åberg, för en väldigt viktig interpellation! Jag vill säga, herr talman, att jag i denna fråga verkligen delar interpellantens bild av hur allvarligt detta är. Som jag sa i mitt inledande anförande är det både en allvarlig arbetsmiljöfråga och ett mycket allvarligt samhällsproblem.

Ingen ska utsättas för hot eller våld i arbetslivet, allra minst de som har till uppgift att hjälpa och skydda medmänniskor i samhället. Oavsett om du är polis, lärare, socialsekreterare, busschaufför eller biståndshandläggare eller tillhör en annan yrkesgrupp där du har att utöva ett viktigt samhällsuppdrag ska du kunna känna dig trygg när du går till ditt arbete.

Regeringen ser mycket allvarligt på den ökande förekomsten av hot, våld och trakasserier av myndighetsanställda. Under justitieminister Morgan Johanssons ansvar pågår just nu ett arbete med ett antal viktiga utredningar och lagförslag för att öka skyddet för just myndighetsanställda. Bland annat har den så kallade Blåljusutredningen, som det hänvisades till, i uppdrag att se över straffskalan när det gäller våld mot tjänsteman.

Redan i dag omfattas socialsekreterare av lagen om våld och hot mot tjänsteman eftersom de ägnar sig åt myndighetsutövning. Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder som innebär ett generellt skärpt straffrättsligt skydd mot våld, hot och trakasserier. Regeringen har också stärkt skyddet särskilt för offentliganställda.

Arbetsmiljöverket har genomfört en särskild tillsynsinsats när det gäller socialsekreterares arbetsmiljö, och detta tillsynsarbete fortsätter. Det är viktigt att såväl arbetsgivarna som samhället vidtar de åtgärder som krävs för att skydda våra samhällsbärande yrkesgrupper.

Jag välkomnar verkligen den här interpellationen, och jag vill från regeringens sida vara tydlig med att vi ser behovet av fortsatta åtgärder för att öka både det straffrättsliga skyddet och det personliga skyddet för dem som utövar sitt ämbete.

Anf. 151 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det låter väldigt positivt att vi har en samsyn i dessa frågor.

Den rapport jag refererade till i mitt tidigare anförande grundar sig på totalt 1 088 besök i sammanlagt 145 kommuner. Där står det att mer än var tredje person inom yrket uppger att de har blivit utsatta för våld eller hot om våld. Vidare står det: "Socialsekreterare drar sig för att rapportera om händelserna av rädsla för att göra sina egna tillkortakommanden synliga. ... 'Lite ska man tåla – det ingår i arbetet'."

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Det är oerhört allvarligt att socialsekreterare skuldbelägger sig själva när de utsätts för våld och hot om våld. Attityden att man ska tåla lite är helt förkastlig. Ingen människa ska tåla hot och våld på sin arbetsplats eller, för den delen, någon annanstans.

Särskilt allvarlig är situationen för socialsekreterare som samarbetar med polisen i kampen mot kriminella familjer – det gäller kriminella familjer där det finns barn. Ofta får socialsekreterarna subtila hot som ”Jag vet var du bor”. Problemet med dessa hot är, förutom den rädsla de orsakar hos den hotade, att de är svåra att utreda, ta till domstol och få någon fälld för.

Lisa Pedersen, trygghetschef i Angered, vittnar om hur svårt det är med hot som gäller anhöriga, särskilt när man själv har kunskap om den som hotar. Personer som har ett rykte om sig behöver inte vara så explicita.

Jag välkomnar att ministern delar min uppfattning att det när myndighetsutövande personal hotas eller utsätts för våld inte bara är ett problem för den enskildes arbetsmiljö, utan i slutändan är det ett hot mot den demokratiska rättsstaten.

För att få rätsida på den oroande samhällsutvecklingen behövs mer övergripande tag. Att arbetsgivare ska vidta riskförebyggande åtgärder, omhänderta de drabbade, förbättra säkerhetsrutiner och se till att polis-anmälningar görs och så vidare är självklart, men det krävs mer.

Jag ser fram emot utredningen om skärpta straff för brottet våld eller hot mot tjänsteman. Ingen ska kunna ta sig rätten att hota utan att riskera kännbart straff. Men i dagens lagstiftning är tröskeln för att hota en socialsekreterare väldigt låg. För en vaneförbrytare är en misstanke om att ha hotat en tjänsteman ingenting i flödet av andra brott.

Det är ingen hemlighet att socialsekreterarnas arbete är svårast i de så kallade utanförskapsområdena. Trångboddhet, arbetslöshet och kriminalitet präglar livet. Samtidigt är det i dessa områden som socialtjänsten behövs som allra mest. Där får den absolut inte abdikera. Därför krävs det en hårdare attityd från statens sida mot kriminella klaner som skapar parallellsamhällen i utanförskapsområdena, parallellsamhällen där klanledaren styr och socialtjänsten betraktas som ett störningsmoment eller i bästa fall som en bankomat som man kan få pengar ifrån.

Anf. 152 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Herr talman! Som sagt är vi helt överens om hur allvarligt detta är, både när det gäller arbetsmiljösituationen och det faktum att detta är ett hot mot rättsstaten och det demokratiska samhället. Det är ju ett angrepp på samhället när människor ger sig på personer som arbetar med myndighetsutövning och som är viktiga samhällsbärande yrkesgrupper.

Ingen ska behöva bli utsatt för hot, våld eller trakasserier i sitt arbete. Ett perspektiv som interpellanten lyfter fram och som jag tycker är viktigt att understryka är att arbetsgivarna har ett stort ansvar för att vidta alla de åtgärder som krävs för att skydda arbetstagarna. Det handlar om förebyggande åtgärder. Det handlar om omhändertagande. Det handlar om säkerhetsrutiner, handlingsplaner och utbildningar. Arbetsgivarna ska också se till att den lokala samverkan med skyddsombuden fungerar och att riskbedömningar görs.

Jag välkomnar att Boriana Åberg lyfter fram rapporten från Akademikerförbundet SSR. Det är väldigt viktigt att vi som politiker lyssnar in den

kunskap som finns hos de två fackliga organisationer som organiserar socialsekreterare, Akademikerförbundet SSR och fackförbundet Vision. Vi måste ta del av den analys som de gör och se till att de har möjlighet att säkerställa att skyddsorganisationerna funkar och att skyddsombuden har de förutsättningar som de behöver ute på arbetsplatserna.

Att nästan en tredjedel av dem som har blivit utsatta för hot eller våld uppger att de inte har fått stöd av sin arbetsgivare i samband med detta är allvarligt. Här måste arbetsgivarna ta ett större ansvar och se till att de anställda kan känna sig trygga och kan vända sig till sin arbetsgivare om de blir utsatta.

För dem som jobbar i den kommunala socialtjänsten finns det redan i dag en möjlighet för arbetsgivaren att vidta särskilda åtgärder för att skydda anställda från repressalier. Jag tycker att det är viktigt att understryka att det är viktigt att arbetsgivarna också använder denna möjlighet när det krävs.

Anf. 153 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för detta! Mycket har vi samsyn i, och det är glädjande.

Ministern nämnde sin kollega, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, och jag tror att han sitter på en stor del av svaret. Mycket av hans ansvar handlar om att vi ska ha färre utanförskapsområden, färre människor som är beroende av socialbidrag och färre människor som hamnar i kriminalitet och också drar med sig sina barn i kriminalitet, så att socialtjänsten måste omhänderta dem. Jag hoppas verkligen att ministern kan samarbeta med sin kollega för att få slut på våldet, inte bara när det gäller socialtjänsten utan också på andra områden där människor i en utsatt situation, ofta från andra länder, agerar mot våra myndigheter som om man vore i krig med dem.

Klansamhället, som inte godkänner svenska myndigheter, ska vi bekämpa på alla sätt, precis som våldet och hoten i arbetslivet oavsett om det riktas mot poliser, sjukvårdspersonal, lärare, socialsekreterare eller andra som står i frontlinjen. Det är inte värdigt för en demokrati att myndighetsbeslut ska kunna påverkas av risk för hot och våld.

Socialsekreterare har en mycket viktig funktion i samhället, särskilt för människor som befinner sig i svårigheter. En socialsekreterare kan vara skillnaden, det som avgör om ett barn ska lyckas i livet eller hamna snett. Vi behöver socialsekreterare som är trygga på sin arbetsplats och trygga i sin yrkesutövning för att bekämpa de enorma problem som vårt samhälle brottas med.

Anf. 154 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Som sagt: Straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman har skärpts, och det finns sedan tidigare en brottsrubricering om olaga förföljelse. Möjligheten för arbetsgivaren att skydda vissa personuppgifter har utvidgats. Ett antal konkreta åtgärder har vidtagits, men mer behöver göras. Jag tror att vi är överens om det. Jag välkomnar verkligen denna debatt.

Den 14 maj 2020 tillsattes den blåljusutredning som vi har talat om här. När utövare av samhällsnyttiga funktioner utsätts för våld, hot, trakasserier och andra brott utgör det inte bara ett angrepp på de personerna utan i

förlängningen även på det demokratiska samhället. Det straffrättsliga skyddet för dessa grupper måste därför vara ändamålsenligt och starkt.

Det finns många för samhället viktiga funktioner som inte omfattas av det förstärkta straffrättsliga skydd som föreskrivs för tjänstemän i 17 kap. brottsbalken. Mot den bakgrunden behövs det en fortsatt analys av vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och av hur ett sådant skydd kan uppnås. Utredaren ska bland annat ta ställning till vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett sådant skydd kan utformas. Slutsatserna ska redovisas senast den 12 november 2021.

Min förhoppning är att de åtgärder som regeringen nu har vidtagit och det arbete som pågår effektivt ska bidra till att vi får bukt med detta allvarliga samhällsproblem.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2020/21:297 om extratjänster

Anf. 155 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig hur jag kan förtydliga intentionen med åtgärden extratjänster, om jag har gjort någon mer ingående analys av de samhällsekonomiska vinsterna och andra fördelar med extratjänsterna i relation till kostnaden för åtgärden, och hur jag i så fall ser på åtgärdens resultat och betydelse hittills, samt om jag avser att vidta några förändringar av insatsen extratjänster inför 2021 för att öka andelen som lämnar åtgärden och går till en icke-subventionerad anställning.

Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället. Forskning visar att subventionerade anställningar är effektiva insatser för att få personer med svagare förankring på arbetsmarknaden i arbete. Andelen som får ett arbete efter avslutad insats varierar mellan olika subventionerade anställningar. Detta beror bland annat på målgruppen för stöden, arbetsgivarna som får stödet och hur Arbetsförmedlingen arbetar med stöden. Extratjänster riktar sig till dem som står längst ifrån arbetsmarknaden och som därmed bedöms ha störst behov av en subvention. För den som har en extratjänst kan möjligheten att få ett arbete öka direkt eller successivt i möjlig kombination med andra subventionerade anställningar eller insatser.

Sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor är högre i Sverige än genomsnittet inom EU, men nivån är fortfarande för låg. Regeringen anser att arbetsmarknadspolitiken ska bidra till jämställdhet och motverka en könsuppdelad arbetsmarknad. Extratjänster har bidragit till en jämnare könsfördelning i de subventionerade anställningarna. Extratjänster kan skapa arbetstillfällen och kan öka chansen till arbete, inte minst för utrikes födda kvinnor som är en grupp som har särskilt svag ställning på arbetsmarknaden. Extratjänster fungerar också som en väg in i viktiga välfärdyrken där det i dag råder brist på arbetskraft. En följd av att en individ får en subventionerad anställning i syfte att stärka sin ställning på arbetsmarknaden är att individens eventuella behov av ekonomiskt bistånd från kommunen minskar.

Som arbetsmarknadsminister kommenterar jag inte tillämpningen av regelverk eller myndigheters agerande i enskilda fall. Det är en fråga för myndigheter och domstolar. Myndigheterna är fristående från regeringen och bedriver sin verksamhet självständigt.

Antalet långtidsarbetslösa har ökat, vilket medför ett behov av insatser för dem som har varit utan arbete under en lång tid eller för nyanlända som saknar förutsättningarna att få arbete utan omfattande stöd. Extratjänster fyller ett sådant syfte. Dessa insatser ska riktas till dem som står längst ifrån arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer.

Anf. 156 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Denna interpellation handlar om en av regeringens, och kanske en av Sveriges, mest misslyckade arbetsmarknadspolitiska åtgärder, nämligen extratjänster.

Vi kan påminna den som tittar på denna interpellationsdebatt om vad extratjänster är. Det är 100 procent subventionerade anställningar, primärt riktade mot offentlig sektor. En ersättning utgår med 20 000 kronor i månaden. Hur många var det, enligt riksdagens utredningstjänst, som 2016–2019 övergick från en extratjänst till en osubventionerad anställning? Jo, det var ungefär 6 procent. 94 procent gjorde det inte.

Kostnaden – den har en professor räknat ut och redovisat på Svenska Dagbladets debattsida – blir 7 miljoner kronor per jobb. Den blir alltså 7 miljoner kronor per jobb. Det är ett fundamentalt misslyckande, om det är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Men det kan ju finnas andra syften med åtgärden. Statsrådet antyder i sitt svar att personerna går från ett försörjningsstöd till en statlig kostnad. Det är klart att det är ett annat syfte.

Så säger man hemma i min valkrets, i Gävleborg. Partikollegan till arbetsmarknadsministern hymlade inte i en kommunfullmäktigedebatt. I en debatt som jag och kommunstyrelsens ordförande hade sa hon rent ut: Ja, men om vi inte hade extratjänster skulle ju kostnaden öka med 30 miljoner kronor per år i försörjningsstöd, Lars Beckman.

Jag tycker inte att man ska ha pysselsättningsåtgärder där syftet är att flytta folk från försörjningsstöd. Jag tycker naturligtvis att arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska vara just arbetsmarknadspolitiska åtgärder, det vill säga man måste bedriva en verksamhet som innebär att folk kommer i jobb.

Fru talman! Man kan spekulera om varför extratjänster funkar så dåligt. Jag har en teori. Sandvikens kommun har 450 personer i extratjänster. Man har naturligtvis inte budgeterat för 450 personer extra i kommunal tjänst. När extratjänsterna tar slut, oavsett om de är i äldreomsorgen, i förskolan eller någon annanstans, upphör anställningen.

Man hade kunnat använda dessa miljarders miljarders miljarder – vi vet att extratjänsterna fram till 2023 kommer att kosta ungefär 10 miljarder – på annat sätt. I år har man ökat anslaget med en halv miljard. Man skulle naturligtvis ha använt det på ett alternativt sätt.

Hemma i min valkrets hade man något som hette Gästrikelärling. Personer som stod ganska långt från arbetsmarknaden fick vara ute hos små privata företag. De fick visa vad de kunde. De kanske till och med lärde sig svenska på jobbet. Där var det motsatt effekt. Där var det ungefär 90 procent. Jag tror till och med att det var 95 procent där det var som bäst.

Dessa personer fick komma ut på en arbetsplats. De fick visa vad de kunde, och de fick jobb.

Regeringen har en åtgärd där 94 procent inte går vidare till jobb. Då hade man ju önskat att regeringen skulle fundera över det: Detta funkar inte som vi tänkt.

Om det är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd skulle man kanske skriva om systemen och göra ett betydligt effektivare system. Jag är inte emot subventionerade anställningar, tvärtom. Jag tror att det kan vara väldigt bra att få visa framfötterna. Men uppenbarligen funkar inte extratjänster gentemot offentlig sektor, för personerna får inte jobb.

Jag har ställt frågan, och jag skulle gärna vilja ha ett svar: Kan ministern förtydliga intentionen med åtgärden extratjänster, och vilka samhällsekonomiska vinster och fördelar ser statsrådet med åtgärden extratjänster? Det undrar jag, eftersom 94 procent inte går vidare till ett osubventionerat jobb.

Anf. 157 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Lars Beckman, för interpellationen! Först av allt tror jag att det är viktigt att vi konstaterar att coronapandemin kommer att påverka den svenska arbetsmarknaden under lång tid och flera år framöver.

Vi ser att tiden i arbetslöshet blir längre för allt fler människor. I detta läge måste vi göra allt som står i vår makt för att se till att långtidsarbetslösheten inte biter sig fast på höga nivåer. Arbetslöshet är inte bara ett problem för den som blir av med jobbet, utan det är någonting som angår hela samhället. Om vi tillåter långtidsarbetslösheten att bita sig fast riskerar vi både ökat socialt utanförskap och en försvagning av vår gemensamma välfärd.

I budgetpropositionen för 2021 har regeringen därför presenterat kraftfulla åtgärder för att den som blir arbetslös ska få möjlighet till utbildning och omställning och vid behov få stöd att hitta ett nytt arbete. Med budgeten kommer omfattande satsningar för jobb och omställning. Regeringen har presenterat sammanlagt 11 miljarder kronor för nästa år till åtgärder för ekonomisk trygghet, stärkt kompetens och förbättrade jobbchanser. Av dessa tillförs 500 miljoner till introduktionsjobb och extratjänster för att skapa fler arbetstillfällen för nyanlända och långtidsarbetslösa som kan stärka deras ställning på arbetsmarknaden.

Extratjänsterna riktar sig till dem som står allra längst från arbetsmarknaden och som därmed bedöms ha allra störst behov av en subvention. Detta ökar chansen till arbete för personer som har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden. Denna typ av insatser är särskilt viktig nu i en tid då arbetslösheten och långtidsarbetslösheten ökar.

Anf. 158 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Låt oss repetera igen. Mellan 2016 och 2019 hade vi ingen pandemi. Enligt riksdagens utredningstjänst är det alltså 6 procent som går till osubventionerad anställning efter 90 dagar. Kostnaden för att skapa dessa jobb är alltså 7 miljoner kronor per jobb. Det är inga småpengar, fru talman, utan vi pratar om 10 miljarder som regeringen tänker använda till extratjänster. Och man tillför en halv miljard till, precis som statsrådet sa.

Om man har en så misslyckad reform eller aktivitet vore det rimligt att utvärdera den. Det vore rimligt att överväga den om man inte får det re-

sultat man vill ha – om det inte är så att syftet är att flytta kostnaderna för försörjningsstöd till staten, men då kan man fortfarande ifrågasätta om det är en lämplig åtgärd.

Det allvarligaste är inte kostnaden för skattebetalarna, utan det är att individen blir inlåst i ett system och slutar söka jobb. Jag har mött personer som har extratjänster, och jag är helt säker på de gör en värdefull insats och tycker att de gör det. Det är en väldigt sjyst ersättning att få 20 000 i månaden, men problemet, till exempel i Sandvikens fall, är att man inte har budgeterat för 450 personer till. Om det vore så att Sandvikens kommun hade behov av 450 anställda till kräver jag att Sandvikens kommun ska budgetera för det och anställa personerna på riktiga jobb, osubventionerade anställningar.

Nästa problem i detta är att det blir en spridningseffekt. Vi ser i Malmö att man säger upp privata entreprenörer och att man tänker sätta personer som har extratjänster att utföra det jobbet i stället. Vi kan se samma sak i Ockelbo, där det hände nyligen. Man säger upp den privata entreprenören som står för markskötsel och parkskötsel i Ockelbo och tänker sannolikt ersätta det med extratjänster. Det blir direkta undanträngningseffekter av friska, välmående företag som ersätts av denna åtgärd, som tyvärr har väldigt liten effekt.

Man borde kanske tänka nytt och annorlunda. Jag vill repetera och säga att jag alltså inte är emot subventionerade anställningar. Jag tycker att det är en utmärkt åtgärd för att folk ska få visa vad de kan, men då kanske man skulle ställa om hela systemet och rikta sig till de små och medelstora företagen som faktiskt kan anställa och budgetera.

Jag skulle vilja ställa en fråga till arbetsmarknadsministern. Givet att vi, precis som ministern sa, har en pandemi och riskerar massarbetslöshet är det viktigt att man om man använder 10 ½ miljard har åtgärder som verkligen ger effekt och som gör att Lars Beckman, om han har en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, har en chans att få ett jobb på den arbetsplats där han är. Jag tror inte att vare sig jag eller statsrådet tror att Sandviken kan budgetera för att 450 personer ska få en fast anställning i Sandvikens kommun. Då har individen slösat bort tiden på en extratjänst i stället för att ha möjlighet att få ett jobb som är en osubventionerad anställning.

Min fråga kvarstår: Givet det väldigt låga utfallet av personer som går till osubventionerade anställningar, vilken samhällsekonomisk analys har ministern gjort? Eller är ministern nöjd med ett utfall på 6 procent? Det blir konsekvensen av att man inte gör något: Man är nöjd med att använda 10 miljarder för få 6 procent som går till osubventionerade anställningar och där varje osubventionerad anställning kostar 7 miljoner. Är det en rimlig användning av pengarna?

Anf. 159 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Vi har ett antal olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder som man kan säga är skraddarsydda för olika målgrupper. Om vi har en arbetsmarknadspolitisk insats som riktar sig till dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden är det klart att det inte är konstigt att resultatet, när man räknar övergången direkt till annat arbete, är lägre än för till exempel arbetsmarknadsutbildningar där arbetsgivare och fackföreningar samverkar när det gäller specifika bristyrken där man har brist på arbetskraft och behöver anställa direkt.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Chefen för arbetsmarknadssektionen på Sveriges Kommuner och Regioner, Roy Melchert, säger att det finns många fördelar med extratjänsterna både för kommunerna och för de enskilda individerna: ”För personer som står långt från arbetsmarknaden – inte minst utrikesfödda kvinnor – har extratjänsterna varit ett bra sätt att få in en fot i arbetslivet. Och för kommunerna har det varit ett led i den strategiska kompetensförsörjningen, en möjlighet att få in folk i vård och omsorg.”

Självfallet är jag inte nöjd. Jag vill se till att människor får ett stöd och snabbt kommer i utbildning eller arbete. Det är därför det arbete som regeringen bedriver för att reformera Arbetsförmedlingen och utveckla arbetsmarknadspolitiken är så viktigt. Jag ser att allt fler inser möjligheterna med extratjänster. Det finns partivänner till Lars Beckman som hyllar extratjänsterna och som ser att man, genom att ge möjlighet för exempelvis en utrikes född kvinna att kliva in på arbetsmarknaden och sedan fylla på med en utbildning till exempelvis vårdbiträde, kan skapa jobb och lösa en del arbetskraftsbrister som finns i dag.

Fru talman! För regeringen är det självklart att kvinnor och män ska ha lika villkor och förutsättningar för delaktighet och etablering i arbetslivet och i samhällslivet. Arbetsförmedlingen har ett viktigt uppdrag här att få både kvinnor och män i arbete och att bidra till de jämställdhetspolitiska målen. I december 2020 hade 10 983 personer en extratjänst. 63 procent var kvinnor, att jämföra med 39 procent för introduktionsjobb och 33 procent för nystartsjobb. Extratjänster bidrar alltså till en jämnare könsfördelning i de subventionerade anställningarna.

För personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, inte minst utrikes födda kvinnor, är extratjänster ett bra sätt att få in en fot i arbetslivet.

Anf. 160 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag är förvånad över statsrådets syn på en åtgärd vars syfte misslyckats till 94 procent. Jag delar däremot statsrådets uppfattning att det finns kommunpolitiker som är väldigt nöjda, till exempel statsrådets partivän i Gävle, som inte hymlar utan säger att extratjänster handlar om att flytta bort folk från försörjningsstödet. Det beror naturligtvis på att staten har tagit en springnota, att vi har haft många utrikes födda som har kommit till Sverige på kort tid och inte har etablerat sig på arbetsmarknaden och att man då måste försöka lösa ekonomin i kommunen på något sätt. Det är naturligtvis därför som Sandviken har 450 personer i extratjänster, och det är därför som Gävle har byggt ut extratjänsterna kraftigt.

Problemet för individen, fru talman, är att varje dag på en extratjänst är en förlorad dag om syftet är att få ett jobb. Om man hade varit på Nisses plåtslageri och fått visa upp vad man kan hade man haft en chans att få ett jobb, men Sandvikens kommun har naturligtvis inte budgeterat för att öka antalet anställda med 450 personer till. Det är därför extratjänster inte fungerar – man får ju inte stanna kvar på jobbet när åtgärden avslutas.

Det är som sagt ett stort antal kommunalråd som försöker få sin ekonomi att gå ihop, och då är de naturligtvis nöjda med att staten tar över kostnaden. Men i samma sekund som subventionen upphör kommer personen sannolikt tillbaka till försörjningsstödet. Det är dåligt för individen, och det är dåligt för samhället. Vi är ju alla skattebetalare, oavsett om det är kommun eller stat som betalar.

Min fråga till statsrådet är återigen: Avser statsrådet att försöka förändra och förbättra åtgärden extratjänster, där 10 ½ miljard används, för att försöka få en åtgärd som leder till fler osubventionerade anställningar efter avslutad åtgärd?

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 161 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Att få möjlighet till en extratjänst ger för väldigt många, inte minst utrikes födda kvinnor, en arbetslivserfarenhet i Sverige och den första raden på cv:t. En extratjänst kan på det sättet också vara viktigt för att de ska kunna kliva in i en utbildning eller på sikt få ett arbete, antingen direkt eller successivt.

År 2021 satsar regeringen 500 miljoner kronor på introduktionsjobb och extratjänster för nyanlända och långtidsarbetslösa för att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Detta är bara ett av väldigt många verktyg som Arbetsförmedlingen har i sin verktygslåda.

Vi lägger fram en historiskt kraftfull budget med satsningar på över 100 miljarder kronor. Sammantaget beräknas budgeten, med bland annat investeringar i klimatomställning och välfärd, skapa runt 75 000 nya jobb. Budgeten handlar inte bara om dessa 500 miljoner kronor till introduktionsjobb och extratjänster, som jag nämnde. Här ligger också förstärkningar på a-kassan som förlängs till 2022, så att fler omfattas av en ekonomisk trygghet. Här ligger 1 miljard kronor till Arbetsförmedlingen för att hantera fler arbetslösa och för att säkerställa lokal närvaro i hela landet. Här ligger 1 miljard kronor till matchningstjänster, så att den som behöver få stöd för att hitta ett jobb eller börja studera får rätt stöd. Och här ligger också bland annat 772 miljoner kronor till arbetsmarknadsutbildningar för att stärka arbetssökande genom yrkesutbildningar och för att lösa problemen med bristyrken.

Mer behöver säkerligen göras, och jag utesluter inte fler insatser. Vi ska komma ihåg att vi just nu har den allvarligaste krisen på svensk arbetsmarknad i modern tid. Då behöver vi som är ansvariga politiker se till att göra vårt yttersta för att ge människor rätt stöd.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2020/21:307 om Arbetsförmedlingens anslag

Anf. 162 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Mats Green har frågat mig vilken analys jag gör av Arbetsförmedlingens behov av resurser givet att resurser inte har använts som planerat. Vidare har han frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder och förändringar kring myndighetens uppdrag och resurstillskott framöver.

Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället. I spåren av pandemin har arbetslösheten stigit kraftigt, liksom antalet inskrivna arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Regeringen har vidtagit kraftfulla åtgärder för att minska konsekvenserna av pandemin för jobb och företag, och betydande resurser har bland annat tillförts arbetsmarknadspolitiken.

Att Arbetsförmedlingen lämnar tillbaka delar av anslagna medel har flera förklaringar. En del av anslagssparandet beror på att arbetslösheten under 2020 inte blev så hög som beräknat, vilket medförde lägre utgifter för arbetslöshetsersättning. Pandemin har också inneburit att Arbetsförmedlingens förutsättningar att besluta om insatser har försämrats när arbetsplatsförlagda insatser inte varit tillgängliga i samma utsträckning som tidigare på grund av risker för smittspridning, vilket påverkat resursutnyttjandet. Tillgången till arbetsplatser och arbetstillfällen har minskat, vilket inneburit färre subventionerade anställningar och nystartsjobb. Arbetsförmedlingen har även behövt fokusera resurser på att hantera de historiskt höga varselalen och att skriva in de många nya arbetslösa. I vilken utsträckning pandemin skulle påverka verksamheten och insatserna har varit svårt att förutse.

Något som också påverkat 2020 är att Arbetsförmedlingens förvaltningsresurser samt omfattningen av arbetsmarknadspolitiska insatser minskade kraftigt under 2019 till följd av den budget som riksdagen beslutade om. Insatserna var i början av 2020 nere på nivåer som försvårade möjligheterna att nå mer omfattande volymer under 2020.

Jag kan samtidigt konstatera att det under främst andra halvåret, trots pandemin, skedde en positiv utveckling där allt fler arbetslösa fick en insats. Exempelvis har anställningsstöd för personer som står långt från arbetsmarknaden kunnat öka under året, och antalet personer som får ta del av upphandlade matchningstjänster har ökat betydligt under slutet av 2020. Regeringen har vidtagit åtgärder för att underlätta detta genom att förlänga maxtiden för introduktionsjobb, extratjänster och stöd för start av näringsverksamhet samt genom uppdrag att effektivisera processerna för anvisning till upphandlade matchningstjänster. Det är angeläget att myndighetens verksamhet fortsatt utvecklas så att de resurser myndigheten tilldelas kommer arbetssökande till del på ett effektivt sätt.

När det gäller frågan om förändringar av Arbetsförmedlingens uppdrag och resurstillskott framöver fortsätter arbetet med reformeringen av myndigheten, och resursbehovet ses över löpande.

Avslutningsvis vill jag säga att en aktiv arbetsmarknadspolitik är viktig för att hålla sysselsättningen uppe vid en ekonomisk avmattning. Det är också viktigt att Arbetsförmedlingen även fortsatt har förutsättningar att möta en hög arbetslöshet.

Anf. 163 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Trots en kris på arbetsmarknaden som saknar motstycke lämnade Arbetsförmedlingen förra året tillbaka drygt 6 miljarder kronor, pengar som kunde, borde och skulle ha gått till att bekämpa arbetslösheten och till välfärden. Att bara ge mer pengar till Arbetsförmedlingen, fru talman, är som att hålla vatten i en hink full med hål.

Redan före coronapandemin hade Sverige en arbetslöshet som var bland EU:s högsta, trots Stefan Löfvens löfte om motsatsen. Långtidsarbetslösheten var rekordhög, och arbetslösheten bland invandrare var högst i EU. Arbetslösheten är just nu den högsta på ett kvarts sekel, ungdomsarbetslösheten är den högsta på hundra år och även långtidsarbetslösheten och arbetslösheten bland invandrare är rekordhög.

Att Arbetsförmedlingen inte gör av med sina pengar har varit ett återkommande faktum och problem under den rödgröna regeringens tid. Men 2020 slås faktiskt alla rekord. Detta har Moderaterna upprepade gånger under åren föreslagit åtgärder mot, både vad gäller Arbetsförmedlingen som sådan och vad gäller anslagen och slöseriet med skattepengar.

Detta säger mycket om en dysfunktionell myndighet i ett extremt stort behov av reformering. Men framför allt säger det, fru talman, mycket om såväl regeringens som januaripartiernas oförmåga under en lång följd av år att styra en av landets absolut största myndigheter.

Jag har därför ställt frågan till den socialdemokratiska arbetsmarknadsministern Eva Nordmark om vad allt detta säger om regeringens styrning av myndigheten. Men detta berör arbetsmarknadsministern inte ens i sitt svar. Hon säger dessutom att detta är en engångsföreteelse under ett år som varit extremt på grund av pandemin.

Låt oss då titta på fakta, fru talman. Sanningen är att Arbetsförmedlingen varje år sedan den socialdemokratiska regeringen tillträdde 2014 har lämnat tillbaka sina för höga anslag – 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 och 2020.

Återigen, fru talman, är grundproblemen här två, dels givetvis att regeringen så uppenbart inte mår med att styra sin egen myndighet, dels att man mer eller mindre fullt medvetet slösar bort miljarder varje år. Det är pengar som skulle ha gått till att bekämpa den sedan länge höga svenska arbetslösheten, så att man i förstamajtalen och här i riksdagens talarstol felaktigt kan påstå att man satsat miljarder mot arbetslösheten, pengar som dessutom bara satsas på att administrera arbetslösheten och inte på att bekämpa den.

Fru talman! Vad säger detta om regeringens styrning av sin myndighet, och varför gör man ingenting åt det?

Anf. 164 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Mats Green säger att det har varit ett återkommande faktum och problem under den rödgröna regeringen att Arbetsförmedlingen inte gör av med sina pengar. Han pekar särskilt på år 2020. Men om Mats Green hade varit angelägen om att titta längre bak i historien hade han sett att detta har varit ett faktum under många år och att anslags-sparande är någonting som förekommer återkommande. Vi kan också se att det har skett under olika regeringar, såväl för arbetsmarknadspolitiska insatser som för individersättning till arbetslösa. Även vid finanskrisen 2008–2009 uppstod betydande sparanden, fru talman.

Jag vill också kommentera ett annat uttalande av Mats Green. Det är faktiskt ganska anmärkningsvärt, Mats Green, när du beskriver Arbetsförmedlingen som en dysfunktionell myndighet. Jag vill säga att detta handlar om tusentals anställda på Arbetsförmedlingen som varje dag gör sitt yttersta för att hantera alla de varsel som har kommit in. Under 2020, ett extremt år, gjorde de varje dag sitt yttersta för att ge rätt stöd till alla de människor som har blivit arbetslösa och hjälpa dem att komma i utbildning eller jobb. Trots dessa tuffa förutsättningar i den allvarligaste kris vi har sett i modern tid blev det faktiskt, som jag beskrev inledningsvis, en positiv utveckling under det andra halvåret 2020: Allt fler arbetslösa fick en insats, trots det mycket allvarliga läget på svensk arbetsmarknad.

Jag måste säga att jag någonstans tycker att det vore hedervärt om Mats Green också kunde fundera lite grann på sin egen roll i detta. Hur tänker Mats Green själv kring det faktum att man i denna kammare inför budgetåret 2019 röstade igenom en budget som innebar att 4 500 personer på Arbetsförmedlingen varslades om uppsägning? Det var Moderaternas och Kristdemokraternas budget, som man röstade igenom tillsammans med Sverigedemokraterna. Jag skulle vilja fråga Mats Green om den har haft någon betydelse för de förutsättningar som vår viktiga myndighet Arbetsförmedlingen har haft under det tuffa år vi gick igenom 2020.

Anf. 165 MATS GREEN (M):

Fru talman! Ja, vad vi kritiserar här är alltså den totala brist på styrning av en av landets största myndigheter som den socialdemokratiskt ledda regeringen har uppvisat sedan den tillträdde. Det är oacceptabelt att man på det här sättet mer eller mindre medvetet slösar bort skattepengar som skulle ha gått till att bekämpa arbetslösheten och till välfärden. De slösas nu bort, mer eller mindre medvetet, på att egentligen bara administrera arbetslösheten.

Återigen: Det är alltså regeringen som styr sina myndigheter. Att som Eva Nordmark stå här och egentligen skylla på tjänstemän och medarbetare håller inte, utan man måste faktiskt ta sitt ansvar som regering.

Eva Nordmark sa i sitt svar: "Pandemin har också inneburit att Arbetsförmedlingens förutsättningar att besluta om insatser har försämrats när arbetsplatsförlagda insatser inte varit tillgängliga i samma utsträckning som tidigare på grund av risker för smittspridning, vilket påverkat resursutnyttjandet. Tillgången till arbetsplatser och arbetstillfällen har minskat, vilket inneburit färre subventionerade anställningar och nystartsjobb." Ja, som vi sa innan: Regeringen försöker skylla på pandemin. Men sanningen är ju att problemen har funnits i flera år och att Socialdemokraterna har varit totalt ointresserade av dem.

Till exempel har praktikplatserna minskat varje år sedan 2015, då det inte var någon pandemi. Nystartsjobben har minskat dramatiskt sedan 2017, och under 2019 var ingen aktivitet den näst vanligaste "aktiviteten" såväl i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar som i etableringsprogrammet. Även 2018 var ingen aktivitet den näst vanligaste "aktiviteten" i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar, arbetsmarknadsministern. Det är naturligtvis oacceptabelt. Vi lämnar stora delar av dessa grupper – ungdomar och långtidsarbetslösa – åt sitt öde. Det är totalt oacceptabelt och på sikt ohållbart, fru talman.

Jag tycker att svaret tyder på en bristande probleminsikt hos regeringen. Problemen hos Arbetsförmedlingen med fallande resultat, med att använda resurserna till effektiva insatser och med ett konsekvent riktigt lågt förtroende har funnits i många år. Regeringen och januaripartierna bedömer att det i huvudsak beror på pandemin och, som arbetsmarknadsministern sa här, på en mer än två år gammal budget. Gör man den bedömningen är läget allvarligare än jag befarade. För att få bukt med en ineffektiv arbetsförmedling och för att minska den rekordhöga arbetslösheten krävs det faktiskt probleminsikt och en aktiv och tydlig styrning av regeringen, vilket har lyst med sin frånvaro under en lång följd av år.

När man hävdar att 2020 var ett extremt år bortser man även från det faktum att det har varit samma utveckling sedan den socialdemokratiska

regeringen tillträdde 2014. Man bortser från det faktum att Sveriges arbetslöshet var en av de högsta inom EU redan innan coronapandemin, trots – som sagt – statsminister Löfvens löfte om motsatsen. Den passiviteten oroar mig eftersom den i förlängningen riskerar att leda till onödigt hög arbetslöshet och att färre personer arbetar för sin försörjning, och därmed också till mindre resurser till vår gemensamma välfärd, fru talman. Det är oacceptabelt och ohållbart.

Prot. 2020/21:72
28 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 166 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Mats Green gör en höna av en fjäder när det gäller anslagssparande. Jag vill upprepa att anslagssparande har funnits under flera år, även under finanskrisen 2008–2009 då Moderaterna stod för regeringsinnehavet.

Om man tittar på det anslagssparande som gjordes 2020 kan jag konstatera att 40 procent av det handlar om att arbetslösheten inte blev så hög som vi hade trott. Alltså behövdes inte lika mycket individersättning betalas ut i arbetslöshetsförsäkringen, vilket borde vara någonting som gläder Mats Green. Men sedan har vi också en pandemi, och Arbetsförmedlingen har verkligen jobbat hårt för att ge ett bra stöd till de människor som har blivit arbetslösa. Det har dock varit väldigt svårt med bland annat arbetsplatsförlagda aktiviteter, av det enkla skälet att väldigt många har arbetat hemifrån. På grund av risk för smittspridning har man inte heller tagit emot arbetssökande på samma sätt som tidigare.

Jag noterar också att Mats Green väljer att inte alls svara på den fråga jag ställde, nämligen hur han själv funderar över det faktum att den budget som röstades igenom för 2019 faktiskt även innebar en otroligt tuff start för myndigheten år 2020. Som en följd av den budgeten minskade omfattningen av arbetsmarknadspolitiska insatser kraftigt under 2019 och var i början av 2020 nere på nivåer som försvårade möjligheterna att nå mer omfattande volymer när effekten av pandemin slog till.

Regeringen och samarbetspartierna har sedan dess lagt fram nya budgetar, och med budgetpropositionen för 2021 har Arbetsförmedlingen förstärkts med 1 miljard kronor för att möta den ökande arbetslösheten samt säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Det är väldigt viktigt att Arbetsförmedlingen även fortsatt har förutsättningar att möta en hög arbetslöshet.

Fru talman! När Mats Green analyserar Arbetsförmedlingens förmåga att använda anslagna resurser får han väldigt gärna reflektera över Moderaternas egen roll för myndighetens kapacitet att hantera följderna av pandemin. Vilka förutsättningar gav den plötsliga neddragningen om mer än 3 miljarder kronor Arbetsförmedlingen att hantera ett kraftigt inflöde av nya arbetslösa? Jag ställer den frågan igen.

Anf. 167 MATS GREEN (M):

Fru talman! Vi försöker inte ens vinna något race om att satsa mer pengar än regeringen på att administrera arbetslösheten. Jag har ju varit snäll här i dag, för den egentliga summan som Arbetsförmedlingen återlämnar är 8,7 miljarder. Vi hade kunnat diskutera de återstående summorna, men jag har valt att inte göra det eftersom de handlar om individbaserad ersättning. I stället fokuserar jag på förvaltningsanslag och övrigt.

Jag noterar att trots att arbetsmarknadsministern påstår att Arbetsförmedlingen fick för lite pengar under 2019 lämnade de även då tillbaka pengar.

Återigen: Regeringens styrning av en av landets största myndigheter fungerar inte och har inte fungerat sedan man tillträdde 2014.

Låt mig få avsluta med några ord från Eva Nordmarks partivän Per Svensson, socialdemokratiskt kommunalråd i Falkenberg. Han skriver att han inte kan vara tyst nu och att det inte är något annat än oacceptabelt att Arbetsförmedlingen lämnar tillbaka 6 miljarder krisåret 2020. Han skriver också att det inte är något annat än ett enormt misslyckande när AF dessutom gör det år efter år samtidigt som arbetslösheten är alldeles för hög och företag skriker efter kompetens.

Han konstaterar även att den havererade statliga arbetsmarknadspolitiken har fått alldeles för lite uppmärksamhet i debatten om utanförskap, segregering och ojämlikhet.

Han skriver vidare att nuvarande generaldirektör är ny och inte kan lastas för misslyckandet samt att det för regeringen bara finns möjligheter till förbättringar.

Fru talman! Jag instämmer i vartenda ord av Eva Nordmarks egna partivänners dom över den egna regeringens passivitet, undanflykter och ständiga skyllande på andra.

Anf. 168 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag kan i alla fall säga att jag delar Mats Green engagemang för arbetsmarknadspolitiken. Vi måste i detta nu göra allt vi kan för att minska krisens effekter på jobb och företag och för att förhindra att långtidsarbetslösheten biter sig fast på höga nivåer.

Tyvärr ser inte jag att Moderaterna har rätt recept för att möta de historiska utmaningar som vi står inför. Moderaternas politik innebär bara plikt, ingen rätt. Moderaternas arbetslinje går ut på att det enda sättet att få människor att söka jobb är att göra ersättningarna så låga som möjligt. Bland det första Moderaterna gjorde när man kom till makten 2006 var att ge sig på a-kassan. Man chockhöjde avgifterna och försämrade villkoren. Detta ledde till att en halv miljon människor lämnade a-kassan. När finanskrisen sedan slog till 2008 var det alldeles för många som stod helt utanför den trygghet som a-kassan ger.

Fru talman! Regeringens politik är en annan. Under denna kris har vi förstärkt a-kassan och sett till att fler omfattas av den. Vi ser nu till att satsa historiska summor för klimatomställning och satsningar på välfärd. Detta kommer att ge ungefär 75 000 nya jobb under de här åren.

Vi fortsätter också att bygga ut Kunskapslyftet. Vi har tillfört medel så att antalet studieplatser i landet kraftigt kan byggas ut, och många människor har tagit denna möjlighet att bygga på sina kunskaper. Det är så vi ställer om för framtidens jobb och för att komma starkare ur den här krisen.

Om det är någon arbetslös som har sett denna debatt vill jag säga till dig att det inte är kört. Fortsätt att söka jobb; det finns jobb att söka. Håll dig aktiv! Skaffa en utbildning! Det är en jättetuff tid nu, men vi ska ta oss igenom detta tillsammans.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Bordläggning

Prot. 2020/21:72
28 januari

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:73 En ny straffbestämmelse som skyddar betalningsverktyg

2020/21:3852 av Helena Vilhelmsson och Hannes Hervieu (båda C)

med anledning av prop. 2020/21:78 Extra ändringsbudget för 2021 – Vissa ändrade regler inom sjukförsäkringen

2020/21:3847 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

2020/21:3854 av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

2020/21:3856 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

med anledning av skr. 2020/21:69 2020 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

2020/21:3849 av Johan Forssell m.fl. (M)

2020/21:3853 av Adam Marttinen m.fl. (SD)

§ 22 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 januari

2020/21:365 Vägunderhållet i Sverige

av Magnus Jacobsson (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:366 Riksintressen och planerade stambanan mellan Göteborg och Borås

av David Josefsson (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:367 En kommunalisering av Arbetsförmedlingen

av Lars Beckman (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 januari

2020/21:1467 Migrationsverkets handläggningstider

av Alexandra Anstrell (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1468 Psykisk ohälsa hos barn och unga

av Alexandra Anstrell (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1469 Lärarnas makt och befogenheter

av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1470 Skjutningar i Stockholms län

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1471 Beredskap av kanyler och sprutor

av *Alexandra Anstrell* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1472 Åtgärder på EU-nivå för att rädda bin och andra pollinatörer

av *Nina Lundström* (L)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1473 Malmporten i Luleå hamn

av *Linda Modig* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1474 Brottsutvecklingen i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1475 Plastpåskatten

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1476 Plastpåskattens utformning

av *Markus Wiechel* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1477 Plastpåskatten

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1478 Hemlöshet bland svenska medborgare

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1479 Hot mot demokratin

av *Hans Wallmark* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1480 Systembolagets ölstudio

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1481 Skatt på engångsartiklar

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1482 Könstypning och barnäktenskap

av *Sara Gille* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1483 Daishterrorister som återvänder till Sverige

av *Sara Gille* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1484 Den särskilda beredskapspolisen

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1485 Behovet av beredskapspolis för gränskontroll och gränsövervakning

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1486 Betydelsen av högskoleprovet

av *Lars Püss* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1487 Våld i skolorna

av *Thomas Morell* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1488 Torvens vikt för odling

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1489 Nationell vätgasstrategi

av *Birger Lahti* (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1490 Vaccin till alla

av *Sten Bergheden* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1491 Energibesiktning

av *Johnny Skalin* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1492 Avstånd till postombud

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2020/21:72

28 januari

§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 januari

2020/21:1203 Utnyttjande av polisiära resurser för att undvika frågor från medier

av *Bo Broman* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1248 Kompetensförsörjning

av *Alexander Christiansson* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1260 Beredskap för ökad psykisk ohälsa

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1263 Företagare som utnyttjas av den organiserade brottsligheten under pandemin

av *Jonas Andersson* i Linköping (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1268 Frihandelsavtal med Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1264 Etiska handelsrestriktioner mot Kina
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1286 SAS och inhyrning av piloter från Irland
av *Jörgen Berglund* (M)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:1262 Djurskydd på gårdar och slakterier
av *Yasmine Eriksson* (SD)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1285 Inskränkningar i näringsverksamheten
av *Jan R Andersson* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1267 Regeringens ståndpunkt om det andra amorteringskravet
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2020/21:1275 Utvisning av säkerhetsskäl
av *Linda Westerlund Snecker* (V)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1265 1177 Vårdguiden
av *Mattias Vepsä* (S)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1266 Länsstyrelsernas ökade tillsynsuppgifter
av *Staffan Eklöf* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1284 Vaccinationer på apotek
av *Jörgen Berglund* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1295 Avsaknaden av nya mål för förenklingspolitiken
av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:1287 Incitament för filmproduktion i Sverige
av *Pyry Niemi* (S)
till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2020/21:1291 Svenska ambassadens arbete i Nordkorea
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:1298 Regeringens intresse för landsbygdens utveckling
av *Helena Lindahl* (C)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1271 Vacciner mot covid-19 till fattiga länder och folk
av *Amineh Kakabaveh* (-)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1288 Arbetsmiljön inom vård och omsorg
av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2020/21:1290 Norden som integrerad region
av *Angelika Bengtsson* (SD)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1270 Åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten
av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1294 Svenska påtryckningar mot Finlands covid-19-strategi
av *Björn Söder* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1297 Rysslands utträde ur Open Skies
av *Markus Wiechel* (SD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1269 Samhalls uppdrag
av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1276 Utebliven coronaersättning
av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1274 Fördömanden av uppvigling
av *Björn Söder* (SD)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2020/21:1293 Sveriges bistånd till FN och andra multilaterala organisationer
av *Markus Wiechel* (SD)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1296 Massbehandling mot löss hos nötkreatur i utgångsdrift
av *Staffan Eklöf* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1304 Brott mot arbetsmiljölagen i skolan under pandemin
av *Markus Wiechel* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1312 Stärkt vittnesskydd och rättssäkerhet i fall med gängkriminella
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1323 Gripandet av Aleksej Navalnyj
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1278 Covid-19-smitta från asymtomatiska personer
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1281 Djurskyddsperspektivet i konsumentköplagen
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1378 Djurskydd för hästar vid försäljning
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1316 Förslag om företagsstöd
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1302 Stöd till besöksnäringen
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

Prot. 2020/21:72
28 januari

2020/21:1322 Sveriges ansökningar från EU:s infrastrukturfond
av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1277 Sveriges vargstam

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1307 Konsekvenser för rennäringen av fler vargar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1308 Konsekvenser av vargföryngringar i renskötselområden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1283 CAI och de mänskliga rättigheterna

av *Maria Nilsson* (L)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1289 EU:s investeringsavtal med Folkrepubliken Kina

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1328 Pengar till Åklagarmyndigheten

av *Andreas Carlson* (KD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1282 Självstyre för Nineveslätten i Irak

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1299 Konsumentköplagen vid handel med djur

av *Sofia Westergren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1300 Konsumentköplagen vid handel med djur

av *Sofia Westergren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1301 Konsumentköplagen vid handel med djur

av *Sofia Westergren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1280 Brottsmarkering vid sexualbrott

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1318 Kontinuerliga kontroller i brottsregistret

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1310 Stödåtgärder till drabbade företag

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1273 Den rekordhöga arbetslösheten

av *Sofia Westergren* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1313 Bemanning, kompetens och arbetsförhållanden under coronakrisen

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1319 Potentiella brottsverktyg inom slutna ungdomsvård

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1324 Bankers diskriminering på politisk grund

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:1329 Landsbygdsperspektiv på strandskyddet

av *Mats Nordberg* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1321 Biometanolens förutsättningar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1306 Diskrimineringen av samkönade par som skaffar barn

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1311 Ansvarsfördelningen framåt utifrån Coronakommissionens kritik

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1309 Förbud mot att anställa dömda pedofiler

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1330 Försenade vaccinleveranser

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1317 Internationella adoptioner för samkönade par

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1327 Sjuka elevers behov av undervisning

av *Gudrun Brunegård* (KD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1315 Hinder för att anställa läkare och tillgång till medicinsk utrustning

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1279 Den dåliga halkbekämpningen

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1320 Svensk filmindustris betydelse som näring

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1314 Ungerns diskriminering av hbtq-personer

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1272 Användandet av neodym och dysprosium

av *Sofia Westergren* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1325 Snabba åtgärder vid obehagade planövergångar

av *Monika Lövgren* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2020/21:72

28 januari

2020/21:1326 Järnvägsövergångar som tar liv
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1333 Arbetskraftsinvandring av personliga assistenter
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1367 Insatser mot människohandel
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1353 Åtgärder mot att svenska organisationer och företag utnyttjar mänskliga övergrepp
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1342 En ny nationell säkerhetsstrategi
av *Hans Wallmark* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2020/21:1348 Kriminaliteten inom svensk fotboll
av *Ellen Juntti* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1356 Spelinspektionens skärpning av spellagen
av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Ardan Shekarabi (S)

2020/21:1365 Sveriges dödstal i covid-19
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1350 Ekonomiska konsekvenser av en försenad 5G-utbyggnad
av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1351 Konsekvenser av juridiska processer i samband med införandet av 5G
av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1371 Mineraler för klimatet
av *Helena Antoni* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1346 UNRWA:s möjlighet att fortsätta arbetet för palestinska flyktingar
av *Thomas Hammarberg* (S)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1335 Konflikten i Ukraina
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1340 Stranderosionen i Skåne och Halland
av *Per-Arne Håkansson* (S)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1352 Initiativ för att möjliggöra privata 5G-nät
av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1332 Regional exportstatistik

av *Patrik Engström* (S)
till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:1338 Fler poliser i hela landet

av *Jörgen Berglund* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1337 Internetfriheten i Hongkong

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1355 Insmuggling av hundvalpar

av *Yasmine Eriksson* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1331 Tullverkets analys

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1334 Drograttfylleribrott

av *Katarina Brännström* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1372 Skärpt straff för rattfylleri

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1386 Grova trafikbrott

av *Ingemar Kihlström* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1423 Drograttfylleri

av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1358 Bromma flygplats

av *Jens Holm* (V)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1347 Kritik mot WHO:s agerande vid pandemins början

av *Björn Söder* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1357 Utrikesministerns besök i Ukraina

av *Mats Nordberg* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1359 Nya bestämmelser om hållbarhetsrelaterade upplysningar

av *Dennis Dioukarev* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:1366 Den svenska sysselsättningsstatistiken

av *Katarina Brännström* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1345 Riksrevisionens granskningsrapport om det finanspolitiska ramverket

av *Dennis Dioukarev* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1369 Avståndstagande från våld

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1344 Tidpunkt för beslut om slutförvar av kärnavfall
av *Lars Hjälmered* (M)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1354 Färjeleden till Holmön

av *Gudrun Nordborg* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1336 Försäkringskassans bedömning av sjuka med utmattningssyndrom

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Ardalán Shekarabi (S)

2020/21:1368 Kompensation vid aktivering av krislägesavtal

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1349 Svenskt undertecknande av Europarådets konvention om matchfixning (Macolinkonventionen)

av *Angelika Bengtsson* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1339 Utlämnning av svensk medborgare till Kina

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1363 Antalet deltagare vid borgerliga begravningar

av *Katarina Brännström* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1341 Hjälp av Försvarsmakten vid massvaccinering

av *Björn Söder* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1362 Folkmordet i Xinjiang

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1364 Ett ökat antal cancerfall

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1360 Bistånd till Islamic Relief

av *Björn Söder* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1361 Avslutat stöd till internationell islamism

av *Markus Wiechel* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:1343 Järnväg utmed kusten

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1429 Ny järnväg längs Norrlandskusten

av *Jörgen Berglund* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1370 Obevakade järnvägsövergångar

av *Katarina Brännström* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1384 Åtgärdande av farliga obevakade järnvägsövergångar

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.57,
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 110 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 18 anf. 153 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 6 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:294 om folkbokföringens tillförlitlighet	2
Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	2
Anf. 2 BORIANA ÅBERG (M).....	3
Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	4
Anf. 4 BORIANA ÅBERG (M).....	4
Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	5
Anf. 6 BORIANA ÅBERG (M).....	6
Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	6
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:296 om beskattning av personbilar	7
Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	7
Anf. 9 DAVID JOSEFSSON (M)	7
Anf. 10 KJELL JANSSON (M)	8
Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	9
Anf. 12 DAVID JOSEFSSON (M)	10
Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	10
Anf. 14 DAVID JOSEFSSON (M)	11
Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	11
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:314 om pandemilagens konsekvenser för det svenska näringslivet	12
Anf. 16 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	12
Anf. 17 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	13
Anf. 18 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	13
Anf. 19 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	14
Anf. 20 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	15
Anf. 21 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	16
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	16
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:330 om riktlinjer för utbyggnad av vindkraft	17
Anf. 23 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	17
Anf. 24 LARS BECKMAN (M)	17
Anf. 25 DAVID JOSEFSSON (M)	18

Anf. 26	KJELL JANSSON (M)	19
Anf. 27	Statsrådet PER BOLUND (MP)	20
Anf. 28	LARS BECKMAN (M)	21
Anf. 29	DAVID JOSEFSSON (M)	22
Anf. 30	KJELL JANSSON (M)	22
Anf. 31	Statsrådet PER BOLUND (MP)	23
Anf. 32	LARS BECKMAN (M)	24
Anf. 33	Statsrådet PER BOLUND (MP)	25
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:244 om massutskick av		
	sms	25
Anf. 34	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	25
Anf. 35	DAVID JOSEFSSON (M)	26
Anf. 36	LARS BECKMAN (M)	27
Anf. 37	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	28
Anf. 38	DAVID JOSEFSSON (M)	29
Anf. 39	LARS BECKMAN (M)	30
Anf. 40	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	30
Anf. 41	DAVID JOSEFSSON (M)	31
Anf. 42	Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	32
Ajournering		
Återupptaget sammanträde		
§ 12 Frågestund		
Anf. 43	ANDRE VICE TALMANNEN	33
<i>Utbetalning av krisstöd till företag</i>		
Anf. 44	LARS HJÄLMERED (M)	33
Anf. 45	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	34
Anf. 46	LARS HJÄLMERED (M)	34
Anf. 47	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	34
<i>Regeringens migrationspolitik och segregationen</i>		
Anf. 48	LUDVIG ASPLING (SD)	34
Anf. 49	Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	35
Anf. 50	LUDVIG ASPLING (SD)	35
Anf. 51	Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	35
<i>Ekonomisk jämställdhet</i>		
Anf. 52	HELENA VILHELMSSON (C)	35
Anf. 53	Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	36
Anf. 54	HELENA VILHELMSSON (C)	36
Anf. 55	Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	36
<i>Permitteringsstödet och tillfälliga anställningar</i>		
Anf. 56	CAMILLA BRODIN (KD)	37
Anf. 57	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	37
Anf. 58	CAMILLA BRODIN (KD)	37
Anf. 59	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	37
<i>Beredskapen för lagring av kärnavfall</i>		
Anf. 60	JOAR FORSSELL (L)	38
Anf. 61	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	38
Anf. 62	JOAR FORSSELL (L)	38
Anf. 63	Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	38
<i>Coronastödets omfattning</i>		
Anf. 64	SOLANGE OLAME BAYIBSA (S)	39

Anf. 65 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	39
Anf. 66 SOLANGE OLAME BAYIBSA (S).....	39
<i>Nytt ägardirektiv till Sveaskog</i>	39
Anf. 67 REBECKA LE MOINE (MP).....	39
Anf. 68 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	40
Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP).....	40
Anf. 70 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	40
<i>Förebyggande sjukpenning</i>	40
Anf. 71 ARIN KARAPET (M)	40
Anf. 72 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	41
Anf. 73 ARIN KARAPET (M)	41
Anf. 74 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	41
<i>Funktionsnedsattas rätt till ersättning</i>	41
Anf. 75 MONIKA LÖVGREN (SD)	41
Anf. 76 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	42
Anf. 77 MONIKA LÖVGREN (SD)	42
Anf. 78 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	42
<i>Utförsäkring av långtidssjuka i covid-19</i>	42
Anf. 79 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	42
Anf. 80 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	43
Anf. 81 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	43
Anf. 82 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	43
<i>Vätgasens roll i klimatomställningen</i>	44
Anf. 83 MONICA HAIDER (S)	44
Anf. 84 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
Anf. 85 MONICA HAIDER (S)	44
Anf. 86 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	44
<i>Sexualbrott mot kvinnor</i>	44
Anf. 87 MALIN HÖGLUND (M).....	44
Anf. 88 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	45
Anf. 89 MALIN HÖGLUND (M).....	45
Anf. 90 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	45
<i>Straffet för barnnäringskap</i>	46
Anf. 91 SARA GILLE (SD).....	46
Anf. 92 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	46
Anf. 93 SARA GILLE (SD).....	46
Anf. 94 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	46
<i>Effekterna av höjd pensionsålder</i>	47
Anf. 95 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S).....	47
Anf. 96 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	47
Anf. 97 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S).....	47
<i>Företagarnas förtroende för polisen</i>	48
Anf. 98 DAVID JOSEFSSON (M)	48
Anf. 99 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	48
<i>Yttrandefrihet och globala medieföretag</i>	48
Anf. 100 JOSEF FRANSSON (SD).....	48
Anf. 101 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	49
<i>Utbetalning av coronastöd till företag</i>	49
Anf. 102 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	49
Anf. 103 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	49

Åtgärder mot matchfixning	50	Prot. 2020/21:72
Anf. 104 ANGELIKA BENGTSSON (SD)	50	28 januari
Anf. 105 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	50	
Stöd till restaurangbranschen.....	51	
Anf. 106 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	51	
Anf. 107 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S).....	51	
Arbetsvillkoren för omsorgspersonal.....	51	
Anf. 108 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	51	
Anf. 109 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	52	
§ 13 Svar på interpellation 2020/21:289 om		
Kustbevakningens befogenheter	52	
Anf. 110 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	52	
Anf. 111 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	53	
Anf. 112 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	54	
Anf. 113 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	55	
Anf. 114 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	55	
Anf. 115 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	56	
Anf. 116 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	56	
§ 14 Svar på interpellation 2020/21:295 om		
genomströmningstider för jaktbrottsärenden	57	
Anf. 117 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	57	
Anf. 118 LARS BECKMAN (M).....	58	
Anf. 119 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	58	
Anf. 120 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	59	
Anf. 121 LARS BECKMAN (M).....	60	
Anf. 122 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	61	
Anf. 123 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	61	
Anf. 124 LARS BECKMAN (M).....	62	
Anf. 125 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	62	
§ 15 Svar på interpellation 2020/21:300 om förutsättningarna		
för ny kärnkraft	63	
Anf. 126 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	63	
Anf. 127 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	63	
Anf. 128 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	64	
Anf. 129 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	65	
Anf. 130 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	66	
Anf. 131 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD).....	67	
Anf. 132 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	67	
§ 16 Svar på interpellation 2020/21:303 om statsbidrag till		
studieförbunden	68	
Anf. 133 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	68	
Anf. 134 JOHN WEINERHALL (M)	69	
Anf. 135 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	70	
Anf. 136 JOHN WEINERHALL (M)	71	
Anf. 137 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	72	
Anf. 138 JOHN WEINERHALL (M)	73	
Anf. 139 Utbildningsminister ANNA EKSTRÖM (S).....	74	

§ 17 Svar på interpellation 2020/21:322 om svenska lärosätens samarbeten med Iran	74
Anf. 140 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	74
Anf. 141 LARS PÜSS (M).....	75
Anf. 142 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	76
Anf. 143 LARS PÜSS (M).....	76
Anf. 144 TALMANNEN	77
Anf. 145 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	77
Anf. 146 LARS PÜSS (M).....	78
Anf. 147 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	78
§ 18 Svar på interpellation 2020/21:290 om hot och våld i arbetslivet	79
Anf. 148 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	79
Anf. 149 BORIANA ÅBERG (M).....	80
Anf. 150 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	81
Anf. 151 BORIANA ÅBERG (M).....	81
Anf. 152 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	82
Anf. 153 BORIANA ÅBERG (M).....	83
Anf. 154 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	83
§ 19 Svar på interpellation 2020/21:297 om extratjänster	84
Anf. 155 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	84
Anf. 156 LARS BECKMAN (M)	85
Anf. 157 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	86
Anf. 158 LARS BECKMAN (M)	86
Anf. 159 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	87
Anf. 160 LARS BECKMAN (M)	88
Anf. 161 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	89
§ 20 Svar på interpellation 2020/21:307 om Arbetsförmedlingens anslag	89
Anf. 162 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	89
Anf. 163 MATS GREEN (M)	90
Anf. 164 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	91
Anf. 165 MATS GREEN (M)	92
Anf. 166 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	93
Anf. 167 MATS GREEN (M)	93
Anf. 168 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	94
§ 21 Bordläggning.....	95
§ 22 Anmälan om interpellationer	95

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	95	Prot. 2020/21:72
§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	97	28 januari
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 17.43.....	105	